Stjernen

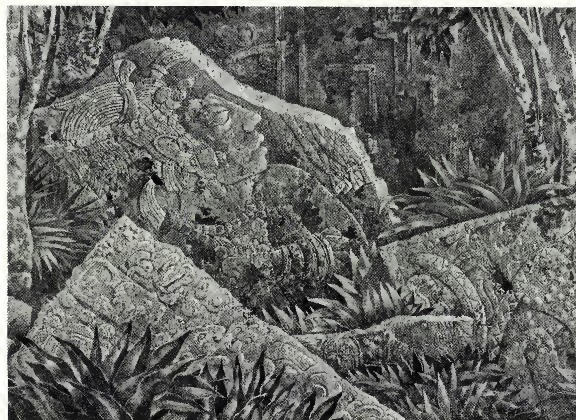
Februar 1985
Årgang 134
Nummer 1

Stjernen

Februar 1985
Årgang 134
Nummer 1

Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Helliges officielle tidsskrift med artikler fra *Ensign*, *New Era* og *Friend*.

Indhold

1 Guds børn, *Præsident Marion G. Romney*
6 Vores skiftende forståelse af det fordums Amerika og dets skrifter, *John L. Sorenson*
19 Primary: En god indflydelse, *Dwan J. Young*
21 Gud har ikke givet os en kujonsk ånd, *Præsident Gordon B. Hinckley*
25 Ældste Russell M. Nelson: Anvendelse af guddommelige love, *Marvin K. Gardner*
30 Et mål i en flaske, *Craig J. Smith*
32 Hvordan evangeliets sandheder kan øge vor selvtillid som ægtefælle, *Terry R. Baker*
35 Rene tanker, et rent liv, *Biskop H. Burke Peterson*
40 Min søster, en mission og jeg, *Tory C. Anderson*
48 Et flystyrt! *Steven R. Affleck*
51 Som det ser ud i dag: På kamerajagt til kirkens historiske steder
57 Mine besøgsnaboer, *Nonie Gilbert*

Børnestjernen

1 Fang en fisk, *Glen Davis*
2 Jægerne, *Alma J. Yates*
6 Vi vokser og bliver som vore forældre, *Pat Graham*
8 Kun for sjov

Forsidebillede: En akvarel af Kirtlandtemplet, Ohio, som det må have set ud umiddelbart efter opførelsen i 1836, malet af Al Rounds, Utah. I dette nummer begynder en fotografisk beskrivelse af hvordan kirkens historiske områder ser ud idag. Serien løber over tre numre.

Stjernen

Lokalredaktør:
Jørgen Ljungstrøm,
Translation Division
Vodroffsvej 7,
DK-1900 København V.
Tlf. (01) 31 50 83
Medredaktør:
Tom A. Jensen

Abonnement:
8 numre Dkr. 72,– (inkl. moms og porto)
Betaling over giro 3120988 til
Nordisk Distributions Center,
Smedevangen 9, DK-3540 Lynge.
United States and Canada: $ 10.00 (surface mail).

Printed by Production Center Frankfurt, Federal Republic of Germany

PB MA 0540 DA

Guds børn

Præsident Marion G. Romney
Førsterådgiver i Det øverste Præsidentskab

Dette budskab er taget fra en tale som er holdt den 28. feb. 1976

Når jeg funderer over teksten til kirkens sang „Jeg er Guds kære barn", går der mange tanker gennem mit hovede:

Jeg er Guds kære barn,
og han har sendt mig her,
har givet mig et jordisk hjem,
med far og mor så kær.

Jeg er Guds kære barn,
min ønske stærkt og rent,
hjælp mig, så jeg forstår hans ord,
og før det er for sent.

Jeg er Guds kære barn,
velsignelser jeg får,
hvis jeg hans vilje gør hver dag,
til ham engang jeg når.

Koret:

Led mig, før mig, gå du med mig,
hjælp at finde vej,
lær mig hvad jeg gøre må,
for hjem til Gud at nå.
(*Syng med Mig*, B-76).

Da Naomi Randall skrev teksten til denne smukke sang stod der i den sidste linie: „Lær mig alt hvad jeg *skal nå.* Da præsident Spencer W. Kimball læste det foreslog han at ændre teksten fra *jeg skal nå* til *gøre må,* for hjem til Gud at nå" (På dansk blev den sidste linie ændret fra „Lær mig alt, hvad jeg skal nå så Gud vil elske mig" til „Lær mig hvad jeg gøre må, for hjem til Gud at nå". På engelsk er de sidste ord uændrede og lyder således: „To live with him someday." O.A.).

Begrebet i denne sang om at „Jeg er Guds kære barn," er ikke noget nyt. I Paulus' berømte tale på Marshøjen, erklærede han overfor athenerne at vi er „af hans (Guds) slægt" (Ap.G. 17:28). I vore dage har vi en åbenbaring nedskrevet i L&P 76, hvor profeten siger at verdenernes „indbyggere er sønner og døtre, født af Gud" (vers 24).

Jeg har ofte spekuleret på hvad vi mener når vi kommer med denne jævne, enkle, sande udtalelse: „Jeg er Guds kære barn." Vi ved at det ikke betyder at Gud er far til vore følbare, fysiske legemer, fordi vi ved at vi er vores jordiske forældres afkom. Hvad mener vi så egentlig når vi synger og siger: „Jeg er Guds kære barn"? For at kunne besvare dette spørgsmål må vi først forstå det Herren åbenbarede til Joseph Smith, at vi menneskelige væsener er sjæle; det vil sige dobbelte væsener, og *dobbelte* betyder to. Noget dobbelt er lavet i to dele. En menneskesjæl, det vil sige os allesammen, er sammensat af to dele eller to legemer – et åndeligt legeme og et fysisk legeme. Herren har selv sagt at „ånden og legemet er menneskets sjæl" (L&P 88:15). Således er vor ånd ikke vort fysiske legeme, men blev „undfanget af Gud".

I Mormons Bog kan vi finde en beskrivelse af den ånds form og natur, som endnu ikke har modtaget et fysisk legeme.

Denne beretning kan vi læse i Ethers Bog, og det er en af de mest dramatiske beretninger eller sandheder i alle standardværkerne.

Vi husker nok at Jareds bror og dem han var sammen med, af Herren blev ført bort fra Babelstårnet. Da han kom til havet bad Herren dem krydse havet. Derfor byggede de otte fartøjer. Så var de parate til at drage over havet, men fartøjerne var tætte og der var derfor helt mørkt.

Som følge deraf tryglede Jareds bror, som var en mand med større tro end noget andet menneske der havde levet, Herren om at give dem lys. Herren sagde omtrent sådan: „Hvad vil du have at jeg skal gøre ved det?"

Så gik Jareds bror ud og smeltede seksten sten ud af en klippe. Han tog dem med op på bjerget – og jeg bliver altid bevæget når jeg tænker på hvordan denne ensomme mand gik op på bjerget med seksten sten – og her bad han Herren røre ved dem og få dem til at afgive lys. Disse sten blev derpå

anbragt i fartøjerne. Jareds bror havde en sådan tro at Herren „strakte hånden ud og rørte ved stenene med fingeren. Sløret blev taget bort fra Jareds brors øjne, og han så Herrens finger; og den var som et menneskes finger, som af kød og blod; og Jareds bror faldt ned for Herren, thi han var overvældet af frygt.

Og Herren så, at Jareds bror var faldet til jorden, og Herren sagde til ham: Rejs dig, hvorfor er du faldet?

Og (Jareds bror) sagde til Herren: Jeg så Herrens finger og frygtede, at han ville slå mig; thi jeg vidste ikke, at Herren har kød og blod.

Og Herren sagde til ham, på grund af din tro har du set, at jeg skal påtage mig kød og blod; og aldrig er noget menneske kommet til mig med så stor tro, som du har; thi var det ikke så, kunne du ikke have set min finger. Har du set mere end det?

Og han svarede: Nej, Herre, vis dig for mig.

Og Herren sagde til han: Tror du de ord, som jeg vil tale?

Og han svarede og sagde: Ja, Herre, jeg ved, at du taler sandhed, thi du er en sandru Gud og kan ikke lyve.

Og da han havde sagt disse ord, se, da viste Herren sig for ham og sagde: Da du ved dette, er du forløst fra faldet; derfor er du blevet ført tilbage til min nærhed, og derfor viser jeg mig for dig.

Se, jeg er den, som fra verdens begyndelse var udset til at at forløse mit folk."

Se, denne begivenhed fandt sted ca. 2200 år før Kristus blev født af Maria i Betlehem. Men Herren stod på bjerget sammen med Jareds bror og sagde til ham: „Se, jeg er Jesus Kristus . . . I mig skal alle mennesker have (evigt liv), ja, de som vil tro på mit navn; de skal være mine sønner og døtre.

Jeg har aldrig vist mig for noget menneske, som jeg har skabt, thi aldrig har noget menneske troet på mig, som du har."

I disse ord får vi en illustration af hvordan en ånd ser ud:

„Ser du at du er skabt i mit eget billede?"

Herren henledte denne store profets opmærksomhed på sin ånd – Jesu Kristi Ånd uden legeme – den kendsgerning at denne mands legeme, Jareds brors legeme var skabt i hans billede: „Ser du, at du er skabt i mit eget billede? Ja, alle mennesker blev i begyndelsen skabt i mit eget billede.

Se, dette legeme, som du nu ser, er min ånds legeme, jeg har skabt mennesket efter min ånds legeme, og som jeg ser ud for dig i ånden, således skal jeg vise dig for mit folk i kødet" (Ether 2:25; 3:1-16).

En af de store sandheder i denne beretning er den klare forståelse vi får om hvem vi var som Guds åndelige børn i vor førjordiske tilværelse. Vi var hver for sig individuelle mennesker med handlefrihed, eksistens og navne før vi blev født på jorden.

I sin beretning om et syn som Abraham fik har han yderligere givet nogle dejlige oplysninger om vor tilværelse som Guds børn.

„Nu havde Herren vist mig, Abraham, de intelligenser, som var organiserede, før verden blev til; og blandt alle disse var der mange af de ædle og store.

Og Gud så disse sjæle, at de var gode, og han stod midt iblandt dem og sagde; Disse vil jeg gøre til mine fyrster; thi han stod midt iblandt dem, som var ånder."

I og jeg var der også og det samme var de øvrige af Guds vor Faders åndelige børn som var udpeget til at leve et liv på denne jord.

„Og der stod en imellem dem (mellem ånderne), der var Gud lig, (og det var naturligvis Frelseren), og han sagde til dem, som var med ham: Vi vil gå ned, thi der er rum der." De kiggede ud i rummet hvor denne jord befinder sig og Herren Jesus sagde: „Vi vil gå ned, thi der er rum der, og vi vil tage af disse materialer og danne en jord, hvorpå disse (Guds åndelige børn) kan bo.

Og vi vil (gøre noget for dem) vi vil prøve dem hermed for at se, om de vil gøre alt, hvad Herren, deres Gud, vil befale dem.

Og de, der består deres første prøvestand (den åndelige prøvestand vi dengang befandt os i) skal gives mere, og de, der ikke består deres første prøvestand, skal ikke få herlighed i samme rige som de, der består deres første prøvestand; og de, der består deres anden prøvestand (den prøvestand vi nu befinder os i i tiden her på jorden), skal tildeles herlighed over deres hoveder i al evighed" (Abraham 3:22-26).

Gennem disse skriftsteder lærer vi at der var et formål med at vi kom til jorden, nemlig at vi skulle prøves og vise os værdige, så Herren kunne se om vi ville gøre alt hvad han befaler os.

Når vi menneskesjæle bliver født til denne verden, indtager vores ånd – som er Guds afkom – vort legeme, som er vore jordiske forældres afkom, og ved døden adskilles ånden og legemet. Det er hvad døden er, en adskillelse af ånd og legeme. Når tiden er inde vender legemet tilbage og bliver til støv eller jord og ånden vender tilbage til åndeverdenen.

Når vi opstår vil ånden pány komme ind i legemet og vi vil hver især atter være en levende sjæl, vores ånd og legeme skal aldrig mere adskilles. „Og opstandelsen fra de døde er sjælens forløsning" (L&P 88:16).

Ud fra disse skriftsteder lærer vi også om tre faser i vor eksistens som Guds børn. Abraham kalder disse faser „prøvestande": Vi havde den førjordiske prøvestand da vi levede som Guds åndelige børn; vi har livet på denne jord, hvilket er den dødelighed vi nu oplever, og i fremtiden vil vi have en genforening af sjælen til udødelighed gennem opstandelsen.

I husker sikkert at Abraham sagde at Herren i åndeverdenen lovede at „de, der består deres første prøvestand, og de der består deres anden prøvestand, skal tildeles herlighed over deres hoveder i al evighed."

Vi ved at vi bestod vores første prøvestand fordi vi befinder os her i dødeligheden, og når vi modtager vore legemer vil vi blive tildelt herlighed. Vi ved endvidere at evangeliet belærer os om hvordan vi skal holde den, vores anden prøvestand, for at vi i det næste liv „kan få tildelt herlighed over (vore) hoveder i al evighed".

Ingen mennesker i denne verden – undtagen dem der tilhører denne kirke – ved det som vi ved om disse store, evige sandheder angående hvem vi er. Det er heldigt for os at vi ved hvor vi kom fra, hvorfor vi er her og hvor vi kan komme hen. Det har stor betydning at vide hvordan vi kommer hvor vi ønsker at være. Det er heldigt for os at vi her i dødeligheden ved hvor vigtigt det er hvordan vi le-

Der var et formål med at vi kom til jorden, nemlig at vi skulle prøves og vise os værdige.

ver her på jorden. Det er også en lykke at vi har modtaget mange andre sandheder om hvad vi kan blive. Vi ved at Herren åbenbarede evangeliet til Adam helt i begyndelsen og at han har åbenbaret det i enhver senere uddeling.

Vi ved at Satan kom til Adams efterkommere, da Adam havde fortalt dem om det evangelium han havde fået åbenbaret. Han sagde: „Tro det ikke, (og for det meste) troede de det ikke" (se Moses 5:13).

Vi ved at Enok, mellem Adams tid og syndfloden, byggede en by hvor folk lærte det at kende som vi kender, og accepterede det. Disse mennesker levede på en sådan måde at Enoks by blev optaget fra jorden, mens de frafaldne nationer var optaget af ondskab, krige og blodsudgydelser.

Vi ved at Noa kendte evangeliet og at andre profeter mellem Enok og Noa underviste i evangeliet. Vi ved at folk afviste evangeliet lige til Herren lod syndfloden rense jorden for dens ondskab, så de ånder som fulgte efter kunne få en ny start.

Vi har hørt om Abraham og de retfærdige mennesker siden da. Vi har hørt om Jesu Kristi mission – hvordan han kom i tidens midte, underviste i evangeliet og bragte det store offer som tilvejebragte opstandelsen og det middel hvorved vi kan blive renset for vore synder, på betingelse af at vi omvender os og lever et retfærdigt liv.

Vi har lært om jarediterne og nephiterne.

Vi ved at vi lever i den sidste uddeling. Vi ved at Frelseren vil komme igen og rense jorden fra uretfærdighed.

Vi kender også til de tre herlighedsgrader, at tre typer udødelige sjæle vil komme frem i opstandelsen: celestiale, terrestriale og telestiale.

Herren sagde til profeten Joseph Smith om opstandelsen:

„Sandelig siger jeg jer, at opstandelsen fra de døde er tilvejebragt gennem den forløsning der er sket for jer (her tales om Kristi forsoning) . . .

Og opstandelsen fra de døde er sjælens forløsning.

Sjælens forløsning sker gennem ham som levendegør al ting (Jesus Kristus), i hvis hjerte det er besluttet, at de fattige og sagtmodige på jorden skal arve den.

Derfor må den (jorden) helliggøres fra al uretfærdighed og beredes for den celestiale herlighed.

Dette er jordens skæbne. Denne jord blev . . . ikke alene skabt for at vi kan bo her i vort jordiske liv, men også for evigt og altid at være en bolig for dem der fortjener celestial herlighed.

Thi efter at den har opfyldt formålet med sin skabelse (her tales om jorden som bolig for det jordiske menneske), skal den blive kronet med herlighed, ja, med Gud Faderens nærværelse,

så at legemer, der tilhører det celestiale rige, må eje den til evig tid, thi i dette øjemed blev den skabt, og i det øjemed er de helliggjort.

Og de, som ikke er helliggjort gennem den lov, jeg har givet jer, nemlig Kristi lov, skal arve et andet rige, nemlig et terrestrialt eller telestialt rige.

Thi den, der ikke kan holde (det) celestiale riges lov (og det er Jesu Kristi evangelium), kan heller ikke forblive i en celestial herlighed.

Og den, der ikke kan holde et terrestrialt riges lov, kan ikke forblive i en terrestrial herlighed.

Og den, der ikke kan holde et telestialt riges lov, kan ikke forblive i en telestial herlighed, hvorfor han ikke

Ideer til hjemmelærere

Nogle punkter der kunne understreges.

Hvis du synes kan du fremlægge disse punkter under samtalen på dine hjemmelærerbesøg:

1. Vort jordiske legeme er vor jordiske fars og mors afkom og vore ånder er vor himmelske Faders afkom. „Ånden og legemet er menneskets sjæl" (se L&P 88:15).

2. Som førjordiske åndelige børn af Gud var vi individuelle personer med handlefrihed og et navn.

3. Vi er kommet til jorden for at blive prøvede og vise os værdige, så Herren kan se om vi vil gøre som han befaler os.

4. Ved døden adskilles ånden og legemet. Legemet bliver til støv eller jord og ånden vender tilbage til åndeverdenen.

5. Når vi opstår tager ånden atter legemet i besiddelse og vi vil hver især atter blive en sjæl, vores ånd og legeme vil aldrig mere blive adskilt.

6. Vi bør leve på en måde der passer sig for et Guds barn, som passer sig for en som søger at være arving til alt det vor Fader har til os.

Diskussionshjælp

1. Fortæl hvad du personligt føler ved at være et Guds barn eller oplevelser i den forbindelse. Bed familiens medlemmer fortælle om deres følelser.

2. Er der skriftsteder eller citater i denne artikel som familien kunne læse højt og drøfte?

3. Ville denne samtale være bedre hvis du talte med husets overhoved før besøget? Har du et budskab fra kvorumslederen eller biskoppen angående dette emne?

Når vi opstår vil ånden påny komme ind i legemet og vi vil hver især atter være en levende sjæl.

er egnet til noget riges herlighed, men må tilhøre et rige, der er uden herlighed."

Med hensyn til hvem vi er og hvad vi ønsker at blive har Herren lært profeten Joseph Smith følgende:

„De, der har en celestial ånd, skal få det samme legeme, der var deres naturlige legeme. Ja, I skal få jeres legemer, og jeres herlighed vil blive den herlighed, gennem hvilken jeres legemer levendegøres.

I, der er blevet levendegjort ved en del af den celestiale herlighed, skal da få den samme i dens fylde.

Og de der er blevet levendegjort gennem en del af den terrestriale herlighed, skal da modtage den samme i dens fylde.

Og de, der er blevet levendegjort gennem en del af den telestiale herlighed, skal da modtage den samme i dens fylde." (L&P 88:14-31).

Vi sidste dages hellige ved at vi er nødt til fuldt ud at leve i overensstemmelse med Jesu Kristi evangeliums principper og ordinanser for at opnå ophøjelse og evigt liv i det celestiale rige, hvor vor Fader og vor Frelser og de retfærdige fra alle tidsaldre bor. Dette kræver at vi er ærlige, retskafne, rene og retfærdige. Det kræver at vi holder os fra snavs af enhver art i tanke og handling.

Vi må bede oprigtigt om at få hjælp fra vor Fader i Himlen i vort daglige liv.

Hvis vi er virkelig interesserede i den kendsgerning at vi er Guds børn, vil vi leve på en måde som passer sig for Guds børn, på en måde som passer sig for en som søger at være arving til alt det Faderen har til ham eller hende der består sin anden prøvestand. Jeg håber at vi vil få en bedre forståelse af hvad det betyder at være et Guds barn, hvilke muligheder vi har og hvordan vi skal leve her på jorden for at fortjene denne store velsignelse.

Må vi leve op til vor kendskab om hvem vi er og hvad det virkelig betyder at være et Guds barn. □

Undersøgelser omkring Mormons Bog

1. del

Vores skiftende forståelse af det fordums Amerika og dets skrifter

John L. Sorenson

Introduktion

Indenfor de sidste årtier har professionel forskning indenfor amerikansk arkæologi, geografi, kultur og sprog givet kolosalt mange oplysninger af stor interesse for dem der læser og tror på Mormons Bog, oplysninger som de, der tidligere har studeret bogen, måske aldrig nogen sinde har troet på eksisterede. Omfanget og kvaliteten af de særlige studier der er gjort vedrørende Mormons Bog er i dag så omfattende og intense at den enkelte umuligt vil kunne følge med i alle afskygninger af de resultater som er opnået gennem disse studier.

Det er i virkeligheden således at en del af det som tidligere generationer mente om den amerikanske civilisation før Columbus nu ikke længere gælder. Videnskaben angående studium af fordums civilisationer har undergået betydelige forandringer. I de første årtier af dette århundrede mente man stadig at det videnskaben forskede i og opdagede var en fastslået og ufejlbarlig sandhed. I vore dage indrømmer videnskabsmænd og filosoffer at de i deres forsøg er nødt til regelmæssigt at omtyde deres teorier og dateringer. Karl Poppers [1] synspunkt at videnskab skal tages med „et evigt forbehold" [2] er nu accepteret vidt omkring. Derfor er de mest lærde i vore dage langt mindre fastlåste i deres beskrivelser af hvad der skete i den nye verden før Europa kom til, skønt der måske nu eksisterer tusind gange så mange oplysninger om de første kulturer i Amerika end for blot et halvt århundrede siden.

Der er også sket ændringer i visse ideer som sidste dages hellige har haft om Mormons Bog. Vores tro på de frelsende principper som profeterne fra Nephi til Moroni underviste i, har ikke ændret sig, hvis der er sket noget i den retning, er den vokset. Men den der omhyggeligt studerer skriften som et fordums dokument er nu opmærksom på at vi har langt mere end vi anede. Efter M. Wells Jake-

man, Hugh Nibley og Sidney B. Sperry begyndte deres undersøgelser sidst i 1940erne er der stadig blevet flere forskere i de sidste dages helliges samfund til at afsløre nogle af disse detaljer. [3] Denne ændring i perspektivet for at se nye muligheder er illustreret ved den opdagelse som John W. Welch gjorde for kun 15 år siden om den litteraturform som det nære østen kalder kiasmer og som var skjult i Mormons Bog, ubemærket af dens læsere i næsten 140 år efter dens første udgivelse i 1830. [4] I de senere år har andre som har arbejdet med det, fundet uanede kendsgerninger, mønstre og forhold i Mormons Bog som tidligere er blevet overset.

Det er ikke mange sidste dages hellige der har haft adgang til de kilder som udgiver oplysninger om hvordan de seneste undersøgelser har ændret vor forståelse af Mormons Bog som et fortidigt dokument. Der er heller ikke så mange der er opmærksomme på visse temmelig overraskende, nye opdagelser som støtter Mormons Bog og som er fremkommet gennem videnskabens mere avancerede metoder. Formålet med denne artikel og de 2 som følger efter er at skitsere nogle få, tydelige eksempler på hvordan visse sidste dages hellige lærde har ændret deres syn på Mormons Bog i lyset af nye teorier og opdagelser der er gjort om fortiden. Denne artikel er ikke et udtryk for kirkens officielle lærdomme, men da den er skrevet på baggrund af mine egne undersøgelser og studier, mener jeg at disse nye oplysninger er værd at overveje.

Rekonstruerede våben – en stemhammer og et spyd – fra en udgravning ved Monte Alto i det sydlige Guatemala, de kan næsten helt sikkert dateres til Mormons Bogs tid.

1. del

Mormons Bogs arkæologi har længe været af største interesse for sidste dages hellige. Et beskedent antal viser sig i det mindste hver gang der gives bekendtgørelser om en forelæsning hvor disse ord anvendes som titel. Uheldigvis er der visse skribenter og foredragsholdere der ikke er så velinformerede om emnet som de burde være. Det samme gælder kirkens kritikere som ind imellem kommenterer emnet.

Denne artikel er ikke udtryk for særlige hensigter, trosretninger eller vidnesbyrd. Den er et led i et forskningsprojekt. Når man sammenligner Mormons Bog med arkæologiske fund og lignende, så er det forskning og intellektuelt arbejde. Når som helst et menneske, om han er sidste dages hellig eller ej, begynder at arbejde på det akademiske område, er han nødt til at virke i henhold til de regler som styrer dette.

Det første og mest nødvendige er at finde ud af Mormons Bogs beskaffenhed og hvad der ville være passende at sammenligne med de lærdes opdagelser. Derpå er det nødvendigt at fastlægge hvad arkæologiske videnskabsmænd og andre lærde virkelig ved og hvilke forhold der begrænser deres viden. Der bør tages omhyggeligt hensyn til disse to sider i denne sag, før vi har lov til at drage selv den enkleste konklusion.

Et af de problemer som visse sidste dages hellige skribenter og foredragsholdere har haft, er at de forvirrer den egentlige tekst i Mormons Bog med den almindelige udlægning deraf. Det er f.eks. ikke ualmindeligt at høre folk sige at Mormons Bog er „indianernes historie". I denne udtalelse ligger en række antagelser som ikke er undersøgt – f.eks. at værket i egentlig forstand er en historie – en systematisk, kronologisk beretning om et lands eller territoriums fortidige hovedbegivenheder, at „indianerne" er en enkelt folkegruppe og at de ca. 100 sider i værket som omhandler historie og kultur må betragtes som den ene af jordens halvkuglers hele historie. Når sådanne antagelser fremsættes uden at være undersøgt vil kritikere svare på samme måde, de kritiserer *ikke* det fordums skrift i sig selv, men de antage-

ler man har gjort desangående.

Resultatet har været en række informationer om Mormons Bog som har skabt problemer på grund af irrelevante „beviser", upålidelig logik og modstridende konklusioner. Mange af de sammenligninger som sidste dages hellige har gjort har været bygget på dårlig information både med hensyn til skriftens analyse og arkæologiske kendsgerninger. På den anden side har de få professionelle arkæologer som har forsøgt sådanne sammenligninger ofte taget fejl på to områder: (1) De har været naive med hensyn til Mormons Bog – hvad der står i den og hvad der *ikke* står i den samt (2) de har ikke tilstrækkelig overvejet de arkæologiske detaljer fra de rette tidsperioder og steder i det fordums Amerika hvor det højst sandsynligt har fundet sted. Det er faktisk kun indenfor de sidste få år der er gjort tilstrækkelige undersøgelser til at skabe et pålideligt, troværdigt billede af begivenheder og særpræg på de rette tidspunkter og steder.

De som studerer Mormons Bog vil gøre vel i at tænke i bredere baner ved at føre deres kendsgerninger op til dato. Noget af det som en af kirkens mest intellektuelle i sin tid, B. H. Roberts, har skrevet, viser dette. Han har i adskillige af sine skrivelser, (hovedsageligt fra 1922), forsøgt at sammenligne Mormons Bog med en 100-årig romantisk fortælling som hed *View of the Hebrews,* skrevet af Ethan Smith, som var præst i New England.

Nogle kritikere antog at profeten Joseph Smith havde benyttet Ethan Smiths roman som baggrund for Mormons Bog. Ældste Roberts havde undersøgt synspunkterne i både „Views" og de lærdes litteratur fra den tid, angående de første amerikanske folk og kulturer og sammenlignet dem med Mormons Bog.

Det man dengang antog som sandheden om den fordums amerikanske civilisation har desværre vist sig at være grundlagt på mangelfulde og i visse tilfælde unøjagtige oplysninger.

Ældste Roberts har f.eks. i sine studier anvendt den tanke, som var almindelig på hans tid, at Mormons Bog var en historie om *hele* den vestlige halvkugle. Vi kan nu se på begge beretninger (kendskabet til de rette videnskabelige materialer og analyser af de tekniske aspekter i Mormons Bog), at nogle af hans antagelser af Mormons Bog var forkerte.

Der er arkæologer blandt kritikerne af Mormons Bog og de mest udbredte udtalelser fra sådanne (afdøde Robert Wauchopes bog og Michael Coes artikel for næsten ti år siden [5]), lider under lignende begrænsninger. Begge disse eminente lærde grundede deres reaktioner overfor Mormons Bog på den samme uheldige antagelse, nemlig at Mormons Bogs beretning skulle omhandle alle indianerne i hele den nye verden. Deres konklusioner var lige så fejlagtige som dem visse sidste dages hellige var kommet til.

Det er klart at kendsgerningerne skal hentes fra de rette steder på de rette tidspunkter, hvis Mormons Bog som et gammelt skrift skal sammenlignes med oplysninger fra andre kilder. Det ville f.eks. ikke være til nogen nytte at prøve at forklare omstændighederne omkring Paulus' breve ved at behandle hans skrivel-

Arkæologi har sine begrænsninger hvilket tvinger arkæologerne til at drage rimelige omend mindre sikre konklusioner på baggrund af begrænsede usikre data. Vi forbliver stort set uvidende om en hel del af livet i fortiden, ganske enkelt fordi unøjagtighederne danner stort skel mellem potteskår, brudstykker af sten og murrester og tro, samfundsstrukturer og følelser. Eftersom arkæologerne på bestemte tidspunkter kun har afsløret ganske få brudstykker af de samlede beviser, efterladt i undergrunden, venter der os hele tiden overraskelser med hensyn til hvordan det nu var eller ikke var.

Billedet af ruinerne ved Monte Alban, Oaxaca i Mexico viser det endelige resultat af arkæologisk arbejde. Bygningerne i forgrunden er dateret til omkring Kristi tid. Eftersom der er indrettet udsigtssteder efter solens og månens stillinger, siges det at bygningerne må have været et observatorium, men bygningens egentlige funktion forbliver stadig uklar. (Fotograferet af James Christensen).

En af de tre opdukkede mayabøger, Dresden Codex.

ser som om de kom fra Babylon på den tid jøderne var i fangenskab. Vi har lige så stor pligt til at klarlægge de tidsperioder hvor begivenhederne har fundet sted, i den udstrækning vi kan, for at kunne sammenligne Mormons Bog med det arkæologerne har opdaget om historiske steder i det gamle Amerika.

Nephiternes og jarediternes lande

Nogle læsere synes ikke at der i Mormons Bog er tilstrækkelige oplysninger til at opstille et geografisk kort. Men der er i virkeligheden mange geografiske oplysninger i Mormons Bog. Når vi omhyggeligt gennemgår disse beretninger og de rimelige slutninger man kan drage af dem, giver bogen righoldige og meget konsekvente oplysninger om dette emne.

På denne begrænsede plads er der ikke mulighed for at omtale geografien fuldt ud. Men der er i det mindste i de sidste fyrre år mange som grundigt har studeret dette emne og de er nået til omtrent disse samme grundlæggende konklusioner: (1) De begivenheder som nephitiske og jareditiske skribenter har beskrevet, dækker bevisligt et *begrænset territorium* i den ny verden „Det forjættede Land", og (2) vi kender for tiden kun et sted på den vestlige halvkugle som med rette kan kvalificere sig til dette. [6]

Dette er meget vigtigt. Det ser ud som om der gennem længere tid kun er få mennesker som har fundet det vanskeligt at få Mormons Bog til at passe på *hele* Nord- og Sydamerika. Geografien synes helt klar – et kontinent mod nord og et kontinent mod syd, forenet med en snæver landtange. Det har dog efterhånden været vanskeligt at acceptere at landene i Mormons Bog skulle se således ud, på baggrund af nye oplysninger. Først i det tyvende århundrede blev det f. eks. gennem undersøgelser opdaget at der taltes ikke mindre end 1500 sprog i den nye verden på den tid hvor den blev opdaget af europæerne. [7] Og ny kendskab til sprogenes stabilitet og ændringer gør at man umuligt kan tro at alle disse sprog skulle udspringe fra hebraisk, hvilket man antager at nephiternes og lamaniternes sprog gjorde. Arkæologerne er også begyndt at afsløre en forvirret forskellighed af kulturer, hvilket forstærker den tanke at der har boet mange forskellige grupper i Amerika.

Så tidligt som ved århundredskiftet begyndte nogle få hellige at se mere omhyggeligt på hvad Mormons Bog selv siger om dette. De fandt udtalelser som tydede på at det sted hvor jarediternes og nephiternes historie blev udspillet sansynligvis var mere begrænset end de tidligere havde antaget. I 1939 udgav (JA og JN) Washburnerne så en detaljeret analyse over Mormons Bogs geografi, udelukkende baseret på bogens egne udtalelser og med påvisning af det konsekvente i disse udtalelser. Siden udgivelsen af deres værk: *An Approach to the Study of Book of Mormon Geography*, har de der har analyseret skrifterne stadig fundet mere *i Mormons Bogs egne udtalelser*, så det anslås at landet hvor de umiddelbare begivenheder i Mormons Bog fandt sted formodentlig kun dækkede hundrede kvadratkilometer i stedet for tusinder. [8]

På baggrund af mine egne undersøgelser er jeg sammen med andre kommet til den konklusion at kun et område i Mellemamerika ser ud til at imødekomme alle disse krav. De som forsker i amerikanske civilisationer kalder Mellemamerika „Mesoamerika", og det dækker en del af det centrale og sydlige Mexico og det nordlige Mellemamerika, hvor den fordums kultur på denne halvkugle nå-

ede sit højeste stade. I skriften står der f. eks. meget om en tradition af skriftlige optegnelser gennem længere tid i nephiternes og jarediternes områder. Man har kendskab til over 12 skrivemetoder i Mesoamerika. Nogle af dem går helt tilbage, findes der nuværende beviser for, til begyndelsen af de første 1000 år. [9] Ingen andre steder i Amerika har vi for tiden pålidelige beviser på at der har eksisteret et virkeligt skrivesystem, eller en tradition for bøger, før europæerne ankom i det 16. århundrede. I Mesoamerika kan vi også identificere næsten alle de geografiske og kulturelle særpræg som findes i Mormons Bog – forekomster af (eller manglen på) særlige forhold med bjerge, dale, floder, „vande", bjergpas, højder, sænkninger, ruiner som er i overensstemmelse med skrifterne osv. [10]

Skal vi placere Mormons Bogs lande således som vi gør det, indenfor et begrænset område som Mesoamerika, kræver det naturligvis at vi påny ser på nogle af de gamle spørgsmål som længe har interesseret Mormons Bogs læsere. Hvordan kom f. eks. Nephis plader fra den sidste kampplads i nærheden af „Den smalle landtunge" (se Ether 10:20) til det sted hvor Joseph Smith fik dem i New York? Med hensyn til dette findes ingen oplysninger i Mormons Bog. En nærliggende mulighed er at Moroni selv kan have taget optegnelserne med til New York i de 36 år hvor han vandrede rundt, mellem nephiternes udslettelse og da de sidste plader blev skrevet (se Mormon 6:6; Moroni 1:1-4; 10:1). Han kan også have anbragt dem der efter han blev et opstandent væsen. Vi ved kun at hvordan det end gik til, så befandt pladerne sig i 1826 i „en høj af betydelig størrelse", i nærheden af Joseph Smiths hjem i Palmyra, New York, hvor Moroni overdrog ham de hellige optegnelser. (Se Joseph Smiths Skrivelser 2:51).

I mange tilfælde sker det at når vi først får øje på mulighederne i et begrænset område i Mormons Bogs geografi, så ser vi spørgsmål om sprog, kultur, beslægtede racer og andre „problemer", som kritikere har rejst om Mormons Bog, i et helt andet perspektiv.

Lad os derfor fortrinsvis koncentrere os om at se på Mormons Bog sammen med de bedste oplysninger vi kan få om civilisationen og geografien i det mesoamerikanske område. [11]

Optegnelsernes beskaffenhed

En anden vigtig og ny ide om Mormons Bog er at den ikke er en historie i den forstand som ordet ofte benyttes i vore dage. Frem for at være en beretning om det der skete i et bestemt område er den snarere som Det gamle Testamente, fortrinsvis en familiekrønike, skrevet af profeter under Herrens inspiration. Mormons Bog er således på samme måde vigtige „slægtshistorier". Dokumenter af denne art bidrager med udvalgte oplysninger om gruppens oprindelse, hvorfor den var udvalgt af Gud, vanskeligheder som har påvirket dens skæbne, det fundamentale magtsysten og gruppens forhold til andre grupper. Det var typisk for en slægt at have sådanne historiske beretninger for at definere deres egne grænser, styrke deres magt, stabilisere samfundets struktur og på anden måde gøre det klart for *gruppens egne medlemmer* hvem de var.

De fleste historiske dokumenter fra fordums civilisationer og stammer, hvad enten de er skriftlige eller mundtlige er af denne type. [12] De påtog sig ikke at fortælle detaljeret eller systematisk „hvad der skete" over hele territoriet. Slægten har måske ikke engang haft hele styret i et land (således som det var tilfældet med Abraham). Ofte var det kun en del af samfundet, hvor de boede side om side med lignende grupper, enten som formelle lande, hvilket de fleste af os betragter som det rette emne for historien, eller også uden at være sådanne lande.

Beretningen om den patriarkalske orden i Det gamle Testamente kommer f.eks. fra optegnelser af en bestemt slægt og den indeholder således først og fremmest de vigtigste historiske begivenheder og de store sandheder som deres ledere modtog fra Gud. Vi ser hvordan Abraham flyttede fra det nordlige Mesopotamien til Kana'ans land og derpå til Ægypten. Hans familie der knyttede sig til andre folk og kulturer er stort set glemt i optegnelsen. Ur, Lot, Abimelek, Gomorra, de fem konger og Melkisedek er kun nævnt i korte træk, men de er en væsentlig del af historien, fordi de er rekvisitter på scenen og er med til at fortælle beretningen om hvordan og hvorfor Israel fik sin plads i det forjættede land.

Et godt eksempel på et emne om hvilket eksperterne på en dramatisk måde har ændret mening og er blevet mere i overensstemmelse med Mormons Bog er m. h. t. krigsførelse. Indtil for nylig mente eksperterne at der i Mesoamerika kun herskede fred i de eksisterende samfund i det centrale klassiske område. Den store omskiftelse fandt sted i 1970, da Tulan universitet arbejdede ved Becan på Yucatan halvøen. Hovedcentret er omgivet af en grøft eller kanal der er næsten 2 km i omkreds og gennemsnitlig 16 m bred. Det lyder som om dette fæstningsanlæg ligner det der skildres i Alma 49:18-20.

Både i nephiternes og jarediternes optegnelser ser man disse karakteristiske elementer. Moroni som blev den sidste skribent i Nephis slægt, sluttede og begravede optegnelserne, *ikke* fordi der ikke foregik mere historie omkring ham. (Se Mormon 8:1-9; Moroni 1:1-2). Det der skete hørte ganske enkelt ikke med til *hans* gruppes historie. (Der var naturligvis andre og vigtigere grunde til at afslutte og forsegle optegnelsen. Se Moroni 1:4 samt titelbladet). Det er derfor helt tydeligt hvorfor Mormon forbigår Zarahemlas folk eller mulekiterne som vi kalder dem, i sin forkortelse, selv om der var mange flere af dem end af nephiterne (se Mosiah 25:2-3).

Heller ikke Ether skænker disse uretmæssige regenter meget opmærksomhed, sikkert fordi han betragter dem som en konkurrerende slægt som fængslede hans forfædre

I Mormons Bog står meget om en tradition af skriftlige optegnelser gennem længere tid i nephiternes og jarediternes områder. Man har kendskab til over 12 skrivemetoder i Mesoamerika. Nogle af dem går helt tilbage, findes der beviser på, til begyndelsen af de første 1000 år. Ingen andre steder i hele Amerika har vi for tiden pålidelige beviser på at der har eksisteret et virkeligt skrivesystem, eller en tradition for bøger, før europæerne ankom i det 16. århundrede.

På dette billede kan man se nøjagtigt hvilken fremgangsmåde arkæologerne anvender for at identificere deres fund og man kan se gulvet med rester af et sammenstyrtet gravsted på et sted i nærheden af grænsen mellem Guatemala og Mexico.

og afholdt dem fra at indtage deres plads på tronen – faktisk er deres navne end ikke nævnt i Ethers Bog (se Ether 10:30-31; 11:17-19). Disse navne betød ikke noget for dem der tilhørte Jareds slægt.

Emnet i disse fordums amerikanske optegnelser har på en betydningfuld måde handlet om den skæbne som den centrale familie, der førte optegnelserne, fik. Somme tider blev andre nævnt, men kun fordi de udgjorde en nødvendighed og hørte med til det egentlige drama. Selv perioder på århundreder kunne blive ignoreret, uden tvivl fordi der kun skete lidt som kunne betragtes som betydningsfuld for Nephis eller Jareds efterkommeres skæbne.

Arkæologiens begrænsning

Således handler Mormons Bogs optegnelser ikke om folk i den moderne betydning. De havde almindeligvis mere at gøre med regenterne gennem tiderne. Men regenterne er næsten ikke til at få øje på inden for arkæologien. Og det er problemet. Det berømte Hyksos dynasti i Ægyptens bronzealder og de meget omtalte toltekerregenter i Mexico for 1000 år siden kan også kun teoretisk forbindes med ruinerne. [13] Den slags arkæologiske, sproglige og historiske kendsgerninger som nu er tilgængelige i Mesoamerika gør det vanskeligt at identificere bestemte grupper, som f.eks. en eventuelt nephitisk slægtslinie, for slet ikke at tale om enkeltpersoner. Dette problem gælder enhver historisk undersøgelse om fordums civilisationer. Eksperterne har ikke baseret deres afhandlinger på at skulle identificere de israelitter som trængte ind i Jeriko på Josuas tid og før den tid. [14] Der findes intet monument i nærheden af Jordan hvorpå der står: „Her krydsede israelitterne Jordan," og der findes heller intet skilt noget sted i Ægypten som viser at Gosens land lå på dette sted. Vi er i stedet for tvunget til at undersøge skikke og bopladser som ser ud til at kunne sammenstilles med noget der er nævnt i skriften.

Heller ikke en *fortolkning* som f.eks.: „Den nye type lerkrukker man har fundet i disse jordlag kommer fra de invaderende hebræere", er en „kendsgerning" i sig selv. De lærde stiller et spørgsmål eller kommer med et forslag om hvorvidt et bestemt dokument eller en bestemt tradition stemmer overens med de rester man finder. Andre lærde er måske ikke helt så overbeviste. De kan faktisk angribe hypoteserne meget hårdt. *Popol Vuh* er en slægtshistorie som foregår i Guatemalas højland og handler om invasionen af en lille gruppe krigere som levede i et mexikansk kulturmønster og kom til for at regere landet for omkring 600 år siden. De New Zealandske maorier påstår at de er efterkommere af et lille antal mennesker som formodentligt er kommet i kanoer fra Central-polynesien. Der findes data som kan benyttes som en svag bekræftelse af begge overleveringer. Alligevel er beviset tvivlsomt og der er regelmæssigt diskussioner blandt de lærde om sådanne udtalelser.

Sæt derfor at vi er i stand til at identificere en række betydningsfulde paralleller mellem det der i Mormons Bog fortælles om livet i Nephis fordums lande og det forskere i vore dage fortælle om Mesoamerika. Vi vil så være i nøjagtig den samme situation med hensyn til *muligheder* som de der behandler historiske emner som ikke kommer fra skrifterne.

Kan man benytte sandsynligheder som et acceptabelt grundlag for at forbinde Mormons Bogs forhold med de rester og levn man finder? Selvfølgelig. Det er en sådan sammenstilling de førende arkæologer i årevis har brugt når de har sat andre skrivelser i forbindelse med deres baggrund, specielt i de store værker der er skrevet i de senere år med hensyn til Bibelens historie.

Arkæologerne forbliver stort set uvidende om en hel del af livet i fortiden, ganske enkelt fordi det er så vanskeligt for dem at drage konklusioner om tro, samfundsstrukturer og personligheder på baggrund af pot-

teskår, brudstykker af sten og murrester. Og eftersom arkæologerne på bestemte tidspunkter kun har afsløret ganske få brudstykker, så venter der os hele tiden overraskelser med hensyn til hvordan det var eller ikke var i fordums tid. Selv om også undersøgelserne af rester og levn fra kulturen suppleres med andre oplysninger – fra historiske sprogforskere, indskriptioner, biologisk antropologi og botaniske opdagelser – kan vi ikke være sikre. Derfor må alle fortolkninger af arkæologiske fund lige så stille bedømmes med et „så vidt vi ved" og „det ser ud som om".

Arkæologi har sine begrænsninger hvilket tvinger arkæologerne til at drage rimelige omend mindre sikre, konklusioner på baggrund af de begrænsede, usikre data de finder frem til. Michael Coe fra Yale universitetet forsøger f.eks. at forbinde bestemte azteker guder, hvis særpræg vi hovedsagelig kender fra spaniernes overleveringer i det 16. århundrede, med fund fra olmekerne som levede 2500 år før og som han mener har særpræg som ligner aztekergudernes. [15] Hans kollega, George Kubler, der sidder inde med samme oplysninger er højst uenig, [16] men dette er også en skønssag. Selv med hensyn til det gamle Juda, der er forholdsvis velkendt, forekommer der dog højst forskellige fortolkninger. Professor William F. Albright identificerede for to generationer siden Tell ed Duwer som den by der kaldes Lakisj og omtales i Det gamle Testamente i forbindelse med både assyrernes og babylonernes invasioner. Hans baggrund for denne identifikation er en overlevering fra Eusebius der levede i det fjerde århundrede e. Kr., hvori han beskriver steder og afstande, som viser en mulighed for at dette sted eventuelt kan være stedet hvor den by lå som er nævnt i Det gamle Testamente. Professor Ahlstrom fra Chicagos universitet har udfordret denne identifikation. David Ussishkin fra Tel Avivs universitet har arbejdet i flere år på stedet og indrømmer at den accepterede identifikation er helt tilfældig, men efter hans bedømmelse alligevel „højst sandsynlig". [17]

Flere af Mormons Bogs forskere mener at det store område ved Kaminaljuyu, en del af den moderne by i Guatemala, godt kunne være Nephis by som omtales i Mormons Bog. Kan denne identifikation bevises? Naturligvis ikke, men for at stedfæste mulige steder følger vi ganske enkelt de samme metoder som vore dages mest avancerede arkæologer anvender i deres tankegang. Professor L. R. Binford antager at når en arkæolog står overfor „usikre kendsgerninger i arkæologiske rapporter" så (skal) den pågældende benytte disse muligheder til „forsigtigt at opveje eventuelle alternativer og nå til en bedømmelse af hvilke af dem der er mest sandsynlige". Med andre ord bliver sandsynligheden et særkende for bedømmelsen af sandheden af en udtalelse i arkæologiske vendinger. [18]

Vi kan ikke gøre andet. Når alt kommer til alt tages videnskab undtagen den menneskeskabte historie, med et „evigt forbehold", forsikrer Popper og tilføjer „vi kan kun være ‚absolut sikre' når vi overbevises gennem subjektive oplevelser indenfor vores subjektive tro". [19]

Videnskaben kan ikke måle sig med denne „subjektive tro". Ikke desto mindre er det meget interessant at se hvor overbevisende de nephitiske beretninger nu virker, på baggrund af de seneste 50 års intense forskning.

Krige

Et godt eksempel på et emne, om

Det endelige resultat af levn som findes i udgravningerne bliver måske en ting som denne her, et figurativt kar i to dele, fundet i den sammenstyrtede grav i hovedudgravningen som ses ved siden af billedet.

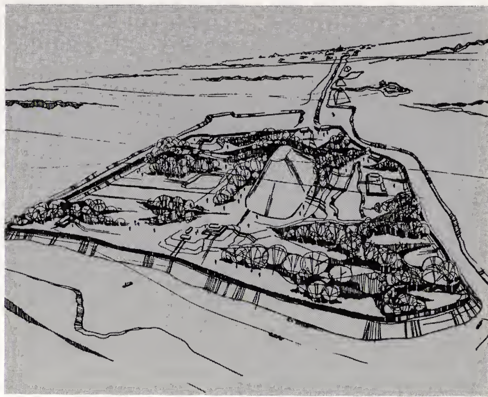
hvilket eksperterne på en dramatisk måde har ændret mening og er blevet mere i overensstemmelse med Mormons Bog, er med hensyn til krigsførelse. Indtil for nylig mente de fleste at der i Mesoamerika kun herskede fred i de eksisterende samfund i det centrale klassiske område, ud fra eksemplerne i de imponerende mayanske og teotihuacanske ruiner som dateres tilbage til år 300-800 e. Kr. [20] Man mener at mayalederne tilbragte deres tid med fredeligt og roligt at meditere og tilbede en indviklet samling af guder, med nysgerrigt at betragte ædel kunst, spille filosofiske spil med deres kalender og i øvrigt optræde som „grækere i den ny verden". Først efter år 1000 e. Kr. mente man at militæret spillede en rolle i mesoamerikanernes historie.

I 1950erne og 1960erne lød et par røster – Armillas, Rands og Palerms [21] – om at dette billede burde ændres, men ingen lyttede til dem. Den store omskiftelse fandt sted i 1970, da Tulan universitet arbejdede ved Becan på Yucatanhalvøen. Hovedcentret er omgivet af en grøft eller kanal der er næsten 2 km i omkreds og gennemsnitlig 16 m bred. De der gravede denne grøft eller voldgrav har lagt jorden i en bunke så den dannede en vold indenfor grøften. David Webster har beskrevet hvordan dette militære fæstningsanlæg virkede:

„Det er næsten umuligt at affyre noget våben op ad skråningen fra ydersiden. Forsvarerne har formodentlig beskyttet sig med et rækværk af pæle som stod solidt i grunden, og har ved hjælp af spyd og slynger kunnet afsende vidtrækkende projektiler mod de fjender som nærmede sig." [22]

Det lyder næsten som et uddrag fra Alma 49:18-20, men den spanske erober Cortes har set lignende fæstningsværker da han stormede frem gennem skovene mellem Tabasco i Mexico og Honduras i 1520erne. Kan Becan bare have været et af disse uddøde, ubetydelige steder som kan dateres længe efter begivenhederne i Mormons Bog? Webster påviser hvordan Becangrøften og muren blev bygget mellem år 150 og år 450 e.Kr., indenfor den tid hvor Mormon og Moroni levede og kæmpede. [23]

Siden da er der fremkommet meget som kan støtte denne teori. Man har opdaget mere end 100 fæstningsværker. Ray Matheny har i sit arbejde ved Edzna afsløret en stor fæstning med en voldgrav, som er dateret til omkring Kristi tid. [24] Loma Torremote i Mexicodalen er en bjergtop der er forskanset med pæle, en koloni fra omkring år 400 f. Kr. [25] En del af den 3 km lange forsvarsmur ved det berømte Monte Alban er dateret til før år 200 f. Kr. [26] Los Naranjoscentret i det vestlige Honduras var fuldstændig omgivet af en stor voldgrav på et tidspunkt mellem omkring år 1000 og 500 f. Kr. [27] Ud over de aktuelle steder er der fundet indgraveringer, våbenrester og krigsstatuetter fra mange forskellige perioder, og ligeledes stenmure. (Sammenlign med Alma 48:8). [28] Det offentlige kraniestillads (aztekernes *tzompantli* hvor hovederne blev sat på stager) som aztekerne brugte under belejringen til at skabe frygt i hjertet hos dem der eventuelt ville gå imod deres militærstyre er nu fundet i Cuicatlan dalen i Oaxaca, og dateres fra før Kristi tid. [29]

En kunstners forestilling om fæstningen ved Edzna, Campeche i Mexico.

Det bliver stadig tydeligere at de krigsmetoder der blev benyttet da europæerne ankom kan føres tilbage til Mesoamerikas tidligste historie. Alligevel er der for kun 10 år siden udgivet bøger om livet i dette områdes tidligere tider, som direkte går imod dette synspunkt.

Den foruroligende virkning af udaterede synspunkter ses i en hændelse som indtraf for nylig. En af mine tidligere elever skrev noget bekymret til mig, fordi hans professor ved et universitet i de østlige stater havde forsikret ham om at bue og pil, som nævnt forskellige steder i Mormons Bog, ikke fandtes i Mesoamerika før år 900 e. Kr. Men jeg kunne forsikre ham om at et potteskår fra det centrale Mexico havde indgraveringer af en mand med et sådant våben. Dette skår er dateret til ca. 800 før den tid den pågældende professor citerede som „anerkendt". [30]

Beskrivelsen af fæstningerne i Alma 48 til 3 Nephi 3, de hyppige kampe der berettes om i jarediternes og nephiternes optegnelser, antallet af tilskadekomne, meget af den taktik og de våben der blev benyttet, hærenes organiserede mønster og andet om dette emne som afsløres i Mormons Bog, forekommer nu helt sandsynligt på baggrund af den seneste udvikling af vor kundskab om Mesoamerika.

Befolkningen

I 1560 anslog fader Bartolome de

Las Casas at der var omkommet 40 mil. indfødte amerikanere ved „uretfærdighed og tyranni" i det nye Spanien i de to generationer efter Columbus havde opdaget Amerika. [31] I 1930 regnede antroprologen A. L. Kroeber med at et langt mindre antal, nemlig 8,4 mill. udgjorde det fulde befolkningsantal på denne halvkugle da europæerne ankom. [32] Disse yderpunkter viser hvor vanskeligt det er at afgøre befolkningstallet før europæerne kom. Ofte afspejler bedømmelsen af befolkningstallet det tidspunkt hvor folk har foretaget bedømmelsen. Kroebers tal kan ikke undgå at være påvirket af pessimisme under depressionen, hvilket påvirkede både historikere, antroprologer og andre lærde. På den anden side har velfærdstiderne i 1966 fået Henry Dobyns til at anslå at der måtte have været 90 mill. indfødte rundt omkring i Amerika i år 1500 e. Kr. – mere end 40 mill. i Mexico og Mellemamerika. [33] Studierne af befolkningstallet er naturligvis ikke baseret på spekulationer eller fortolkningsluner. Eftersom historiske og arkæologiske kilder bliver undersøgt meget omhyggeligt og specialisterne retter hinanden på baggrund af fælles kritik, fremkommer der en bedre forståelse af det virkelige antal. I William Denevans 1976 – udgave af *The Native Population of the Americas in 1492*, tages alle argumenterne i betragtning. Han anslår at det mest sandsynligt er et samlet antal på 57 mill. på denne halvkugle. Han konkluderer at Mexico og Central Amerika har haft omkring 27 mill. [34] I henhold til Fernando de Alva Ixtlilxochitl, som anvendte de indfødtes dokumenter som baggrund for sin historie for Centralmexico, førte toltekerne krige i det 10. århundrede med styrker på millioner, var skyld i mere end 5,6 mill. menneskers død. [35] Selv om man regner med en eventuel overdrivelse, lyder et sådant antal ikke urimeligt. Ej heller de 230.000 sårede og døde krigere som blev tilskrevet nephiterne 600 år tidligere (se Mormon 6:10-15).

Statistikerne over mesoamerikanerne, som de gaves for årtier siden, stemmer ikke overens med udtalelserne i Mormons Bog om mill. af mennesker der gik til grunde i jarediternes og nephiternes afsluttende krige. De analyser af data, lande der blev besat, økologi, bopladsers størrelser, faldne i krigene og andre faktorer som havde med befolkningstal at gøre i Mormons Bog, viser sig at være tydeligt konsekvente og realistiske i forholdet til de rapporterede, demografiske ændringer. Samtidig er det absolutte antal som nævnes i Mormons Bog af samme størrelsesorden som dem vor tids forskere i Mesoamerika finder acceptable.

Anvendelsen af metal

Kritikere har betragtet visse genstande som er nævnt i Mormons Bog som særlige problemer, eftersom de ikke kendte til nogen paralleller i det fordums Amerika. Både kritikere og fortalere for dette emne har imidlertid påvist at de havde utilstrækkelig viden både om det der stod i skriften og det sammenlignende kulturelle materiale med hensyn til rigtig tid og sted.

Mellemamerikas lærde var i mange år enige om at man ikke havde kendskab til metalarbejde i området før i slutningen af den klassiske periode omkring år 900 e. Kr. På den anden side står der i Mormons Bog at nephiterne anvendte jern, kobber, messing, stål, guld og sølv næsten fra begyndelsen af deres historie (2 Nephi 5:15) og at jarediterne anvendte guld, sølv og andre metaller næsten 1000 år før. Ifølge nye data og nye fortolkninger bliver Mormons Bog imidlertid atter betragtet i et bedre lys.

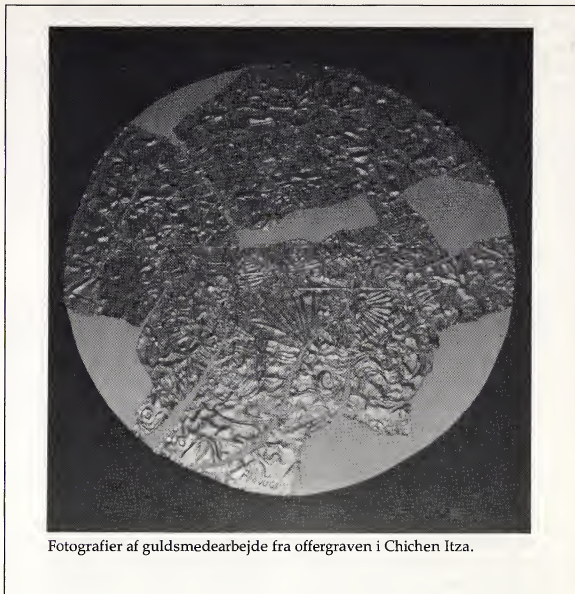
De fleste kunstgenstande i metal i Mesoamerika er fra århundrederne umiddelbart før spaniernes erobring. Men selv da var der ingen rigdom af metal i området, derfor må tidligere metalgenstande formodentlig være genbrugt eller omsmeltet og omformet. Der er kun sjældent efterladt ting af særlig værdi hvor arkæologerne kunne finde dem. Det der tidligere er fundet af metalgenstande er almindeligvis små ting, andre er formodentlig blevet lagt ved som offergaver i grave eller på hellige steder. Den kendsgerning at der nu er fundet omkring en halv snes metalgenstande fra før år 900 e. Kr., og nogle helt tilbage til år 100 f. Kr. forsikrer os om at disse mennesker har kendt til metalarbejder. Men metalgenstande

En gengivelse af et afsnit af fæstningsværket og forsvarsvolden, baseret på fundene ved Becan, Campeche i Mexico.

har utvivlsomt været forholdsvis sjældne og temmelig værdifulde på ethvert tidspunkt. Patterson mener at når metal var forholdsvis sjældent i tiden før Colombus, har det noget at gøre med folks begrænsede teknologiske viden, hvilket betød at det var vanskeligt for dem at have minedrift. [36]

Det er ikke desto mindre mærkværdigt at vi ikke kan finde flere beviser på evnerne til at arbejde med metal end det vi kan se indtil nu, i den smule vi har fundet. Vi ved at peruvianerne var dygtige til at arbejde med metal lige efter år 2000 f. Kr. [37] Eftersom det er almindelig accepteret at Peru og Mesoamerika var i kontakt med hinanden, ville det være overraskende om et så værdifuldt kulturfænomen som metal ikke blev overført fra den ene til den anden. [38] Selv om vi lader den mulighed ude af betragtning at evnen til at arbejde i metal blev ført over havet, så er der en stærk antydning, som også er en accepteret teori blandt arkæologer og deres viden om Peru, at der må være en fejl på dette punkt og at kendsgerningen er at det Mesoamerikanske folk havde mere kundskab til denne teknologi end vi indtil nu har kunnet afsløre.

Fotografier af guldsmedearbejde fra offergraven i Chichen Itza.

Studierne af sprog støtter tanken om at mesoamerikanerne anvendte metal på et tidligt tidspunkt. Sprogforskere har i mange år arbejdet med at sammenligne de nuværende sprogs forbindelser med hinanden, for at rekonstruere modersmålene eller de oprindelige sprog. Professorerne Longacre og Millon har rekonstrueret en del af de mixtecanske sprog, som taltes i Oaxaca i Mexico og de omliggende områder. Ordet for metal (eller i det mindste metalklokke) viser sig at have været brugt i omkring år 1000 f. Kr., ifølge deres dateringer. [39] Kaufman viser i sine studier om Tzeltal-Tzotzil sprogene at der i Mayaområdet fandtes et ord for metal, og det kunne føres tilbage til omkring år 500 e.Kr., men den samme oprindelse findes også i Huastec, et mayasprog som man mener er udgået fra hovedgruppen omkring år 2000 f. Kr. [40] I et betydeligt studium af de oprindelige Mixe-Zoqueanere har Campbell og Kaufman imidlertid temmelig sikkert fastslået at dette var modersmålet i olmekercivilisationen. Her havde de også et ord for metal som forskerne mente havde sin oprindelse så tidligt som år 1500 f. Kr. [41] Således viser historiske sprogforskere nu at metallet har været kendt og formodentligt anvendt i de tre vigtigste sprogfamilier i det tidlige Mesoamerika et godt stykke tid før år 1000 f. Kr. Vi kan godt regne med at arkæologerne i fremtiden sandsynligvis vil finde metalgenstande som kan bygge bro over den nuværende kløft, hvor sjældne de end måtte være.

Blandt de metaller som er nævnt i Mormons Bog er *ziff* (se Mosiah 11:8). Det er muligt med rimelighed at finde flere hebraiske afledninger af dette ord, enten i form af „blanke" eller „plader". I den mesoamerikanske terminologi vil *tumbaga* måske være den mest logiske mulighed. [42] Denne legering af kobber og guld blev almindeligvis fremstillet i Colombia og Mellemamerika, men er også fundet på mayaernes bopladser. [43] En anden mulighed er den særprægede kobber-tin legering som blev opdaget af Rubin de la Borbolla, Calley og Easby i det vestlige Mexico. [44] Tin alene kan også have været *ziff*. Moderne videnskabsmænd som beskæftiger sig med metal har en tendens til at tro at vi nu kender alle legeringer og at der ikke er noget nyt, som f. eks. *ziff*, der endnu ikke er identificeret.

Et lignende tilfælde kan hjælpe os til at forstå at der endnu er uløste problemer med hensyn til fysiske analyser og identificering. I middelalderen henviste russiske kilder til et metal som de kaldte *kharsini*. Det er først for nylig med forbehold blevet identificeret ved hjælp af omhyggelig læsning af dokumenter om et naturprodukt der var sammensat af arsenik og antimon. De lærde har tidligere ment at *kharsini* måtte være messing. [45] Ligesom i dette tilfælde kritiserede Caley og Easby de mesoamerikanske arkæologer for deres „stædige afvisning af at acceptere kendsgerninger" med hensyn til tinminer, afsmeltning og anvendelse at tin i tiden før Colombus. Arkæologerne har stort set benægtet at dette metal fandtes i tiden før spanierne. [46]

I mellemtiden har Craddock rettet en anden fejl med hensyn til de gamle metaller i middelhavsområdet,

idet han anvendte nye analyser for at påvise at messing, kobber-zink legeringen, virkelig blev anvendt af grækerne i etruskertiden, på Lehis tid. Zinkmetallet kan også have været anvendt. [47] Det har i mange år været stadfæstet at zink og bevidst fremstillede legeringer af zink, oprindeligt kun eksisterede i 1700-tallets Europa. Denne teori gjorde „messingpladerne" til noget af et problem, nu er det helt sandsynligt at de var lavet af messing, nøjagtigt som det siges i Mormons Bog.

Pointen i det hele er hvad det belærer om „viden". På dette tidspunkt ved vi ikke hvad *ziff* er. Uanset hvor fuldstændigt metalforskere og arkæologer mener deres data for tiden er, kan vi være forsikrede om at der vil komme nye oplysninger frem efterhånden som der forskes mere – om de kemiske sammensætninger af genstande som allerede er fremkommet, i fund som helt sikkert vil blive gjort i fremtiden, af metallernes sammensætning osv. Vi kunne f. eks. godt tænke os et nøjere studium af hvad den keramikgenstand indeholder, som blev fundet i Teotihuacan i Mexico for mange år siden af den svenske arkæolog, Sigvald Linne, og som blev dateret tilbage til omkring år 300-400 e. Kr., og som var en „metallignende" masse, de indeholder kobber og jern. [47] Samtidig kunne interesserede sidste dages hellige omhyggeligt ransage teksten i Mormons Bog for at analysere og sammenstille alle udtalelser og detaljer om metal. Først da kan der foretages en rigtig sammenligning. Problemet med anvendelsen af metal i henhold til Mormons Bog, synes dog allerede at have bevæget sig langt hen ad vejen mod en løsning.

Emnet i denne artikel er i videre forstand undersøgelser som en *fortsat og åben proces.* Hverken sidste dages hellige lærere eller professionelle arkæologer og deres ligestillede vil gøre klogt i simpelthen intet at gøre. Sidste dages hellige læsere som ønsker at foretage mere end en overfladisk behandling af „beviserne", må udvikle nogle færdigheder og forbedre deres metoder til at gennemgå og anskue gamle skrifter. Arkæologer ville gøre vel i at lære at selv om et dokument fra tidligere tider måske indeholder noget ukendt om religiøst materiale, så kan de stadig få en ny forståelse vedrørende dette materiale. For hvis de hellige eller arkæologerne ignorerer den andens arbejde vil de hindre udviklingen. Det klogeste er at begge parter bevarer en forskende indstilling. (Fortsættes)

Fodnoter

[1] Thomas Kuhn: *The Structure of Scientific Revolutions,* University of Chicago Press, Chicago 1962).

[2] Karl R. Popper: *The Logic of Scientific Discovery,* s. 280. (Basic Books New York, 1959). „Det gamle videnskabelige ideal, *erkendelsesteori* – om en absolut sikker viden som kan demonstreres – har vist sig kun at være en illusion. Kravet til den videnskabelige objektivitet betyder uundgåeligt at enhver videnskabsmand i sine udtalelser må forblive *evigt forbeholden.* Det kan måske bekræftes, men enhver bekræftelse skal stå i forhold til andre udtalelser som også må gives med forbehold. Vi kan kun være ‚absolut sikre' i vores overbevisende subjektive oplevelser, i vores subjektive tro." (Fremhævelser i originalen).

[3] M. Wells Jakeman: „The Ancient Middle-American Calender System: Its Origin and Development," *Brigham Young University (BYU) Publications in Archaeology and Early History.* nr. 1, 1947; Hugh Nibley: „The Book of Mormon as a Mirror of the East," *Improvement Era* 51 (1948), s. 202-4, 249-51; Sidney B. Sperry: *Our Book of Mormon,* Stevens and Wallis, Salt Lake City, 1947).

[4] John W. Welch: „A Study Relating Chiasmus in the Book of Mormon to Chiasmus in the Old Testament, Ugaritic Epics, Homer and Selected Greek and Latin Authors," Marster's Thesis, Brigham Young University, 1970; redigeret af John W. Welch: *Chiasmus in Antiquity* (Gerstenberg Verlag, Hildesheim, 1981).

[5] Robert Wauchope: *Lost Tribes and Sunken Continents* University of Chicago Press, Chicago, 1962). Michael D. Coe: „Mormons and Archaeology: An Outside View," *Dialoque* 8 s. 40-48, (1973).

[6] Trods mange uenigheder om detaljerne hører følgende til dem der er nået til konklusioner som disse, i kronologisk orden: J. A. and J. N. Washburn: *An Approach to the Study of Book of Mormon Geography (New Era Publishing, Provo 1939); M. Wells Jakeman klasser ved BYU og offentlige forelæsninger fra mindst 1946 og fremefter; Thomas Stuart Ferguson: McCumorah – Where?* (Independence, Missouri, 1947); Milton R. Hunter and Thomas Stuart Ferguson: *Ancient America and the Book of Mormon* (Kolob Book Co., Oakland, California, 1950); Ross T. Christensen: „The Present Status of Book of Mormon Archaeology: Part 2," *Millennial Star* (okt. 1952), s. 234 og fremefter; John L. Sorenson, „Where ind the World? Views on Book of Mormon Geography," private arbejdspapirer om Mormons Bog, nr. 8, 1955, som har cirkuleret privat; V. Garth Norman: „Book-of-Mormon Geography Study on the Narrow Neck of Land Region," Book of Mormon Geography arbejdspapirer nr. 1, 1966, cirkuleret privat; Sidney B. Sperry, *Book of Mormon Compendium,* s. 447-51; (Salt Lake City: Bookcraft; 1968) Hugh Nibley: „The Book of Mormon and the Ruins," Foundation for Ancient Research and Mormon Studies, *Nibley Archive Reprint* BMA-BM, s. 2 (1980): David A. Palmer: *In Search of Cumorah: New Evidences for the Book of Mormon from Ancient Mexico* (Horizon Publishers, Bountiful, Utah, 1981).

[7] For eksempel Norman A. McQuown: „Indigenous Languages of Native America," *American Anthropologist* 57, s. 501-70 (1955).

[8] De skriftsteder som taler for et eventuelt begrænset nephitisk område (og jareditisk) er drøftet af mange lærde. Blandt andet i de seneste skrivelser af Sidney B. Sperry som i lang tid har været professor i hellige skrifter ved Brigham Young universitetet, og som ofte har talt om betydningen af sådanne skriftsteder som Omni 1:20-21; Mosiah 8:7-12 sammenlignet med Alma 22:30-32; Mormon 1-5; Ether 9:3 og Ether 14 og 15. Se også J. Nile Washburn, *Book of Mormon Lands and Times,* s. 205-17, 283-87 (Horizon Publishers, Salt Lake City, 1974); Ferguson, 1947, og Palmer, 1981, citeret i fodnote 6.

[9] Michael D. Coe, „Early Steps in the Evolution of Maya Writing," I H. B. Nicholsons *Origins of Religious Art and Iconography in Preclassic Mesoamerica,* 110-11 (UCLA Latin American Center and Ethnic Arts Council of Los Angeles, California 1976).

[10] Ud over de citerede kilder i fodnote 6 og 8 se desuden John L. Sorenson: *An Ancient American Setting for the Book of Mormon* (Foundation for Ancient Research and Mormon Studies, in press, Provo).

[11] Overvej følgende begrundelser: (1) At Nephis Cumorah og jarediternes Ramah var den samme høj (Ether 15:11). (2) Området der var dækket med ben (Omni 1:22; Mosiah 8:8 og 21:26-27 osv.) samt et „land, der var rigt på søer, floder og kilder" (Mormon 6:4; Ether 15:8) var Ødelæggelsens land som grænsede op til Overflødighedens land på den smalle landtange (Alma

22:29-32). (3) I Mormon kapitel 3 til 6 er det tydeligt nephiternes sidste slag fandt sted her midt i et temmelig stort og centralt område i Ødelæggelsens by som lå i Ødelæggelsens land „tæt ved det snævre pas, som fører ind til det sydlige land" (Mormon 3:5, 7). (4) I henhold til denne tanke må Cumorah, som var nephiternes og lamaniternes sidste kampplads, ligge i nærheden af den snævre landtange.

[12] I. M. Lewis: „Force and Fission in Northern Somali Lineage Structure." *American Anthropologist 63, s. 109 (1961); F. Barth: „Segmentary Opposition and the Theory of Games: A Study of Pathan Organization," Journal of the Royal Anthropological Institute* 89 (1959), s. 7; W. F. Albright: *Yahweh and the Gods of Canaan: A. Historical Analysis of Two Contrasting Faiths*, s. 82 (University of London/The Athlone Press, London, 1968); Nigel Davies: „The Aztec Concept of History: Tula and Teotihuacan," avis udkommet ved den 44. International Congres of Americanists, Manchester, 1982.

[13] William F. Albright: *The Archaeology of Palestine* s. 85-87 (Penguin Books, Harmondsworth: 1949); Richard A. Diehl, „Tula," i J. A. Sabloffs, *Supplement to the Handbook of Middle American Indians*, 1. bind, *Archaeology*, s. 291. (University of Texas Press, Austin, 1981).

[14] Kathleen M. Kenyon: *The Bible and Recent Archaeology* s. 33-43. (John Knox Press, Atlanta, Georgia, 1978).

[15] Michael D. Coe: *Mexico*, 2. udgave, s. 86 (Praeger, New York, 1977).

[16] George Kubler: „The Iconography of the Art of Teotihuacan," *Dumbarton Oaks Studies in Pre-Columbian Art and Archaeology*, nr. 4, s. 11-12 (Washington D. C., 1967).

[17] Afhandlingen om indentifikationen blev sammenfattet i en forelæsning af Ussishkin ved Brigham Young universitetet i feb. 1982.

[18] Lewis R. Binford: „Reply," *Current Anthropology*, 24, s. 373 (juni 1983), fremhævelse i originalen.

[19] Se fodnote 2.

[20] David L. Webster: Defensive Earthworks at Becan, Campeche, Mexico: Implications for Maya Warfare, s. 108 (Tulane University, Middle American Research Institute, Publication 41, 1976).

[21] Angel Palerm: „Notes on Military Construction and Warfare in Mesoamerica," *Anales del Instituto Nacional de Antropologi e Historia* (Mexico), 7, s. 123-34 (1956); Pedro Armillas, „Mesoamerican Fortifications," *Antiquity* 25 s. 77-86 (1951); Robert L. Rands, Some Evidences of Warfare in Classic Maya Art, doktorafhandling, Columbia universitetet, New York, 1952 (University Microfilms Doctoral Dissertation Series nr. 4233, 1952).

[22] Webster: s. 96.

[23] Samme, s. 87.

[24] Ray T. Matheny, Deanne L. Gurr, Donald W. Forsyth og F. Richard Hauck, Investigations at Edzna, Campeche, Mexico, 1. bind, 1. del: The Hydraulic System, s. 169-91. (Brigham Young University, New World Archaeological Foundation, Paper 46, 1983).

[25] „Current Research," *American Antiquity* 45, s. 622 (1980).

[26] Richard E. Blanton and Stephen A. Kowalewski: „Monte Alban and after in the Valley of Oaxaca," redigeret af J. A. Sabloff i *Supplement to the Handbook of Middle American Indians*, 1. bind, *Archaeology* s. 100. (University of Texas Press, Austin, 1981).

[27] Claude F. Baudez and Pierre Becquelin: Etudes Mesoamericaines, 2. bind, *Archeologie de los Naranjos*, s. 3-4. (Mission Archeologique et Ethnologique Francaise au Mezique, Mexico 1973).

[28] Palerm, s. 129; Webster, s. 98.

[29] Charles S. Spencer and Elsa M. Redmond: „Formative and Classic Developments in the Cuicatlan Canada: A Preliminary Report," redigeret af Robert D. Drennan i *Prehistoric Social Political, and Economic Development in the Area of the Tehuacan Valley: Some Results of the Palo Blanco Project.* University of Michigan, Museum of Anthropology Technical Reports, nr. 11, 1979, s. 211 (Research Reports in Archaeology. Contribution 6).

[30] Florencia Muller: „Instrumental y Armas," i Sociedad Mexicana de Antropologia, *Teotihuacan: Onceava Mesa Redonda*, s. 231 (Mexico, 1966).

[31] Henry F. Dobyns: „Estimating Aboriginal American Population: An Appraisal of Techniques with a New Hemispheric Estimate," *Current Anthropology* 7 s. 396 (1966).

[32] Samme, s. 396.

[33] Samme, s. 416.

[34] Redaktør William M. Denevan: *The Native Population of the Americas in 1492*, s. 289-92 (University of Wisconsin Press, Madison, 1976).

[35] Milton R. Hunter and Thomas S. Ferguson: *Ancient America and the Book of Mormon*, s. 385 (Kolob Book Co., Oakland, California 1950). Dette er den eneste kilde på engelsk.

[36] Clair C. Patterson: „Native Copper, Silver, and Gold Accessible to Early Metallurgists," *American Antiquity* 36, s. 331 (1971).

[37] J. W. Grossman: „An Ancient Gold Worker's Tool Kit: The Earliest Metal Technology in Peru," *Archaeology* 25, s. 270-75 (1972); A. C. Paulsen: „Prehistoric Trade between South Coastal Ecuador and Other Parts of the Andes," indslag ved det 37. årlige møde i Society for American Archaeology, 1972.

[38] J. Charles Kelley and Carroll L. Riley: *Precolumbian Contact within Nuclear America*, Southern Illinois University, Carbondale, Research Records of the Unversity Museum, Mesoamerican Studies 4, 1969.

[39] R. E. Longacre and Rene Millon: „Proto-Mixtecan and Proto-Amuzgo-Mixtecan Vocabularies: A Preliminary Cultural Analysis," *Anthropoligical Linguistics* 3 s. 22, (1961).

[40] Terence Kaufman: „El Proto-Tzeltal-Tzotzil: Fonologia Comparada y Diccionario Reconstruido," *Universidad Nacional Autonoma de Mexico, Centro de Estudios Mayas, Cuadernos* 5 s. 118 (1972); Marcelo Alejandre, *Cartilla Huasteca con su Gramatica, Diccionario Y Varias Reglas para Aprender el Idioma*, s. 84, 88, Secretaria de Fomento, Mexico, 1899; H. de Charency: „Les Noms de Metaux chez Differents Peuples de la Nouvelle Espagne," *Congres Internacional des Americanistes, Compte-Rendu, Paris 1890*, Paris, 1892, s. 539-41.

[41] Lyle Campbell and T. Kaufman: „A Linguistic Look at the Olmecs," *American Antiquity* 41, s. 80-89 (1976)

[42] Read H. Putnam: „Were the Plates of Mormon of Tumbaga?" *Papers, 15th Annual Symposium on the Archaeology of the Scriptures*, s. 101-9 (BYU Extension Publications, Provo, Utah, 1964). Står for tiden til rådighed for Foundation for Ancient Research and Mormon Studies (FARMS) genoptrykt PUT-64 (postbox 7113, University Station, Provo, Utah 84602, USA).

[43] David M. Pendergast: „Tumbaga Object from the Early Classic Period, Found at Altun Ha, British Honduras (Belize)," Sciende 168, s. 116-18 (3 apr. 1970).

[44] R. R. Caley and D. T. Easby jun.: „New Evidence of Tin Smelting and the Use of Metallic Tin in Pre-Conquest Mexico," *35a Congreso Internacional de Americanistas, Mexico, 1962, Actas y Memorias*, 1. bind, s. 511, Mexico, 1964.

[45] L. G. Alieva and A. M. Gasanova, „Problem of the Unknown Metal Kharsini in Medieval Written Sources," *Doklady Akademya Nauk Azerbaidzhanskoi SSR* 37, nr. 4, s. 84-87 (1981); uddrag på engelsk *Art and Archaeology Technical Abstracts* 19, s. 111 (1982).

[46] Caley and Easby, s. 507-17.

[47] P. T. Craddock, „Europe's Earliest Brass," *MASCA Journal* 1 s. 4-5 (dec. 1978).

[48] Sigvald Linne, *Mexican Highland Cultures*, Ethnographical Museum of Sweden, Stockholm, Publication 7, s. 142, 1942.

En god indflydelse

Dwan J. Young
Præsidentinden for primarys hovedbestyrelse

Primarybørnene hører til dem som har den største gode indflydelse i verden i dag. Vi kan lære en masse af dem. De fortæller deres venner, som ikke er medlemmer, om evangeliet, hjælper de passive til at blive aktive og styrker hinanden. Primarys motto: „Alle dine børn bliver oplært af Herren" (Es. 54:13) illustrerer det ansvar vi alle har for at undervise børnene så de til gengæld kan undervise andre.

Dette ansvar har primarylærere og - ledere overalt i kirken påtaget sig sammen med det nye års udfordring „Søg Herren" (Es. 55:6).

Hvert år giver vi alle primaryfunktionærer en særlig udfordring. Vores

udfordring i år er en kaldelse til alle ledere og lærere om at søge en tættere forbindelse med vor himmelske Fader. Børnene har brug for at se hvordan han påvirker vort liv, så de vil få et ønske om også at følge ham, ligesom vi gør. Vi ønsker at børnene skal undervises på en sådan måde at de ved at de er vor himmelske Faders børn, at han elsker dem og at de, uanset hvad der sker i deres liv, stadig tilhører ham og at han våger over dem.

Vi ved at når først børn har opnået en indsigt i evangeliet får de lyst til at dele deres viden med andre. Vi har fået rapporter om børn der har fortalt om de lektier de har fået i primary til forældre og venner som var passive eller ikke-medlemmer, og det har hjulpet dem til at blive aktive i kirken.

I Quillabamba i Peru er der f. eks. en dreng som viste præsten i en anden kirke et godt eksempel. Hver gang denne præst mødte den lille sidste dages hellige dreng, sad han og læste i Mormons Bog. Da han spurgte hvad der var så spændende ved den bog, sagde drengen at det var en historie om Sydamerikas første indianere og at præsten burde læse den. Denne opfordring førte til missionærlektier og dåb.

Primarys nadvermødeprogram i år lægger vægt på at vi skal opmuntre børnene til at læse skrifterne, bede og adlyde vor himmelske Faders bud. Under programmet vil børnene fortælle om særlige tidspunkter hvor de har søgt Herren. Børnene vil synge en ny sang „Seek the Lord Early," (i skrivende stund ikke på dansk), for at minde dem om hvor nødvendigt det er for dem at de søger Herren mens de er børn. Børnene vil gennemgå historien om hvordan Joseph Smith søgte Herren og derpå bære vidnesbyrd i sangen: „Jeg ved min Fader lever" (Syng med Mig).

Der vil også blive sunget andre sange fra „Syng med Mig" til børnenes nadvermødeprogram bl. a.: „Jeg takker dig Fader", „Når min moder kalder", „Jeg tænker når jeg læser de gamle ord" og „Mormons Bog".

I programmet vil der også blive sunget to sange fra „Flere Børnesange": „Hold Guds befalinger," og „Børn over hele verden" samt to salmer: „Hvilken smuk og yndig morgen" og „Der er en stund da ro og fred".

Jeg håber forældrene vil nyde at synge disse og andre salmer og sange sammen med deres børn. De kan synges til familiehjemmeaftener og andre aktiviteter. Når børnene synger de sange de lærer i primary vil det styrke familiesammenholdet og være med til at fremhæve de evangeliske lærdomme børnene får i klasserne.

Et af primarys formål er at undervise børnene i at efterleve de forskrifter de lærer om i klasserne.

Programmet *Evangeliet i funktion* for de 10-11-årige drenge og piger er f. eks. et program til selvudvikling. Her opfordres de til at efterleve evangeliets principper ved at vælge en oplevelse de kunne tænke sig indenfor hver af fire områder: det personlige, familiemæssige, i kirken og i samfundet. Nogle af oplevelserne omfatter bl. a. at udvikle et talent og dele det med andre, finde udveje til at blive en bedre ven, at udfylde et personligt genealogisk skema eller føre en personlig mindebog, at læse i skrifterne hver dag i mindst en måned og at tilrettelægge og gennemføre et individuelt, et familie- eller et klassetjenesteprojekt. Når de har gennemført fire punkter vil de modtage en anerkendelse for resultatet.

Alle primarybørnene kan tage evangeliet i anvendelse under aktivitetsdagene hvert kvartal, hvor der bliver sørget for sund morskab for alle børn i primaryalderen. Vi er glade fordi vi kan have aktivitetsdage fire gange om året, fordi børn der ikke er medlemmer af kirken og børn som normalt ikke kommer i primary om søndagen kan deltage i sådanne aktiviteter.

I Caracas, Venezuela, havde man f. eks. et program på en aktivitetsdag, hvor omkring 150 børn deltog i et musik- og danseprogram. Der var også udstilling af håndarbejder og håndværk fra hvert ward og børnene fik mulighed for at vise deres talenter og evner.

En anden vellykket aktivitet er „At vandre i heltes og heltinders fodspor", hvor børnene lærer en kunstart, håndarbejde eller håndværk som har forbindelse med et berømt menneskes liv. Børnene har brug for gode, kristne helte og heltinder som de kan efterligne. Der er mange eksempler på store kirkeledere og andre, som har ofret sig eller fortsat ofrer sig i tjenesten for deres medmennesker. Så er der helte og heltinder som vi hver dag taler med som f. eks. vores mor og far, vores biskop og vore primarylærere og -ledere.

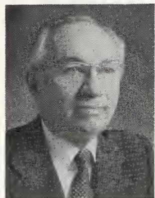
Jeg mødte en sådan „heltinde" i Mary Tua i Tahiti. Hun er primarypræsidentinde i Pamatai ward i Papeete staven. Da søster Tua opdagede at der var indskrevet 200 børn i primary hvor der kun kom 50, vidste hun at hun måtte gøre en indsats for at få så mange børn som muligt til regelmæssigt at være aktive. Hun gennemgik navnene med wardssekretæren hvorpå hun besøgte alle dem som boede indenfor wardets grænser. Søster Tua inviterede børnene til primary, med forældrenes godkendelse. I løbet af fem måneder var der 100 børn til stede hver uge og 8 børn som var fyldt 8 år blev døbt. Da jeg besøgte Papeete, var klasseværelserne fyldt til randen med børn som sad og opmærksomt lyttede til de velforberedte lektier der blev givet af kærlige, motiverede lærere. Den dag var søster Tua særlig glad, fordi der var tre mere af „hendes" børn til stede. Hun havde mødt dem da hun var på indkøb og fået deres mødres tilladelse til at komme i primary. Den begejstringens ånd som motiverede børnene syntes at påvirke alle i wardet.

En af de største glæder jeg har i denne kaldelse er at jeg skal besøge børn rundt omkring i verden. Jeg forstår ikke altid det sprog de taler, men jeg kan fornemme deres kærlighed til Frelseren og til dem der underviser og vejleder dem. Hvor som helst jeg har været på besøg, har jeg følt denne særlige kærlighed som primaryledere og lærere har til børnene.

Vi ledere og lærere i primary har et meget stort ansvar. I det råd som Esajas giver i kapitel 54 vers 13 om at „alle dine børn (skal oplæres) af Herren" gives det løfte at dersom vi gør dette „bliver børnenes fred" stor. Vi ønsker selvfølgelig at vore børn skal have den fred man får ved at efterleve evangeliet og opretholde dets principper. □

Søster Dwan J. Young, præsidentinde for primarys hovedbestyrelse.

Gud har ikke givet os en kujonsk ånd

Præsident Gordon B. Hinckley
Andenrådgiver i Det øverste Præsidentskab

Redigeret udgave af en tale holdt den 5. november 1983 til sidste dages hellige elever i institutprogrammet i Salt Lake.

Igennem hele mit liv og når jeg har rejst verden rundt har jeg mødt mange mennesker som har haft problemer og ængstelser. Som reaktion på sådanne udfordringer og bekymringer er jeg ofte kommet i tanker om nogle ord der blev skrevet for længe siden af apostlen Paulus. Han sad formodentlig fængslet i Rom på dette tidspunkt, parat „til at bryde op" som han sagde (2 Tim. 4:6). Han havde været en stor missionær med et urokkeligt vidnesbyrd, og ivrig efter at bære vidnesbyrd om den opstandne Herre. Han vidste at hans dage var talte og han skrev dybtfølt til sin juniorkammerat, Timoteus, som han beskrev som „sit elskede barn" (se 2 Tim. 1:2).

„Derfor påminder jeg dig om at opflamme den nådegave fra Gud, som du fik . . .

Thi Gud har ikke givet os fejheds (en kujonsk) ånd, men krafts og kærligheds og besindigheds ånd" (2 Tim. 1:6-7).

Hvem af os kan sige at vi aldrig har været bange? Jeg kender ingen som er blevet skånet fuldstændig for dette. Der er selvfølgelig nogen som oplever frygt mere end andre. Nogle lykkes det hurtigt at komme over den, mens andre indfanges af frygt og slås ned af den, idet den overvinder dem helt. Vi lider af frygt for latterliggørelse, frygt for at lave fejl, frygt for ensomhed og frygt for uvidenhed. Nogle frygter nutiden, andre fremtiden. Nogle slæber rundt på syndens byrde og vil give næsten alt for at kunne ryste disse byrder af sig, men er bange for at ændre livsførelse. Lad os indse at frygt ikke kommer fra Gud, men snarere at denne gnavende, ødelæggende magt kommer fra sandhedens og retfærdighedens modstandere. Frygt er det modsatte af tro. Den har en skadelig virkning og kan endog være dødbringende.

„Gud har ikke givet os fejheds (en kujonsk) ånd, men krafts og kærligheds og besindigheds ånd" (se 2 Tim. 1:7).

Disse sidste principper er de store modsætninger til den frygt der berøver os den styrke og somme tider i den grad slår os ned så vi overvindes. De giver os kraft.

Hvilken kraft? Evangeliets kraft, sandhedens kraft, troens kraft, præstedømmets kraft og magt.

Sidste år mindedes det meste af den kristne verden 500-årsdagen for Martin Luthers fødsel, ham vi hædrer som en af de største og modigste forløbere for evangeliets gengivelse. Jeg elsker teksten til hans storslåede salme:

Vor Gud han er så fast en borg,
han kan os vel bevare,
han var vor hjælp i al vor sorg,
vort værn i al vor fare;
den gamle fjende led
er nu for alvor vred,
stor magt og argelist,
han samler mod os vist,
ej jorden har hans lige.

(*Sange,* nr. 219.
Læs også de sidste tre vers. O.a.).

Vi lider af frygt for latterliggørelse, frygt for at lave fejl, frygt for ensomhed og frygt for uvidenhed.

Der ligger en stor styrke i den kundskab vi har om at I og jeg er Guds sønner og døtre. Vi har noget guddommeligt i os. Den der har denne kundskab og lader den påvirke sit liv vil ikke gøre noget der er middelmådigt eller lavt.

Vi må lade guddommeligheden i os komme op til overfladen. Vi behøver f. eks. ikke frygte latterliggørelse på grund af vores tro. Vi har alle af og til følt lidt til en sådan latterliggørelse. Men vi har en kraft i os som kan hæve os over latterliggørelse, den kan oven i købet vendes til det gode.

Jeg husker en oplevelse jeg fik fortalt af en pige der boede langt fra kirkens hovedsæde, og som havde held til at ændre mange af sine venner. Hun og hendes venner, hvoraf mange ikke var medlemmer af kirken, talte om at lave en fest. Hun erklærede fast og bestemt: „Vi kan have det mægtig sjovt uden vi behøver at drikke."

Der skete det vidunderlige at hendes venner respekterede hende. Hendes styrke gav endvidere andre styrke til at udvikle mod til at blive ansvarlige og ordentlige og moralske, på grund af hendes eksempel. Gud har givet os *evangeliets kraft* til at hæve os over vor frygt.

Gud har givet os *sandhedens kraft.*

Præsident Joseph F. Smith erklærede engang: „Vi tror på al sandhed, ligegyldigt hvilket emne den henviser til. Ingen religiøs sekt (eller skulle jeg sige ingen som søger sandheden) i verden indeholder et eneste sandt princip, som vi ikke accepterer eller som vi vil forkaste. Vi er villige til at modtage al sandhed, ligegyldigt hvilken kilde den kommer fra; for sandhed vil bestå, sandhed vil vare ved" (Evangeliske Lærdomme, s. 1).

Vi har intet at frygte når vi følger den evige sandheds lys. Men vi må hellere lære at skelne. Hentydning har en tendens til at forklæde sig som sandhed. Halve sandheder bliver brugt til at vildlede under foregiven-

de af at være hele sandheder. Fjender af dette værk anvender hentydninger som sandhed. Teorier og hypoteser bliver ofte fremsat som var de bekræftet sandhed. Sætninger der er taget ud af deres sammenhæng, bort fra tidspunkt, omstændigheder eller skrivelser angives ofte som sandhed, mens sådanne fremstillinger i virkeligheden i bund og grund er forkerte.

Englænderen, John Jaques, der blev omvendt til kirken, har sagt det så smukt i disse ord som vi synger nu:

Så sig, hvad er sandhed?
Fra først og til sidst
er den summen af alt, som består.
Skønt himlen og jorden omdannes
for vist,
skal sandheden stande og ej lide brist,
den sejrer og aldrig forgår.

(„O sig, hvad er sandhed?" · *Sange*, nr. 185).

Vi behøver ikke at frygte, så længe vi i vort liv har den *kraft* man får ved retfærdigt at efterleve sandheden, der kommer fra Gud vor evige Fader.

Vi behøver heller ikke at frygte så længe vi har *troens kraft*. Kirken har en masse kritikere og fjender. De håner og spotter det der er helligt. De ringeagter det der kommer fra Gud. De lefler for andre som åbenlyst nyder at se det der er helligt latterliggjort. Jeg kan ikke komme i tanke om noget som er mindre i harmoni med Kristi Ånd end den slags ting.

Det er pinagtigt for os at nogen vanhelliger det der for os er helligt. Men vi behøver ikke at frygte. Denne sag er større end noget menneske. Den vil overleve alle dens fjender. Vi skal bare fortsætte ved troens *kraft*, uden at frygte. På et tidligt tidspunkt i denne periode sagde Herren om sit værk:

„Frygt derfor ikke, lille hjord! Gør godt! Lad jord og helvede forene sig imod dig; dersom I er bygget på min klippe, kan de ikke få overhånd . . .

Vend alle jeres tanker mod mig. Tvivl ikke, frygt ikke.

Betragt sårene i min side og naglegabene i mine hænder og fødder; vær tro; hold mine bud, og I skal arve himmerigets rige" (L&P 6:34, 36-37).

Paulus skrev til korinterne: „Vær årvågne, stå fast i troen, vær mandige, vær stærke!" (1 Kor. 16:13). „Thi Gud har ikke givet os fejheds ånd, men krafts og kærligheds og besindigheds ånd" (se 2 Tim. 1:7).

Kærlighed til hvad? Kærlighed til *Herren*, kærlighed til hans værk, til hans sag og hans rige; kærlighed til mennesker; kærlighed til hinanden. Jeg har gentagne gange set hvordan denne Guds kærlighed kan få magt over frygt. Kærlighed til kirken kan også hæve os over tvivl. Jeg har fortalt mine studenter på universiteter om de oplevelser jeg selv havde som student for over 50 år siden. Det var på mange måder en trist tid. Folk var kyniske og meget fortvivlede. Det var de værste år under depressionen. Arbejdsløsheden var over 30% da jeg fik min eksamen i 1932. De forenede Stater og den øvrige verden havde utrolige vanskeligheder. Det var en tid med arbejdsløshed og selvmord.

Unge mennesker som studerer har på en måde en tilbøjelighed til at være lidt kritiske og kyniske, men denne indstilling var i 1930-erne mere udtalt på grund af det kyniske i den tidsperiode. Det var nemt at betvivle meget af det man hørte, at sætte spørgsmålstegn ved livet, ved verden, ved kirken, ved forskellige aspekter i evangeliet. Det var også en glad tid og en kærlig tid. Bag de dystre tanker havde jeg den kærlige grundvold som var lagt af mine storslåede forældre og en god familie, en dejlig biskop, hengivne og trofaste lærere, samt skrifterne som jeg kunne læse og tænke over.

Vi behøver ikke at frygte, så længe vi i vort liv har den kraft man får ved retfærdigt at efterleve sandheden.

Skønt vi i vores ungdom havde problemer med at forstå en hel del, havde vi en slags kærlighed til Gud i vort hjerte og til hans store værk, der hjalp os med at overvinde enhver tvivl og frygt. Vi elskede Herren og vi elskede gode og ærværdige venner. Vi kunne hente stor styrke gennem en sådan kærlighed. Hvor stor og for-

Ideer til hjemmelærere

Nogle punkter der kunne understreges.
Hvis du synes kunne I tale om følgende punkter ved dine hjemmelærerbesøg:

1. Frygt kommer ikke fra Gud, men fra modstanderen. Frygt er det modsatte af tro. Gud har givet os *kraft*, *kærlighed* og *besindigheds ånd* som er det modsatte af frygt.

2. *Evangeliets kraft* giver os den styrke der kommer af bevidstheden om at vi er Guds sønner og døtre.

3. Vi kan overvinde frygt og tvivl, bekymring og skuffelser gennem den støtte vi får ved *kærlighedens kraft* - kærlighed til Herren, forældre, familie, venner og kirkeledere.

4. *Den besindige ånds kraft* hjælper os til at se at evangeliet er enkelt og smukt og logisk.

5. Mens vi overvinder frygt lad os så være tillidsfulde – aldrig hovmodige – og udvise rolig værdighed i vores overbevisning om Frelseren.

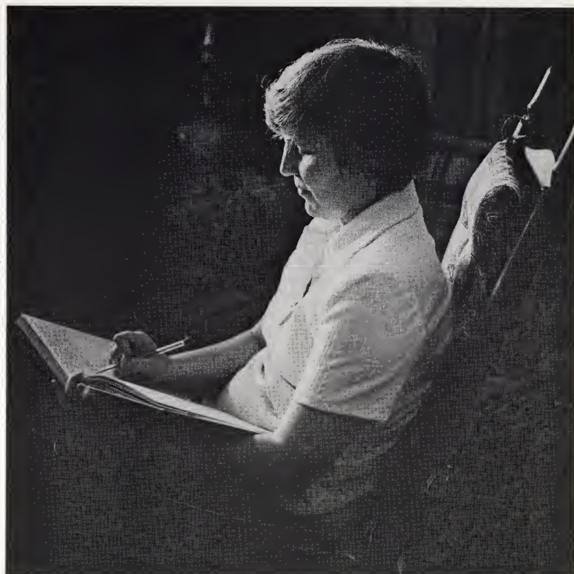
Diskussionshjælp

1. Fortæl din personlige mening om at overvinde frygtens ånd og oplevelser du har haft med dette. Bed familiens medlemmer fortælle deres mening.

2. Findes der skriftsteder eller citater i denne artikel som familien kunne læse højt og drøfte?

3. Ville denne samtale blive bedre hvis du før besøget talte med husets overhovede? Har du et budskab fra kvorumslederen eller biskoppen angående dette emne?

Lad os handle med rolig værdighed, i tillid til vor overbevisning, at Jesus er Kristus, vor Frelser og Forløser.

underlige er ikke *kærlighedens kraft* til at overvinde frygt og tvivl, bekymringer og skuffelser.

„Gud har ikke givet os fejheds ånd, men krafts, kærligheds og besindigheds ånd" (se 2 Tim. 1:7).

Hvad mener Paulus med *besindigheds ånd?* Jeg tror han mente det fundamentalt logiske i evangeliet. For mig er evangeliet ikke en masse teologiske floskler. Det er enkelt, smukt og logisk, hvor den ene sandhed konsekvent og ordentligt følger efter den anden. Jeg spekulerer ikke over det mystiske. Jeg er ligeglad med om himlens porte sidder på hængsler eller der er skydedøre. Det eneste der interesserer mig er at de kan åbnes. Jeg bekymrer mig ikke om at profeten Joseph Smith kom med forskellige versioner af sin første åbenbaring, lige så lidt som jeg bekymrer mig om at der er fire evangelier i Det nye Testamente, og at hver skribent har sin egen opfattelse, og at de hver især fortæller om begivenhederne for at imødekomme deres egen hensigt med at skrive.

Jeg er mere interesseret i den kendsgerning at Gud i denne uddeling har åbenbaret en stor og forunderlig og smuk plan, der motiverer mænd og kvinder til at elske deres Skaber deres Forløser, til at værdsætte og tjene hinanden, til at vandre i tro på den vej der fører til udødelighed og evigt liv. Jeg er taknemmelig for den forunderlige erklæring om at „Guds herlighed er intelligens eller med andre ord: Lys og sandhed" (L&P 93:36). Jeg er taknemmelig for den befaling vi har fået om at „søge med flid og lære hinanden visdomsord" og om at erhverve os kundskab „ved læsning og ved tro" (L&P 88:118).

Jeg husker at vi, da jeg var student, havde store diskussioner om organisk udvikling. Jeg fulgte nogle klasser i geologi og biologi og hørte hele Darwins historie som man dengang underviste i. Jeg undrede mig over den. Tænkte meget over den. Men jeg lod mig ikke bekymre, og jeg læste hvad der stod i skrifterne om vor oprindelse og vort slægtsskab med Gud. Siden da har jeg lært noget at kende som for mig er en langt vigtigere og dejligere udvikling. Det er udviklingen af mænd og kvinder som Guds sønner og døtre, og gennem de forunderlige muligheder vi har for en videre udvikling som vor Skabers børn. Dette store princip ser jeg udtrykt i følgende åbenbarede skriftsteder: „Og det, der ikke opbygger, er ikke af Gud, men er mørke.

Det, der er af Gud, er lys; og den, der modtager lyset og forbliver i Gud, får mere lys, og det lys bliver klarere og klarere indtil den fuldkomne dag" (L&P 50:23-24).

Jeg ville ønske at vi ville tænke over disse ord. Det giver et vidunderligt løfte om de store muligheder der er indbygget i enhver af os, affødt af et løfte som er indprentet i os, hvilket er et udtryk for Guds kærlighed til sine sønner og døtre. Hvad har vi hver især at frygte med hensyn til udfordringer og vanskeligheder i livet? („Kun selve frygten" som den amerikanske præsident, Franklin D. Roosevelt engang sagde i en anden sammenhæng). Lad os endnu engang se på de enormt vigtige sandheder Paulus belærte om: „Gud har ikke givet os fejheds ånd, men krafts og kærligheds og besindigheds ånd" (2 Tim. 1:7).

Derpå gav Paulus Timoteus dette store råd: „Skam dig derfor ikke ved at vidne om vor Herre" (2 Tim. 1:8).

Må dette råd være en personlig rettesnor for enhver. Lad os handle med rolig værdighed, aldrig hovmodigt, i tillid til vor overbevisning, at Jesus er Kristus, vor Frelser og Forløser. Lad os finde styrke i den styrke der kommer fra ham. Lad os finde fred i den fred som var hans inderste væsen. Lad os være villige til at ofre i samme ånd som ham der gav sig selv som et sonoffer for alle mennesker. Lad os handle dydigt i henhold til hans befaling: „Rør ej noget urent, bort, tvæt jer, I, som bærer Herrens kar" (Es. 52:11). Lad os omvende os fra alt hvad vi gør forkert, dette kan vi gøre ved at efterleve hans bud, og lad os derpå søge tilgivelse gennem den barmhjertighed han har lovet. Lad os vise ham vor kærlighed ved at tjene hinanden. □

Ældste Russell M. Nelson:

Anvendelse af guddommelige love

Marvin K. Gardner

Ældste Russell M. Nelson var i Manzanillo i Mexico, i februar 1978, til en lægekongres med en gruppe medicinere som han havde taget sin eksamen sammen med 30 år tidligere. Pludselig blev en af lægerne alvorligt syg, han fik en voldsom maveblødning. Under normale forhold ville enhver af lægerne i lokalet kunne have behandlet ham. De var hver især uddannet i den videnskab at kunne helbrede. De var hver især blevet dygtigere og havde fået større kendskab gennem års erfaringer. Mens de stod og så at deres kollega led blev de klar over at de var fuldstændig hjælpeløse.

„Vi befandt os på et badehotel i en afsidesliggende fiskerby," mindes ældste Russell M. Nelson. „Der var intet hospital. Det nærmeste lå i Guadalajara, mange kilometer gennem bjergene. Det var aften og ingen flyvemaskiner fløj. Det var umuligt at foretage blodtransfusion, for vi havde ikke tilstrækkeligt udstyr. Al vor samlede viden og bekymringer kunne ikke anvendes til at hjælpe vores ven, mens vi så hans liv ebbe ud for vore øjne. Vi stod magtesløse og kunne ikke standse blødningen."

Patienten bad om en velsignelse. Der var flere af lægerne som havde det melkisedekske præstedømme og de reagerede omgående. Doktor Nelson udtalte velsignelsen. „Ånden dikterede mig at blødningen ville standse og manden fortsat ville leve og vende tilbage til sit hjem og sin gerning."

Manden kom sig og vendte hjem.

„Mennesket kan ikke gøre ret meget af sig selv for at helbrede et sygt eller tilskadekommet legeme," siger ældste Nelson. „Har de en uddannelse kan de gøre lidt mere. Og med mere avanceret medicinsk uddannelse og øvelse kan de gøre endnu en smule mere. Men den egentlige helbredende kraft er en gave fra Gud. Han har forordnet det således at noget af hans kraft kan anvendes gennem hans præstedømmes myndighed til gavn og velsignelse for menneskeheden, når det menneskene kan gøre selv, ikke er tilstrækkeligt."

Doktor Nelson har som hjertekirurg ved mange lejligheder set præstedømmets kraft i funktion, når mennesket intet selv kunne stille op. Men han har også set et andet guddommeligt princip virke: „Hvis du ønsker en velsignelse, adlyder du den lov hvorpå den bygger."

Han fortæller f. eks. om engang præsident Spencer W. Kimball bad om en velsignelse før en operation. Efter velsignelsen sagde profeten: „Nu kan du godt gå i gang med at gøre det der skal gøres for at få denne velsignelse til at gå i opfyldelse."

„Under mit arbejde med det guddommeligt skabte legeme gennem 40 år," siger den nye generalautoritet, „har jeg arbejdet med Guds love 100% af tiden. Disse love er uomstødelige, evige og består altid. Og de anvendes i en apostolsk kaldelse, på samme måde som de anvendes i en kirurgs arbejde."

Sådanne erfaringer har hjulpet Russell M. Nelson med at forberede sig til den kaldelse han fik den 7. april 1984 til De tolv apostles Kvorum. Han lærte længe før denne kaldelse kom, at respektere og følge guddommelige love i sit personlige liv og sin profession. Han tilskriver meget den arv han fik efter sine forfædre: Alle hans otte oldeforældre tilsluttede sig kirken i Europa, emigrerede til Utah og bosatte sig i byen Ephraim. Deres mod og forpligtelse overfor kirken har inspireret efterfølgende generationer til lignende følelser.

Russell er født i Salt Lake City den 9. september 1924 som søn af Marion C. og Edna Anderson Nelson. Som dreng havde han mange interesser. Som 10-årig var han bydreng i sin fars reklamefirma. Senere arbejdede han deltids i en bank, på et posthus og hos en fotograf. På skoler og højere læreanstalter lagde man mærke til hans store musikalitet og han sang i deres kor, var med i musicals og sang i kvartetter, som vandt præmier. Han spillede klaver og var med i en diskussionsklub.

Selv om Russell havde succes andre steder, så lod hans fodboldtræner ham i reglen blive siddende på bænken under kampene. „Jeg tror en af grundene var at jeg altid var omhyggelig med mine hænder," husker jeg. „Jeg var bange for at nogen skulle træde på dem med deres beslåede sko." De samme hænder opererede træneren næsten 40 år senere.

I sin studentertid besluttede ældste

Doktor Nelson benytter avancerede elektriske mikroskoper og særlige projektører som hjælp ved operationsbordet.

Nelson sig til at studere medicin. Han klarede sig godt i sine studier og var medlem af adskillige æressammenslutninger. Han afsluttede sin B. A. degree (grundlæggende uddannelse) i juni 1945. På det tidspunkt var han allerede godt i gang med første år af sit medicinstudium og han fuldførte fire års studier på tre år. I august 1947, som 22-årig, var han officiel læge, idet han afsluttede sin eksamen som nr. 1 i sin klasse.

I mellemtiden havde han truffet Dantzel White, som han havde giftet sig med. Hun var førende sopran i et stykke som blev opført på universitetet og hvor Russell var blevet overtalt til at være med. Da han mødte hende og hørte hende synge blev han meget imponeret: „Det var den smukkeste pige jeg nogen sinde havde set, og jeg vidste at det var hende jeg ville giftes med." Han behøvede ingen anden overtalelse for at deltage i stykket, og de blev gift tre år senere, den 31. august 1945 i Salt Lake templet. Dantzel afsluttede sin B. A. degree (grundlæggende uddannelse) og underviste i skolen indtil de fik deres første barn.

Doktor Nelson arbejdede som kandidat på University of Minnesota på et hold som skrev historie indenfor medicinen: Efter tre udfordrende år udviklede de den første maskine der kunne fungere som en patients hjerte og lunger under hjerteoperationer. I 1951 fungerede maskinen perfekt under den første hjerteoperation på et menneske. Fire år senere udførte doktor Nelson den første vellykkede hjerteoperation i Salt Lake City, hvorved Utah blev den tredie stat i Amerika som nåede denne vigtige milepæl.

Han siger at når det lykkedes at skrive historie med denne begivenhed, så skyldtes det lydighed mod en guddommelig lov: „Da jeg begyndte at studere medicin lærte vi at vi ikke måtte røre menneskehjertet, for så ville det holde op med at slå. Alligevel står der i L&P 88:36 at ‚alle riger har fået en lov'. Derfor vidste jeg at selv en velsignelse som hjerteslaget byggede på en lov. Jeg ræsonnerede som så at hvis man kunne forstå disse love og styre dem, så kunne de måske udnyttes til velsignelse for de syge.

Det betød for mig at dersom vi ville arbejde, studere og stille de rigtige spørgsmål under vor videnskabelige forskning, så kunne vi lære de love at kende og styre hjerteslaget. Nu hvor vi har lært nogle af disse love at kende ved vi at vi kan standse hjerteslaget fuldstændig og udføre vanskelige operationer på ødelagte hjerteklapper og årer, hvorpå vi kan sætte hjerteslaget i gang igen."

Før ældste Nelson kom tilbage til Salt Lake City blev han indkaldt to år som læge i den amerikanske hær under Koreakrigen. Han virkede i Korea og Japan og på Walter Read Army Medical Center i Washington D. C. Senere arbejdede han et år på Massachusetts General Hospital i Boston, hvorpå han vendte tilbage til University of Minnesota i et år og fik sin doktorgrad i 1954.

Da doktor Nelson kom tilbage til Utah fortsatte han sin forskning, undervisning og operationsvirksomhed. Eftersom han var engageret i det offentliges tjeneste arbejdede han i mange indflydelsesrige stillinger – lokalt, nationalt og internationalt. Den lange liste omfatter bl. a. præsident for The Thoracic Surgical Directors Association og direktør for The American Board of Thoracic Surgery. På LDS-hospitalet i Salt Lake City virkede han som formand for The Division of Thoracic Surgery og som næstformand for bestyrelsen. Blandt utallige æresbevisninger har han også modtaget The „Citation for International Service," fra The American Heart Association samt „Golden Plate Award" fra The American Academy of Achievement.

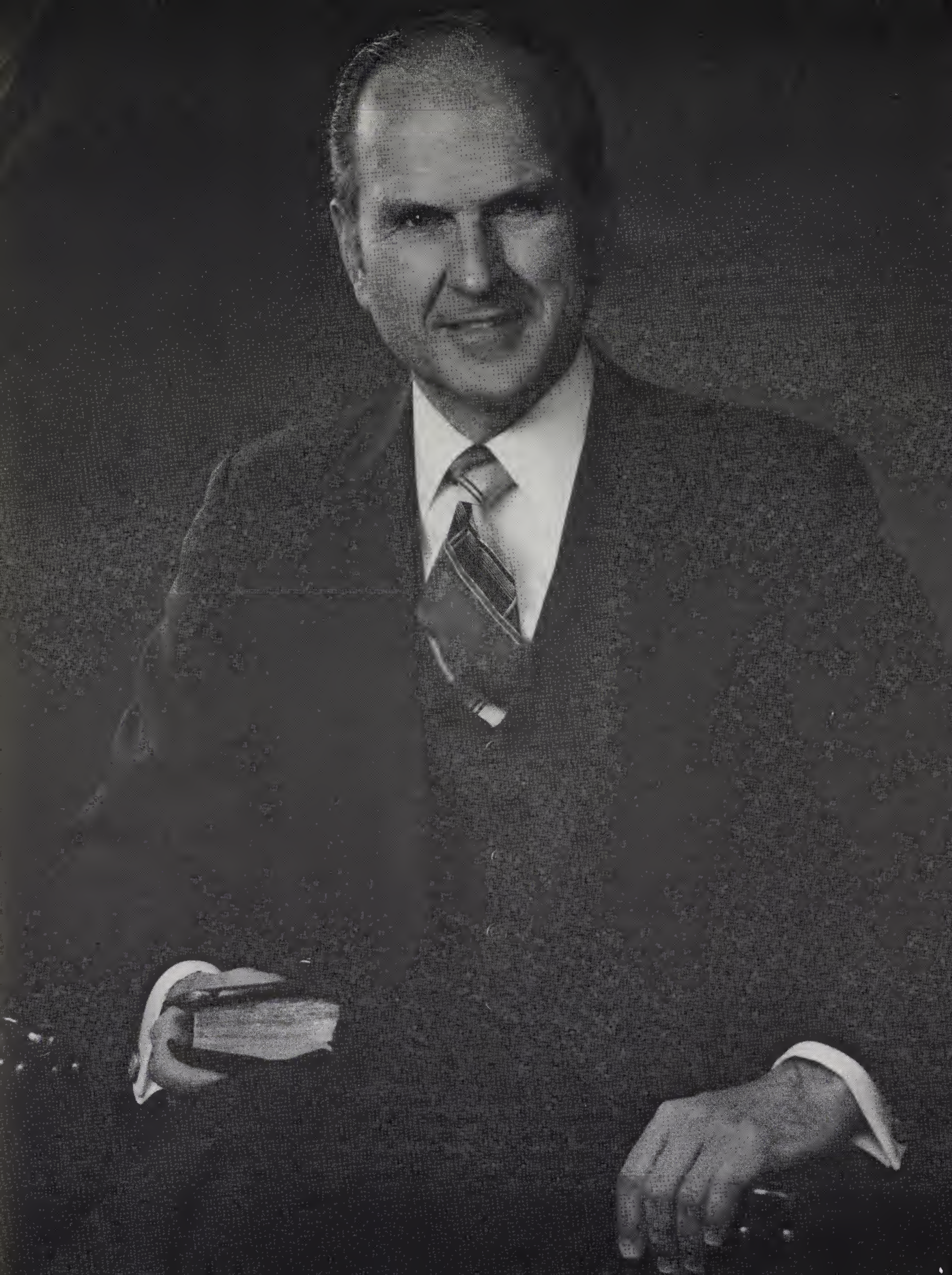
Gennem årene har han bogstavelig talt rørt tusindvis af patienters hjerter, bl. a. øverste kirke- og samfundslederes. I 1972 udførte han en hjerteoperation på præsident Spencer W. Kimball, hvorefter han modtog et vidnesbyrd om at hans patient en dag ville blive kirkens præsident. (Se „Russell M. Nelson: Et studium i lydighed," Den danske Stjerne, jan. 1983, s. 22-29).

Hvilke tanker gør han sig nu hvor han skal flyttes fra medicinen til fuldtidsarbejde i kirken? „Jeg glæder mig meget til det privilegium at kunne tjene," siger han. Så ler han og siger: „Jeg har tænkt på hvor dejligt det kunne være at folk kommer til mig fordi de *ønsker* at besøge mig! I alle disse år er der kun kommet mennesker til mig som i virkeligheden meget sjældent ønskede at komme. Jeg regner med at størstedelen af mine opgaver nu vil blive glædelige."

Det er karakteristisk for ham at enhver bedrøvelse over at afslutte et kapitel i sit liv lettes ved begejstringen over det nye kapitel der nu tager sin begyndelse: „For mange år siden lærte jeg af præsident N. Eldon Tanner at man aldrig skal se tilbage. Han lærte mig at jeg ikke skulle se tilbage og pine mig selv med at jeg måske kunne have gjort noget anderledes. Derfor vil jeg ikke genopleve fortiden. Hver time har sine muligheder, og jeg har enten gjort et godt stykke arbejde eller fumlet i det. Jeg forlader fortiden i bevidstheden om at jeg gjorde det så godt jeg kunne."

I de år ældste Nelson har arbejdet i kirken har han hele tiden gjort sit bedste. Han fik ikke mulighed for at være fuldtidsmissionær da han var 19 år, fordi De forenede Stater var i krig. Men siden da har han fundet mange anledninger til at være missionær. Da en sygeplejerske spurgte ham hvori forskellen bestod mellem ham og de andre kirurger, præsenterede han kirken for hende. Det varede ikke længe før hun blev døbt. Senere udførte hendes søn en mission.

Da to andre kolleger – en mand og hans hustru – viste interesse for kirken forklarede han dem nogle af

principperne og lånte dem en Mormons Bog. En uge senere afleverede de den igen med et høfligt „tak for lån".

„Hvad mener i med det, ‚tak for lån'?" spurgte han sine to venner. „Det er en meget upassende reaktion hos nogen som har læst denne bog. I har ikke læst den. Vær venlig at tage den med jer igen og læs den, og når I afleverer den så gør det med en mere passende replik."

De måtte indrømme at de kun løseligt havde kigget den igennem, de accepterede udfordringen. Tre uger senere afleverede de bogen med tårer i øjnene. „Vi ved at denne bog er sand," sagde de. „Hvordan kan vi lære noget mere?"

Den unge læge smilede og sagde: „Nu ved jeg at I har læst bogen. Nu kan vi gå videre." Til sidst døbte han dem.

I de mange år med strenge medicinske studier og tunge professionelle ansvarsopgaver, har Russell Nelson virket trofast i sine opgaver i kirken. Han har arbejdet i søndagsskolen og præsternes kvorum, i biskopråd og et højråd. Han var i ti år missionær på tempelpladsen. Han har virket som stavspræsident, som hovedpræsident for søndagsskolen og som regionalrepræsentant.

Men uanset hvor engageret ældste Nelson har været i andre vigtige roller, har hans største interesse altid været hans familie. Engang viste en journalist fra et af landets blade interesse for at fotografere lægens usædvanlige familie – ni døtre og en søn, og da forklarede doktor Nelson: „Vi tror at vort største mål i livet er at styrke vores familie. Arbejdet i kirken, samfundet, videreuddannelse og bestræbelser indenfor erhvervet kommer alt sammen efter den opgave at udvikle sin familie."

Journalisten blev overrasket. „Men i begyndelsen af vort interview sagde du at du og din hustru altid havde forsøgt at efterleve skriftstedet: ‚Men søg først Guds rige' (Matt. 6:33), og nu siger du at din familie kommer først."

„Han troede at han havde fanget mig. Men jeg gennemgik ganske enkelt de prioriteringer jeg for længe siden har fastsat og sagde: ‚Jeg kan ikke søge Guds rige uden *først og fremmest* at elske og ære den familie han har givet mig. Jeg kan ikke ære den familie uden *først og fremmest* at elske og sørge for min hustru!' "

Han giver Dantzel æren for at støtte ham i hans ønsker om mere og mere uddannelse, for aldrig at have beklaget sig over armod i disse vanskelige år, og for at være „hjertet i vort hjem". Men søster Nelson påstår at det i virkeligheden er *ham* der støtter: „Han får mig til at føle at jeg er den vigtigste i hans liv. Han tillader ikke børnene at opføre sig grimt overfor mig eller svare mig igen – aldrig nogen sinde. Han siger altid: ‚Mor er husets dronning. Sådan som hun ønsker det, sådan skal det være.' Han har altid givet mig denne støtte."

Torsdage har altid været den dag hvor hun kunne gøre hvad hun ville. Hver torsdag morgen udfører hun frivilligt arbejde på LDS-hospitalet. Som medlem af tabernakelkoret siden 1967, har hun deltaget i korøvelser hver torsdag aften." Russell har tidligere tilrettelagt sit skema så han kunne være hjemme hos børnene den aften.

Engang præsident Harold B. Lee spurgte søster Nelson hvordan det var at være gift med en så travl mand svarede hun med noget som præsident Lee mange gange citerede siden, at „når han er hjemme, så er han hjemme". „Når han er hjemme tilegner han os sin fulde opmærksomhed," siger hun.

„Han hjælper mig med maden og opvasken, hjælper børnene med deres lektier og læser for dem før de går i seng, frem for at se TV. Og vi nyder regelmæssigt nogen tid alene sammen."

Mener hun at hendes rolle nu er ændret? „Jeg er sikker på at det vil føles anderledes – hans arbejde vil fuldt ud være rettet mod kirken frem for hans lægegerning," svarer hun. „Men det vil fortsat være min rolle at støtte. Jeg føler mig beæret over at være hans livsledsager og tage del i dette sammen med ham."

Børnene deler søster Nelsons følelser. De har gennem årene aldrig betvivlet at deres far elskede dem, og de føler hver især at hun eller han er hans yndlingsbarn. „Jeg har aldrig følt at far havde for travlt til at tage sig af mig," siger datteren Emily. „Vi har tilbragt en masse tid sammen."

Selv om ældste Nelson har haft et vanskeligt skema har han fået tid til at skabe et varigt forhold til hver enkelt. Eftersom han måtte rejse meget omkring, tog han i reglen en af familiens medlemmer med sig hver gang, enten søster Nelson eller et af børnene. Fremfor at betragte dette som en luksus betragtede han det som en klog investering.

„Disse rejser gav mig en chance for at høre deres problemer og lytte til deres ambitioner," siger han, „og vi talte ganske enkelt med hinanden og udvekslede ideer og oplevelser."

Familien Nelsons børn kunne regne med konsekvens: Daglig læsning i skriften klokken 6.30: familiebøn klokken 6.45 og til hvert måltid samt klokken 22.00; og ugentlige familieaftener. De deler deres forældres kærlighed til musik og nyder at synge sammen som en gruppe. I mange år var deres hjem fyldt med musik fra klaver, violin, guitar, harmonika og fløjte.

Helligdage og ferier var noget de glædede sig til. Om vinteren stod de på ski. (At stå på ski er med ældste Nelsons egne ord „noget af det jeg holder mest af"). Om sommeren står de på vandski og svømmer og spiller tennis. En dag om året tager de ud at ride. „Mine kæreste minder er dem hvor jeg red med et af de mindste efterhånden som det blev tiden," siger ældste Nelson. „Så begravede jeg min næse i den lilles hår og lagde mine arme om hende eller ham. Jeg tror nok at hver af børnene tænkte at jeg holdt på dem for at der ikke skulle ske dem noget mens de red på hesten. Men jeg klyngede mig til et kostbart øjeblik som jeg havde helt alene med en af mine kære når turen kom til dem. Og hver gang bad jeg en stille bøn og sagde tak til min Fader i Himlen for det store privilegium jeg havde at være far til netop den ene, for jeg vidste at der i hver enkelt af dem var en særlig ånd."

Ja ægteparret Nelson betragter virkelig hver eneste af deres børn som en velsignelse. I 1972 fik de deres tiende barn – deres første søn. Sytten år tidligere havde søster Nelson en nat en oplevelse – „det var ikke bare en drøm" – der overbeviste hende om at de en dag ville få en søn. Gennem årene blev denne sikkerhed styrket ved en række lejligheder. I 1972 havde hendes mand også en op-

Medlemsmaterialer fra 1984/85-kataloget

Vedr. Instruktioner ved køb, se sidste side.

Katalog-nummer	Titel	Dkr
	Bøger	
	Standardværker	
PB GB 1030 DA	BIBEL Indbundet i stift blåt bind	122,00
PB GB 1032 DA	BIBEL Mørkeblåt fablea, med guldsnit	188,00
PB GB 1037 DA	BIBEL Sort skind	326,00
PB CS 0073 EN	OFFICIAL CHURCH BIBLE LDS Edition of the King James Version; regular print, black imitation leather cover	84,00
PB CS 0051 EN	OFFICIAL CHURCH BIBLE LDS Edition of the King James Version; large print, black imitation leather cover	134,00
PB CS 0018 EN	OFFICIAL CHURCH BIBLE LDS Edition of the King James Version; large print, black leather cover	224,00
PB CS 0029 EN	OFFICIAL CHURCH BIBLE LDS Edition of the King James Version; large print, brown leather cover	224,00
PB CS 003A EN	OFFICIAL CHURCH BIBLE LDS Edition of the King James Version; regular print, black leather cover	166,00
PB CS 0040 EN	OFFICIAL CHURCH BIBLE LDS Edition of the King James Version; regular print, brown leather cover	166,00
PB MI 4008 DA	MORMONS BOG	12,50
VV OT 0471 DA	MORMONS BOG — KASSETTEBÅND	350,00
PB CS 0200 EN	THE BOOK OF MORMON	12,50
PB MI 4019 DA	LÆRE OG PAGTER/DEN KOSTELIGE PERLE	25,00
PB CS 0186 EN	TRIPLE COMBINATION Regular print; black imitation leather cover	55,00
	Andre bøger	
PB DD 0064 DA	TILGIVELSENS MIRAKEL Spencer W. Kimball	50,00
* PB MI 0131 DA	KIRKENS PRÆSIDENTER Preston Nibley	50,00
* PB DD 0086 DA	VEJEN TIL FULDKOMMENHED Joseph Fielding Smith	45,00

* Så længe lager haves

Katalog-nummer	Titel	Dkr
PB DD 0097 DA	DEN GENOPRETTEDE KIRKE William E. Berrett	60,00
* PB MI 4325 DA	EVANGELISKE LÆRDOMME Joseph F. Smith	45,00
PB DD 0133 DA	HERRENS HUS James E. Talmage	50,00
PB DD 0224 DA	LÆRDOMME OM FRELSE, BIND 1 Joseph Fielding Smith	50,00
PB DD 0235 DA	LÆRDOMME OM FRELSE, BIND 2 Joseph Fielding Smith	50,00
PB DD 0246 DA	LÆRDOMME OM FRELSE, BIND 3 Joseph Fielding Smith	50,00
PB MI 402A DA	ET STUDIUM AF TROSARTIKLERNE James E. Talmage	50,00
PB MI 4176 DA	JESUS KRISTUS James E. Talmage	60,00
PB MI 0095 DA	ET STORT OG FORUNDERLIGT VÆRK LeGrand Richards	40,00
PB MI 0029 DA	DET STORE FRAFALD James E. Talmage	25,00
PB MI 4314 DA	PROFETEN JOSEPH SMITHS LÆRDOMME	50,00
PB IC 0325 DA	HISTORIER FRA MORMONS BOG 25 farveillustrerede historier for børn	30,00
PB IC 0336 DA	HISTORIER FRA DET GAMLE TESTAMENTE 48 farveillustrerede historier for de yngste læsere	30,00
	Genealogi	
PB GS 0683 DA	FRA DIG TIL DINE FORFÆDRE En arbejdsbog til selvstudium til brug ved det 12-ugers grundlæggende kursus i genealogi	15,00
PF GS 0029 DA	FAMILIESKEMA M/tempelforordninger (sæt. à 25 stk.)	0,00
PF GS 0040 DA	ANETAVLE Hvid (sæt. à 25 stk.)	7,00
PF GS 0095 DA	INDIVIDUELT SKEMA Sæt à 25 stk. Til indsendelse af individuelle navne for anmodning om udførelse af stedfortrædende dåb, begavelse og besegling til forældre	0,00
PF GS 0109 DA	ÆGTESKABSSKEMA Til indsendelse af navne på ægtepar for anmodning om udførelse af stedfortrædende besegling (sæt à 25 stk.)	0,00
PX GS 00B2 DA	VOR SLÆGTS HISTORIE Samlebind for genealogiske skemaer, bordaux	20,00
PX GS 0002 DA	VOR SLÆGTS HISTORIE Samlebind for genealogiske skemaer, blå	20,00

* Så længe lager haves

Fang en fisk

Glen Dines

Tegn en streg fra prikkerne for enden af fiskestængerne A, B, C, D og E ned til hver fisk. Alle stregerne skal være helt lige og ingen må berøre eller krydse andre streger, nogen fisk eller stang.

Jægerne

Alma J. Yates

Mens min søster Janalee og jeg byggede vores hytte, blev vi enige om at det skulle være en jægerhytte. Vi byggede den på en høj mellem en klynge ahorn og cedertræer. Det var ingen rigtig hytte som den pionererne byggede, men den var god nok til os. Vi fandt en stor sten og satte nogle grene rundt omkring den, og så dækkede vi de to indgange til med gamle sække.

Nu kunne vi gå ind og sætte os der helt stille, og så ville ingen vide hvor vi var.

Vi havde bygget vores hytte fordi vi gerne ville fange en puma. Vi vidste at der var pumaer i bjergene fordi vores nabo, bror Poole, havde fanget en. Han havde dens skind liggende på gulvet i sit hus og sagde at det var et tæppe, men ingen måtte træde på det.

Lige siden jeg så det gamle pumaskind har jeg haft lyst til at fange min egen puma, og Janalee sagde at hun gerne ville hjælpe mig. Far havde lavet mig en dejlig slangebøsse og jeg havde min egen haglbøsse. Jeg er bedre end nogen anden til at skyde med haglbøsse. Det vil sige næsten. Janalee er måske en lille smule bedre, men hun tier helt stille med det. Min søster kan ramme bedre, hun er også bedre til at spille bold og hun kan løbe hurtigere end mig og alle mine venner. Eftersom jeg ikke har en bror at lave noget sammen med, er det bestemt dejligt at have en søster som Janalee.

Nå, en morgen tog Janalee og jeg min haglbøsse, min slangebøsse, min lommekniv og skyndte os afsted op i vores hytte for at fange pumaer.

„Tror du virkelig vi kan fange en puma, Jonathan?" spurgte Janalee mens vi masede op ad bjerget.

„Bror Poole har gjort det," sagde jeg. „Hvis han kan, kan vi selvfølgelig også."

„Det ville være bedre at have en puma som kæledyr, en som vi kunne passe en tid."

„Som kæledyr?" gryntede jeg. „Den skal ikke være noget kæledyr. Vi skal fange den og have et tæppe ligesom bror Pooles."

„Et tæppe? Hvad er der ved at have et gammelt tæppe som ingen må træde på? Det er da meget bedre med et kæledyr."

„Hvem har hørt om en puma som kæledyr?" sagde jeg og rullede med øjnene.

„Men før vi går på jagt efter en puma er vi nødt til at øve os i at fange noget der er mindre."

Vi kravlede ind i vores lille hytte og hvilede et øjeblik, mens vi spiste nogle havregrynskager vores mor havde givet os.

„Hvad skal vi først gå på jagt efter?" spurgte Janalee mens hun pillede rosiner ud af sin havregrynskage og smed dem på jorden. Hun kan ikke lide rosiner i kager eller i noget som helst andet.

Jeg gumlede på min kage og sagde: „Der er nogle skader i ahorntræerne bag os. Måske skulle vi prøve at skyde dem."

I samme øjeblik råbte min ven Joe: „Hej, Jonathan, er du der?" Han kom somme tider når han var færdig med sine pligter derhjemme.

Joe stak hovedet ind og grinede: „Hvad laver I?"

„Vi skal på jagt," sagde Janalee. „Vil du med?"

„Selvfølgelig. Jeg har oven i købet min slangebøsse med."

Jeg gav Janalee min haglbøsse og sagde: „Tag du den, så vil Joe og jeg finde nogle sten til vore slangebøsser."

Joe og jeg fyldte vore lommer med sten. Vi kunne høre de gamle skader sidde og skræppe. Vi sneg os ind mellem buskene og træerne så vi kunne komme bag på disse gamle, skræppende fugle.

„Her er en," hviskede Janalee. „Er den ikke smuk? Den har sådan en fin lang hale og strålende, sorte fjer."

„Ok, Jonathan," sagde Joe „lad os dræbe den."

„Dræbe den!" råbte Janalee og sprang i vejret, så hun skræmte skaden væk. „Hvorfor vil I dræbe den? Den har jo ikke gjort nogen noget."

„Se nu hvad du har gjort," brummede Joe.

„Hvad havde du ellers tænkt dig at vi skulle gøre?" spurgte jeg.

„Det er jo sådan jægere gør – de dræber fugle og pumaer og sådan noget."

„Det kan godt være, men det er dumt," sagde Janalee og satte sine hænder på hofterne, som hun plejer når hun bliver sur over noget. „Hvad er der ved en død skade?"

„Hvad er der ved en levende skade?" spurgte Joe. „Min far siger at de slet ikke er til nogen gavn."

„Det kan godt være, men jeg synes nu at de er smukke. Og den grund er god nok til ikke at dræbe dem. Desuden har min primarylærer sagt at profeten har bedt os om ikke at dræbe de små fugle."

„Åh!" mumlede Joe. Han så på mig. „Hvorfor har du også taget hende med?"

„Han har ikke taget *mig* med," sagde Janalee, „han har taget *dig* med."

„Piger ved ikke noget om at gå på jagt, Jonathan. Måske skulle hun hellere gå tilbage til hytten, så hun ikke bliver såret."

Jeg så først på Janalee og så på Joe og så ned i jorden. „Måske har Janalee ret," sagde jeg. „Vi behøver jo ikke dræbe skaderne. Der er så meget andet."

„Også du?" stønnede Joe. „Jeg vil ikke gå på jagt med en pige. Piger er ikke jægere."

Der lå en gammel blikdåse på jorden. Jeg samlede den op og satte den på en væltet træstamme. „Gå et par skridt tilbage," råbte jeg til Joe og Janale. De flyttede sig baglæns. „Lad os nu se hvem af jer der kan skyde dåsen ned af træstammen."

Joe lo. „Hun rammer mindst en meter ved siden af." Han lagde en sten på sin slangebøsse, og trak i elastikken, tyggede på sin tunge, sigtede og sendte stenen afsted. Den kom i nærheden af dåsen, men ramte den ikke. „Lad os nu se om du kan ramme så tæt" udfordrede Joe Janalee.

Janalee sagde ikke noget. Hun fik min slangebøsse, så sig omkring for at finde en rund, glat sten, så gik hun tilbage til det sted hvor Joe stod. Hun satte stenen i slangebøssen, trak i elastikken, sigtede og sendte stenen afsted. Den ramte dåsen med et smæld og væltede den ned af træstammen.

„Et heldigt skud," mumlede Joe og blev rød i hovedet.

„Prøv igen," sagde jeg. Og det gjorde de. De gjorde det faktisk tre gange til. Janalee ramte plet hver gang. Joe strejfede dåsen med sit andet skud, men han skød den ikke ned. „Vil du prøve min haglbøsse?" spurgte jeg.

Joe skulede til mig og rystede på hovedet. „Jeg synes hun skal have lov at blive," mumlede han. „Lad os

så gå på jagt. Vi spilder bare tiden her."

Vi begyndte at bane os vej gennem træerne og ligesom vi var kommet igennem en gruppe cedertræer fik vi øje på et stinkdyr. Lige bag ved havde hun tre unger.

Jeg har godt nok set stinkdyr før, men en hel familie! Joe og jeg greb fat i vores slangebøsser.

„Hvilken en skal vi skyde," hviskede Joe.

„Hvad med den store?" hviskede jeg tilbage og lagde en sten i min slangebøsse.

„Den store!" gispede Janalee og greb mig i skulderen. „Der er moderen!"

„Vil du hellere have at vi dræber en af ungerne da?" spurgte jeg og rystede hendes hånd af min skulder.

„Jeg vil ikke have at I dræber nogen af dem."

„Hvorfor ikke?"

„Åh!" mumlede Joe. „Jeg ved det godt – hun synes de er så søde."

Jeg så på Janalee; hun havde igen sat hænderne på hofterne. Jeg kiggede på stinkdyrene. Et par af dem gik rundt og snusede i græsset. De var virkelig meget søde.

„Hvad er der ved at gå på jagt hvis man ikke kan skyde noget en gang imellem?" ville Joe gerne vide.

„Vi kan da se på dem," sagde Janalee. „Det er da meget sjovere."

Så satte vi os ned et øjeblik og så på stinkdyrene. Jeg sagde det ikke til Janalee, men jeg syntes faktisk det var meget morsomt at se de små unger følge efter deres mor og tumle omkring i græsset. Og da de til sidst løb bort var jeg glad for at vi ikke havde gjort dem fortræd.

„Lad os gå lidt tilbage i hytten," sagde jeg. „Jeg har to havregrynskager tilbage. Vi kan dele dem og lægge planer om hvad vi næste gang skal jage."

„Hvis vi skal gå rigtigt på jagt," mumlede Joe, „må vi hellere lade din søster blive her og gå alene."

Vi gik alligevel allesammen tilbage til hytten og ligesom vi nåede derhen så vi et egern smutte ud af den anden indgang. Den havde spist de rosiner Janalee havde pillet ud af sin kage.

„Lad os tage den," sagde Joe. Jeg så på Janalee og stønnede: „Åh, nej."

Egernet løb over til en stenbunke, hvor den satte sig på bagbenene og så på os.

„Nu har *du* skræmt den bort," sagde Janalee og rystede advarende med pegefingeren imod Joe.

„Og hvad så? Du vil jo ikke lade os skyde den alligevel," sagde han.

„Naturligvis ikke. Hvem vil gøre et lille egern fortræd?"

„Jeg kunne stadig ramme den herfra," sagde Joe til mig. „Den bliver jo bare siddende."

Jeg så på Janalee. „Hvad skal vi gøre?" spurgte jeg.

„Giv mig en af dine kager."

Jeg gav hende en og hun smuldrede den på en sten et par meter fra os. Så sagde hun:

„Lad os nu gå ind mellem buskene og se hvad der sker."

Joe mukkede, men han gik med os. Vi var næppe kommet ind mellem buskene før egernet løb over til stenen og begyndte at spise kagekrummerne. Det så ud som om dens lille mave skulle eksplodere, men den blev bare ved med at spise.

Pludselig kom bror Arnolds gamle jagthund, Zeke, løbende. Egernet så den lige i rette øjeblik. Den kom hurtigt ned på alle fire og løb fra stenen med Zeke lige bag sig.

Jeg sad bare og stirrede, men det gjorde Janalee ikke. Hun greb min slangebøsse og en sten, tog sigte og sendte stenen afsted. Den ramte Zeke lige bagi. Den hylede og løb bort så hurtigt den kunne.

„Der er ingen gamle hunde der skal gøre vores dyr fortræd!" råbte Janalee.

„Så er vi da en slags jægere," sukkede Joe. „Vi kan hverken skyde fugle eller stinkdyr eller egern, men når der kommer en god jagthund, så jager vi den væk. Jeg har aldrig hørt om sådan nogle jægere."

„Det kan godt være at vi ikke er almindelige jægere," sagde Janalee og gav mig slangebøssen tilbage.

„Hvad slags jægere er vi da?" spurgte jeg.

Det varede et øjeblik før Janalee svarede og så sagde hun: „Vi vil gøre dette her til et dyrereservat. Vi vil beskytte dyrene. Vi vil være ligesom politiet og sørge for at ingen eller intet gør dyrene fortræd. Og så vil vi give dem mad. Sådan nogle jægere vil vi være."

Joe skar ansigt. Han var ikke helt

Illustreret af Jerry Thompson

tilfreds med den nye idé. Til sidst sagde han: „Hvis vi skal være politimænd, hvem skal så være overbetjent?"

„Hvem som helst der vil bestytte dyr og fugle og behandle dem ordentligt," sagde Janalee til ham.

Joe samlede en sten op og smed den ind i buskene. „Det kan jeg da godt gøre."

„Jamen så kan du blive overbetjent

på vores reservat," sagde Janalee til ham og smilede.

„Kan jeg?" Da Janalee nikkede bekræftende, sagde han: „Så er det i orden. I to kan gå hjem og hente nogle brødkrummer så vil jeg gå hjem efter nogle salatblade og noget andet hos min mor. Vi mødes her igen så hurtigt vi kan. Vi kan ikke forlade stedet her ret længe uden beskyttelse. Zeke kunne komme tilbage."

„Hvad så med min puma?" ville jeg gerne vide.

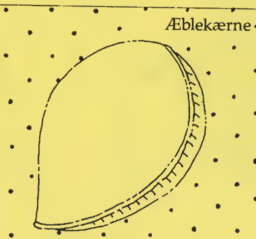
Janalee grinede:

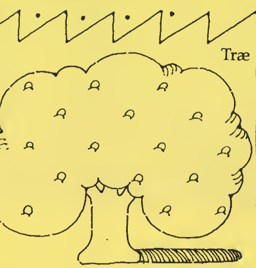
„Nå ja, hvis den opfører sig ordentligt kan den også få lov til at komme. Vi kan måske oven i købet finde et stykke kød til den."

Da vi løb ned ad bjerget var jeg glad fordi jeg havde en søster som Janalee. Hun er til enhver tid lige så god som en bror. □

Vi vokser og bliver som vore forældre

Pat Graham

Ær din fader og din moder
(Matt. 19:19)

Efterhånden som du bliver ældre kommer du til at ligne dine forældre mere og mere. Måske får dit hår samme farve som din mors. Måske bliver du lige så høj som din far. Vi kommer ofte til at ligne vore forældre i de ting vi gør og den måde vi gør dem på. Vi ærer vore forældre når vi gør det rette, sådan som de har lært os det.

Der er også en anden som vi kan vokse op og komme til at ligne. I Bibelen står der at „Gud skabte mennesket i sit billede" (1 Mosebog 1:27). Når vi kommer til at ligne vor Fader i Himlen i vort udseende, kan vi også komme til at ligne ham i de ting vi gør.

Se på puslebrikkerne på denne side. Du kan se at hver puslebrik kun kan passe sammen med en af de andre brikker. Kaninungerne vokser op og bliver store kaniner – de vil aldrig vokse op og blive frøer! Æblekærnen vil ikke vokse op og blive et grantræ, det bliver et æbletræ.

Instruktioner

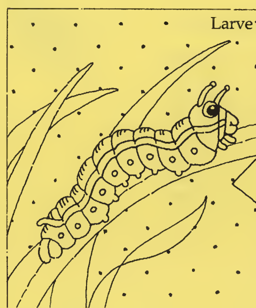
1. Tegn dig selv på en af de tomme puslebrikker, sådan som du ønsker at blive.
2. Farvelæg billederne og klip puslebrikkerne ud.
3. Læs verset og gør bevægelserne.
4. Til en familieaften kan du løse puslespillet og lære bevægelserne.

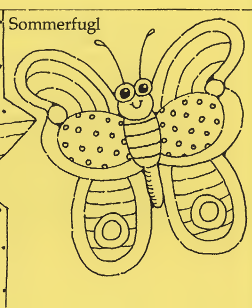
Ideer til fællestid

1. Fremstil et stort sæt puslebrikker. Uddel brikkerne og lad børnene få dem til at passe sammen.
2. Læs „Vækst" og vis bevægelserne.
3. Fremstil kopier af puslebrikkerne til hvert barn, lad dem farvelægge dem og tage dem med hjem.
4. Spørg de større børn hvilke egenskaber de har udviklet som ligner dem deres forældre har (humoristisk sans, tålmodighed, talenter, betænksomhed, uselviskhed osv.). Tal om hvilke egenskaber vi er nødt til at udvikle for at komme til at ligne vor Fader i Himlen mere.

Vækst

Pat Graham

Et lille frø kan sagtens nå
(sæt tommel og pegefinger sammen)

at bli' et træ med æbler på.
(Sæt armene i vejret så de ligner grene)

Den lille unge sød og fin
(vrik med næsen)

bli'r til en rigtig stor kanin.
(Sæt to fingre op på hovedet som ører
og lad som om du hopper med den anden hånd)

En haletudse i en sø
(lav svømmebevægelser med hænderne)

kan vokse op og bli' en frø.
(Form venstre håndflade som om det var en lille sø,
lad højre hånd være frøen der hopper ned i søen)

Og børnene på rækken her
(sæt begge hænder i vejret med alle fingre udstrakte)

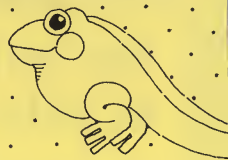
tror I at de kan vokse mer'?
(Ræk armene op i vejret)

naturligvis, de skabtes jo
(peg med en finger opefter)

som en der er i Himlens bo
(nik bekræftende)

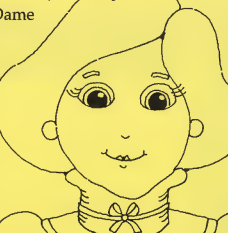
Hvis børn vil trofast holde ud
(ræk højre arm opefter)

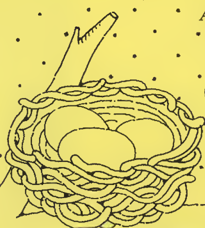
så vokser de og bli'r som Gud.
(Læg armene over kors)

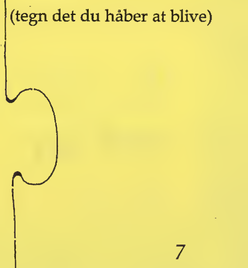

(tegn dig selv)

Fra prik til prik

Roberta L. Fairall

Brød og fisk

D. A. Stone

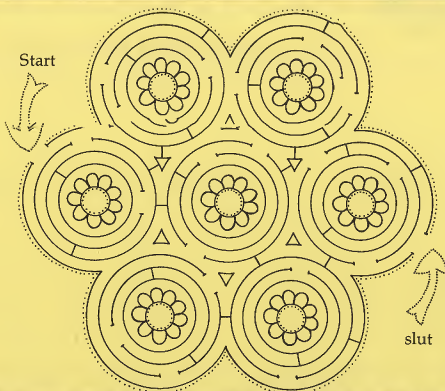
Engang mætttlde Jesus en sulten menneskemæggde med kun fem brød og to fisk. Da alle var mætte var der stadiggolv kurve med brød og fisk til over . Find de fem brød og de to fisk på dette billede og farvelæg dem.

KUN FOR SJOV

Rundt i cirkler

Collen Fahy

Katalog-nummer	Titel	Dkr
PX GS 0006 DC	LANGE SKRUER Til Vor Slægts Historie (sæt à 2 stk.) 25 mm plastik	3,00
PX GS 0001 DA	VOR SLÆGTS HISTORIE, TITELBLAD	2,00
PX GS 0004 DC	LINIEARK Til Vor Slægts Historie (sæt à 25 stk.)	6,00
PX GS 0005 DC	BLANKE ARK Til Vor Slægts Historie (sæt à 25 stk.)	6,00
	Almene materialer	
	Grundhåndbøger	
PB IC 0245 DA	HÅNDBOG I EVANGELISKE PRINCIPPER Et lektiehæfte til hjælp for nye medlemmer til at lære evangeliets principper at kende	22,50
PB IC 0256 DA	PRÆSTEDØMMETS PLIGTER OG VELSIGNELSER, DEL A Et lektiehæfte der omhandler præstedømmet, dets natur, historie og pligter	28,00
PB IC 0267 DA	PRÆSTEDØMMETS PLIGTER OG VELSIGNELSER, DEL B Se ovenfor	28,00
PB IC 0278 DA	SIDSTE DAGES HELLIGE KVINDER, DEL A Et grundlæggende lektiehæfte for unge og voksne kvinder	28,00
PB IC 0289 DA	SIDSTE DAGES HELLIGE KVINDER, DEL B Se ovenfor	28,00
PB IC 029A DA	FØLG GUDS VEJE, DEL A En hjælp til lærere til at undervise børn i alderen 7 — 11 år i evangeliet	28,00
PB IC 0303 DA	FØLG GUDS VEJE, DEL B Se ovenfor	28,00
	Studiekurser i 1985	
PC MP 60P8 DA	DET MELKISEDEKSKE PRÆSTEDØMMES PERSONLIGE STUDIEVEJLEDNING 1985 En ny udgave med nye lektier og lektier taget fra ældre udgaver af det melkisedekske præstedømmes studievejledninger	13,00
PC SS 56G9 DA	„MIT RIGE SKAL RULLE FREM" — SENIORKLASSEN, ELEVENS HÆFTE Dette hæfte er det samme som blev brugt i søndagsskolen i 1980	12,00

Katalog-nummer	Titel	Dkr
	Andet	
PB MU 0100 DA	SDH-SALMER Kirkens officielle salmebog	40,00
PB MU 0097 DA	SYNG MED MIG Kirkens officielle sangbog for børn	40,00
* PE JM 0136 DA	AKTIVITETSBOGEN En samling af forslag til aktiviteter og tjenesteprojekter	20,00
PT MI 0013 DA	JOSEPH SMITHS VIDNESBYRD Pk. à 25 stk.	40,00
PL SI 0568 DA	INDLEDNING TIL SEMINAR En introduktion til de forskellige seminarprogrammer til forældre og præstedømmeledere	0,00

Ovenstående materialer kan købes hos

NORDISK DISTRIBUTIONS CENTRE
SMEDEVANGEN 9
DK 3540 LYNGE
DANEMARK

Bestilling kan ske gennem wardets/grenens DC-koordinator/bibliotekar eller direkte til Nordisk Distributions Center ved forudbetaling pr. giro (konto nr. 3120988) eller check.

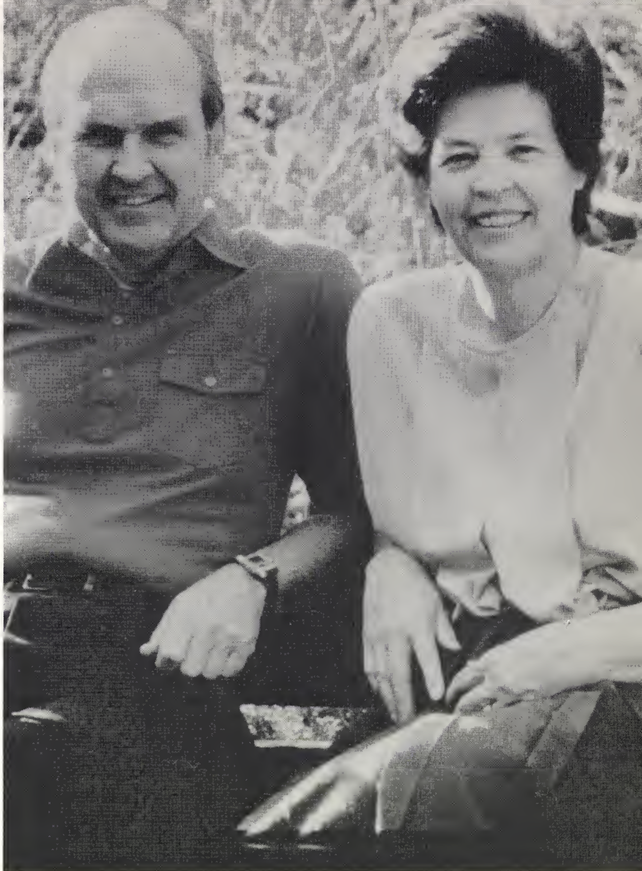
* Så længe lager haves

levelse, hvor han „fik at vide at Dantzel under dette svangerskab bar en søn, den søn som havde vist sig for hende gennem årene". Da Russell jr. var født, og hans far ringede hjem for at bekendtgøre nyheden for pigerne, hørte han et glædesskrig.

Der er nu mere plads i huset. Marjorie, 18 og Russell på 12 er de eneste børn der stadig bor hjemme. De andre otte er gift. Marsha (Mrs. Chris McKellar), Wendy (Mrs. Norman Maxfield) Gloria (Mrs. Richard Irion), Brenda (Mrs. Richard Miles). Sylvia (Mrs. David Webster), Emily (Mrs. Brad Wittwer), Laurie (Mrs. Richard Marsh) og Rosalie (Mrs. Michael Ringwood). Nu har de 22 børnebørn.

Og som det kunne ventes har familien fundet udveje for at holde sig hinanden nær. Hver uge udkommer *Nelson News* med en artikel fra hvert familiemedlem og en kalender over vigtige familibegivenheder, og hver måned har de en middag sammen og et selskab hvor de fejrer alle månedens fødselsdage og mærkedage. De har en kage hvorpå navnene står på dem der skal fejres og ældste Nelson tager et billede af den og sender det til dem der ikke kunne komme, så de ved at familien fejrede deres fødselsdag.

Nu hvor flere af døtrene er flyttet hjemmefra har ældste Nelson lavet et af de tomme værelser om til sit studerekammer. „Det var min hustrus idé. Hun insisterede på at jeg skulle have denne tilfredsstillelse." Det er fyldt med fotoudstyr, en computer til brug for videnskabelig forskning, en tekstbehandlingsmaskine og „et vidunderligt bibliotek" med kirkebøger og videnskabelige bøger.

Ældste og søster Nelson i dag.

Han begynder hver dag med en time for sig selv. „Jeg står op før nogen af de andre, giver mig tid til personligt at studere skrifterne, bede mine personlige bønner og benytte en halv time med at spille salmer af Johann Sebastian Bach på orglet. Når jeg så går hjemmefra om morgenen er mine tanker og mit sind fyldt med noget godt – skriftsteder og god musik. Jeg har fundet ud af at det giver dagen en bedre start end jeg kan få på nogen anden måde."

Ældste Nelsons personlige forberedelse, hans mange oplevelser i kirken og familien og hans profession har alt sammen øget hans vidnesbyrd. Han har tilbragt sit liv i forbindelse med medicinske love derfor ser han på sin tro som videnskabsmand, såvel som elev: „Jeg tror at en kirurg står i en enestående position til at forstå en af Guds største skaberværker – det menneskelige legeme. Hver eneste del af legemet motiverer mig til at tro.

Dertil kommer den store overbevisende kraft jeg har om Mormons Bog som endnu et vidne om Jesus Kristus. Der findes ingen anden forklaring om Mormons Bog end den profeten Joseph Smith gav."

Ældste Russell M. Nelson er ligeså hengiven overfor De tolvs Kvorum og tilfører dem den samme energi og begejstring som han tilegner sit arbejde som hjertekirurg.

Men hans nye kaldelse har givet ham nye dimensioner. „Jeg har en dyb og inderlig tro på Gud og hans Søn, Jesus Kristus. Det arbejde jeg nu er engageret i er den vigtigste sag i verden. Det er altomfattende, fuldt tilfredsstillende og udfordrende. Jeg skal gøre mit bedste, fordi jeg skal stå til regnskab for denne forvaltning." □

Et mål i en flaske

Craig J. Smith

Hvem skulle tro at man kunne lære en værdifuld lektie ved hjælp af en flaske? Bestemt ikke jeg, før et mindeværdigt forår. Dette forår betød noget særligt for mig, for dersom alt gik efter planen, ville jeg meget snart nå et mål som jeg havde arbejdet ihærdigt for at nå i næsten tre år . . . jeg ville modtage min Eagle spejderbelønning.

Foruden den store glæde som er forbundet med denne begivenhed havde jeg en glæde, som måske var endnu større, fordi jeg kunne modtage denne belønning på samme tid som min bedste ven. Vi var vokset op sammen næsten fra spæde og havde det næsten som brødre. Vort spejderliv var ingen undtagelse fra dette. Vi var avanceret indenfor spejderprogrammet mere eller mindre samtidig og glædede os til at afslutte arbejdet ved sammen at gå til Eaglebedømmelse.

Der var kun en ting som adskilte os fra denne store begivenhed – vort interview med Eaglebestyrelsen. Vi skulle interviewes hver for sig af en bestyrelse på to eller tre mænd der var udvalgt blandt lederne i vort spejderdistrikt. Disse mænd skulle bedømme os og vores indstilling f. eks. til Eagleværdigheden, spejderprogrammet i almindelighed, vort land og tjenesteprojekterne inden for vort Eaglespejderprogram. Vort tjenesteprojekt skulle være en [illegible] tjenestegerning der var ydet vort samfund, og det var det sidste krav i det vanskelige arbejde mod Eagleværdigheden. For at sikre mig at mit projekt ville blive accepteret af mine dommere, forelagde jeg det for et par af mine distriktledere før jeg gik i gang med det. De forsikrede mig at det ville være fint.

Endelig nåede min ven og jeg den længe ventede aften hvor vi skulle stilles for vore dommere. Ventetiden udenfor samtalelokalet syntes endeløs. Det eneste jeg kunne tænke på var hvor ihærdigt jeg havde arbejdet for at få denne belønning og den kendsgerning at jeg om nogle få minutter ville kende resultatet af mine omhyggelige anstrengelser – succes eller fiasko.

Omsider, efter en evighed på ti minutter, blev jeg kaldt ind. Min ven gik kort efter ind i et tilstødende lokale. Da vi havde talt sammen et øjeblik spurgte dommerne mig om mit tjenesteprojekt. Vi drøftede det i detaljer og jeg blev bedt om at gå udenfor mens de voterede. Ventetiden før samtalen var intet i sammenligning med dette.

Den knugende tavshed i forhallen blev omsider brudt ved at døren til samtalelokalet gik op. Jeg blev bedt om at komme ind sammen med mine forældre og spejderleder. Komitélederen begyndte at rose mig for det jeg havde nået i det mest avancerede trin indenfor spejderprogrammet. Det var meget godt med al den ros, men i mit baghoved forestillede jeg mig hele tiden at han ville sige: „Men" eller „alligevel . . ." Jeg havde kun en ringe anelse om at dette mareridt virkelig ville finde sted. Efter et par minutters høflig beundring sagde komitélederen: „Alligevel synes vi ikke at dit tjenesteprojekt engagerede dig tilstrækkeligt til at du kan fortjene Eaglebelønningen." Aldrig før har [illegible] Jeg blev helt flad. Jeg aner ikke hvad de sagde fra dette øjeblik. Jeg følte intet og tænkte intet. Men jeg husker at jeg blev meget forlegen da jeg begyndte at græde foran de andre kandidater til belønningen, da jeg gik igennem forhallen, hvor jeg så ængsteligt havde ventet tidligere. Jeg husker også at jeg hørte at min nære ven, som jeg havde arbejdet sammen med side om side i tre lange år, klarede bedømmelsen uden problemer overhovedet. Han ville få overrakt sin Eaglebelønning ved den næste Eaglehøjtideligheden uden mig. Den depression og ydmygelse jeg oplevede kan ikke udtrykkes i ord. Det jeg havde betragtet som et meget lille skridt på vejen mod Eagleværdigheden, et trin jeg i virkeligheden havde taget for givet, viste sig at være det der afholdt mig fra at nå mit mål. Ville det lykkes mig at komme mig over dette tilsyneladende uoverstigelige fejltrin? Jo, hvis min far havde noget at skulle have sagt om det, så ville det.

Et par dage senere spurgte min far mig om jeg ville med ud at køre en tur i bilen. Jeg havde ikke noget bedre at foretage mig på dette tidspunkt så jeg tænkte:

„Hvorfor ikke?" Jeg havde ingen idé om hvor vi skulle hen, men det fik jeg snart at vide. Da vi nærmede os den nærliggende glasfabrik blev jeg klar over at dette af en eller anden mærkelig grund måtte være vort mål. Vi gik ind i bygningen hvor fremstillingsprocessen af flaskerne begyndte. Min far pegede på den store bunke sand som flaskerne bliver lavet af. Det var betagende at se de store dråber [illegible]vidt, varmt, flydende glas dryppe ned i flaskeformene.

Han tog mig med gennem hele processen og forklarede hvad hver enkelt trin i maskineriet betød for at flasken kunne blive helt færdig. Ved processens afslutning pegede min far på en maskine der udførte en særlig opgave, der kaldes hærdning. Hærderen var en mekanisme som øvede et enormt pres på hver flaske, så man kunne blive klar over om den var stærk nok så den trygt kunne anvendes til offentlig brug. Mange af flaskerne gik i stykker under presset. Min far sagde at hvis jeg syntes måtte jeg gerne tage en af de flasker der var gået i stykker som en påmindelse om denne tur. Jeg husker at jeg tænkte: „Far, det har været meget interessant, men er det virkelig nødvendigt

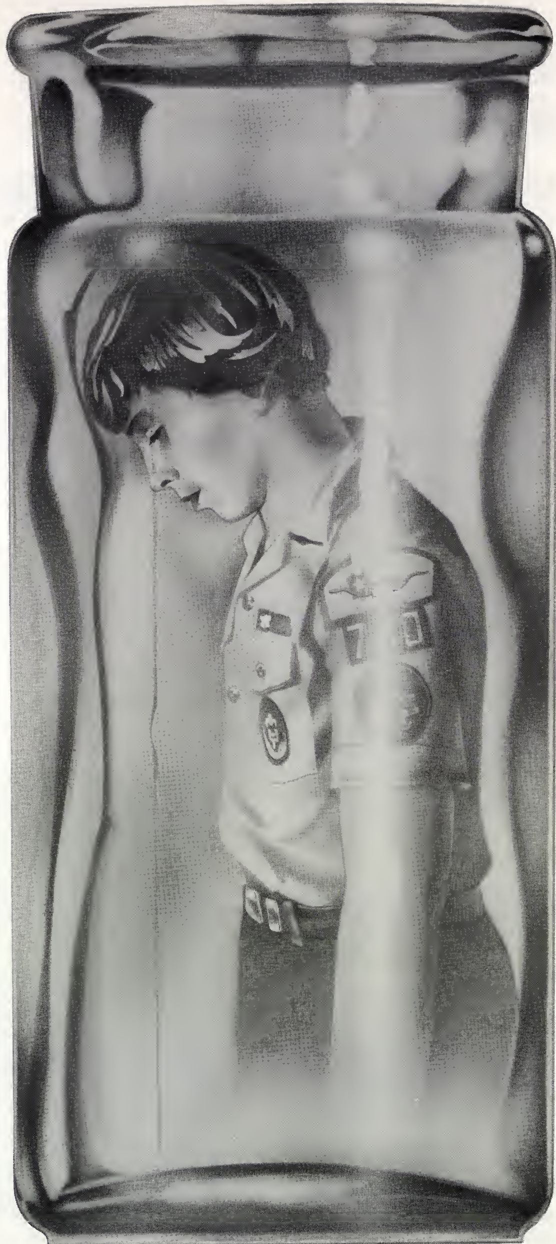
for mig at slæbe rundt på en flaske resten af mit liv for at minde mig om dette?"

Jeg havde ikke meget anelse om hvor stor betydning denne flaske ville få. På vejen hjem vendte min far sig om imod mig og sagde: „Craig, det du har gennemgået foran Eagledommerne kunne sammenlignes med hærdningsprocessen. Du har været under ekstra pres ligesom flaskerne. Hvad du vil få ud af denne oplevelse er op til dig. Du kan enten gå i stykker under presset eller du kan modstå det og slå igen. Hvis du slår igen vil du ikke alene nå op på siden af din ven, men senere i livet vil du på grund af den indre styrke du har erhvervet dig ved at overvinde denne ekstra forhindring, formodentlig endog nå længere end han."

Da min far havde fortalt mig dette takkede jeg ham. Jeg var virkelig taknemmelig fordi han havde givet mig noget der kunne lette min bekymring. Men det var først flere år senere jeg lærte at påskønne alt hvad denne oplevelse havde betydet. Jeg blev klar over at min far var noget særligt, noget helt særligt. Han var ikke alene villig til at give sig tid til at føre mig gennem glasfabrikken, han brugte også en hel del af sin fantasi til at komme på ideen. Der er nogle fædre som under lignende omstændigheder ganske enkelt ville sige:

„Det er for dårligt min dreng. Jeg troede virkelig du kunne klare det" eller „Nå, ja, jeg tror bare du skal prøve en gang til. Nu må du undskylde mig, så jeg ikke kommer for sent til min aftale."

Den lektie jeg lærte på glasfabrikken var og er stadig meget værdifuld. På grund af den fortsatte jeg og fik min Eaglebelønning, og den ituslåede flaske jeg samlede op den dag er blevet en af mine mest værdifulde ejendele. Men det vigtigste er den lektie min far *viste* mig ved ganske enkelt at lægge mærke til at hans søn har et problem og derpå prøve at hjælpe ham med at løse det. Og hvilken fantasifuld måde at gøre det på! På grund af denne usædvanlige, men meget effektive metode han brugte til at lære mig lektien, har jeg husket den i over ni år. Jeg håber kun at når jeg får børn, jeg så vil være i stand til at følge min fars eksempel og give mig tid til at sætte det første først. □

Illustreret af Michael Rogan

Hvordan evangeliets sandheder kan øge vor selvtillid som ægtefælle

Terry R. Baker

De havde været gift i tretten år og havde fem børn. De havde havde haft det jævnt godt i deres ægteskab, men så mistede Phil uventet sit arbejde. Efter flere måneders mismod, mens han søgte et nyt job, begyndte han at synes der var noget galt med ham.

Efterhånden som tiden gik begyndte hans mismod at påvirke andre områder i hans liv. Han begyndte at beskylde Herren for ikke at hjælpe ham, og det gik ud over hans bønner og læsning i skriften. Han kom mindre i kirken fordi han syntes at alle var imod ham. Men jo mere oprørsk han blev desto dårligere syntes han om sig selv.

Familielivet led også under det. Han syntes at han svigtede sin familie og tilbragte derfor mindre og mindre tid i hjemmet for at undgå sin hustru, Karen, og børnene. Når han var hjemme tilbragte han i reglen det meste af sin tid foran fjernsynet.

Karen vidste ikke hvordan hun skulle hjælpe. Hver gang hun forsøgte at tale med ham om situationen udlagde han det hun sagde som kritik, og det endte gerne med at de skændtes.

Til sidst blev de enige om at det var bedre at gå til deres biskop og søge hjælp. Det var ikke svært for biskoppen at se at den største del af problemet var hans dårlige følelser for sig selv. „Dårlige følelser for sig selv kan ødelægge et ægteskab," sagde han til Phil, „og det vi føler for os selv bestemmer i reglen vore følelser for andre. Hvis vi ikke kan elske os selv er det umuligt for os at vise ret meget kærlighed til andre – især til vores ægtefælle.

Nu har du jo sikkert forventet at jeg havde en hemmelighed som kunne kurere dig for manglende selvtillid," fortsatte han. „Men jeg har opdaget at vi har den bedste medicin lige her i evangeliet. Den eneste hemmelighed er at den har været der hele tiden og at mange af os ikke ser den."

Biskoppen slog op i sin Lære og Pagter. „Jeg tror at en del af svaret står netop her i den 4. trosartikel: Tro, omvendelse, dåb og Helligåndens gave."

Tro

„Tro på Herren Jesus Kristus," er det første trin – tro på hans evangelium, på hans løfter, på hans evne til at hjælpe os. Tro på at Herren kan give os tro på os selv. Det hjælper os at se os selv som Guds åndelige børn, skabt i hans billede som vordende guder med kolossale muligheder og værdi. „Hvilken stor forskel det dog ville gøre," sagde præsident Harold B. Lee engang, „dersom vi virkelig kunne fornemme vort guddommelige forhold til Gud, vor himmelske Fader, vort slægtskab med Jesus Kristus, vor Frelser og ældre bror, og vort forhold til hinanden" (General Conference Report, okt. 1973).

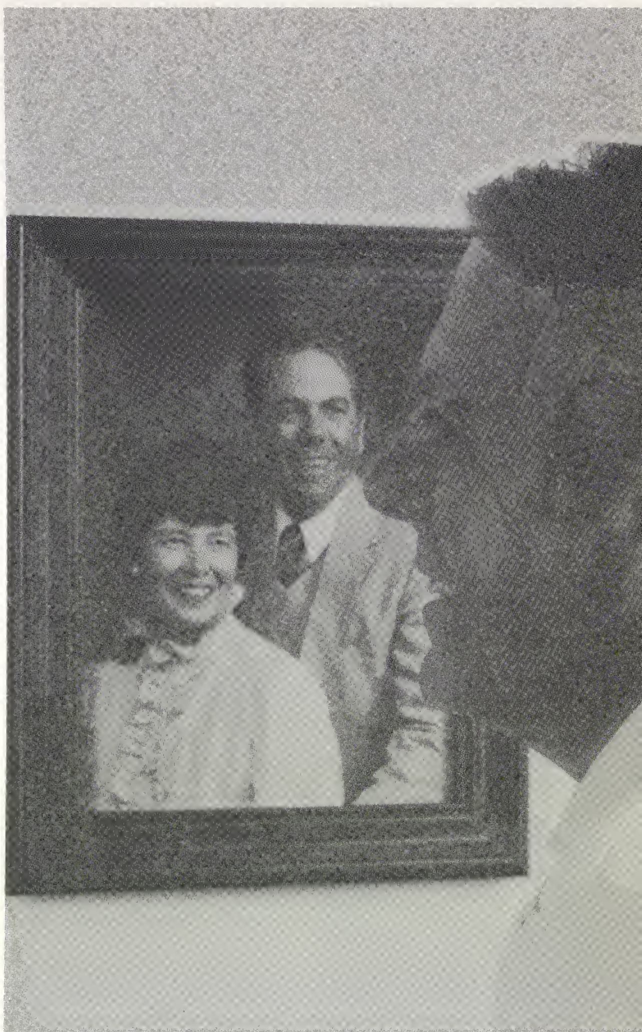
Vi bliver ofte så bekymrede over vore øjeblikkelige problemer – et sygt barn, manglende arbejde, vore svagheder – at vi glemmer at se det gode vi udfører og vore muligheder for at gøre endnu bedre. Men troen kan genoprette vore evner til at se. Den kan vise os hvem vi er, hvem vores ægtefælle og vore børn er og hvilke muligheder vi har. Den kan hjælpe os til endnu mere ihærdigt at forsøge at overvinde vore vanskeligheder.

Præsident Spencer W. Kimball har forklaret følgende: „Før vi blev født vidste vi at vi skulle her til jorden for at få et legeme og gøre erfaringer, og at vi ville opleve glæder og sorger, velvære og smerte, behagelighed og vanskeligheder, sundhed og sygdom, successer og skuffelser, og vi

vidste også at vi efter et stykke tid ville dø. Vi accepterede alle disse muligheder af et glad hjerte, ivrige efter at påtage os både det gode og det mindre gode. Vi accepterede ivrigt chancen for at komme til jorden, om det så bare blev for en enkelt dag eller et år . . . Vi var villige til at tage livet som det kom, eftersom vi selv kunne organisere og styre det, uden at surmule, beklage os, eller stille urimelige krav" (*Faith Precedes the Miracle*, s. 106. Deseret Book Co., Salt Lake City, 1972).

Noget andet der står i vejen for vores selvtillid – noget som Phil kæmpede med – er den tanke at Gud skaffer os problemerne som straf for noget vi har gjort forkert. Men Herren sagde: „Jeg giver menneskene svaghed, for at de kan være ydmyge; og min nåde er tilstrækkelig for alle mennesker, som ydmyger sig for mig; thi dersom de ydmyger sig for mig og har tro på mig, vil jeg gøre det svage stærkt for dem" (Ether 12:27). Vore svagheder er ikke straf, men midler til større styrke. Under vor udvikling af tro er vi bedre i stand til at forhindre modgangen i at få overtaget og ødelægge vort ægteskab. Selv om der opstår problemer kan troen hjælpe os til at huske på at vi stadig har værdi og at vi har så meget at give. Omstændighederne behøver ikke at mindske vores selvtillid eller give os undskyldninger for at være uvenlige overfor andre.

Omvendelse

Biskoppen fortsatte: „Phil, der er nok nogle mennesker der vil sige til dig at du ikke kan gøre noget med din situation, at ,verden' har behandlet dig uretfærdigt. En sådan indstilling synes at retfærdiggøre din negative indstilling overfor Herren og din familie. Det ville være helt logisk at gøre dette hvis du kunne give andre skylden for dine problemer.

Men tro fører til omvendelse," sagde han. „Og det betyder for dig at du skal acceptere ansvaret for din opførsel uden at give andre skylden for den, og rette dig efter Herrens befalinger."

Vores samvittighed er en virksom påmindelse til os om hvad vi bør gøre og hvad vi ikke bør gøre; den vil ikke give os fred hvis vi hele tiden undskylder vore synder. Omvendelse og lydighed mod Herrens bud er uadskilleligt forbundet med vor selvtillid.

Når vi holder budene vil det også føre til kærlighed i ægteskabet: ,For at være rigtig lykkelig,' har præsident Spencer W. Kimball sagt, ,må vi hele tiden trofast overholde Herrens bud. Ingen, hverken enlige eller gifte, har nogen sinde været rigtig lykkelig uden at være retfærdig. Der kan være midlertidig tilfredshed og skjulte situationer et øjeblik, men varig og fuldstændig lykke får man kun ved at være ren og værdig. Den der har en

Dårlige følelser for sig selv kan ødelægge et ægteskab, fordi det vi føler for os selv i reglen bestemmer vore følelser for andre.

religiøs levevis og en dyb religiøs overbevisning, vil aldrig være lykkelig ved at leve et passivt liv . . . En dårlig samvittighed kan betyde at livet næsten ikke er til at bære' (*Marriage and Divorce*, s. 23-24, Deseret Book Co., Salt Lake City, 1976).

En dårlig samvittighed kan virkelig ødelægge selvtilliden og et ægteskab. Men hvis vi vil være ærlige overfor os selv og Herren kan vi se vort behov for omvendelse. Og når vi omvender os slipper vi af med skyldfølelserne – og så kan vi få frit afløb for vores kærlighed til Herren, vores ægtefælle og os selv.

I Enos' Bog kan vi se hvordan selvtillid sætter os i stand til at elske vor næste. Enos hørte ofte sin far tale om den glæde man får ved at kvalificere sig til evigt liv. En dag besluttede han sig til at opleve denne glæde. „Og min sjæl hungrede, og jeg knælede ned for min Skaber og anråbte ham i kraftig bøn og påkaldelse for min egen sjæl, og jeg påkaldte ham den ganske dag, og da natten kom, vedblev jeg fremdeles at bede højt, så det nåede himlen.

Og en røst kom til mig og sagde: Enos, dine synder er dig tilgivet, og du skal blive velsignet.

Og jeg, Enos vidste, at Gud ikke kunne lyve; altså var min skyld borttaget"

Den sikkerhed Enos følte gjorde at han nu vidste at Herren havde accepteret ham og hans tanker gik omgående til hans venner. „Og da jeg havde hørt disse ord begyndte jeg at nære et inderligt ønske for mine brødre, nephiternes velfærd, og derfor udgød jeg min ganske sjæl til Gud for dem" (Enos 1:4-6, 9). Omvender vi os kan vi bedre se ærligt på os selv. Det hjælper os til ikke længere at bedrage os selv ved at give andre skylden for vore fejltagelser. Og med den hjælp vi får til at få bedre følelser for os selv bliver vi frigjort så vi kan koncentrere os om andres velbefindende, specielt vor ægtefælles.

Dåb

„Dåb," fortsatte biskoppen, „er et symbol på at vi er født på ny og er blevet Kristi sønner og døtre, idet vi har forpligtet os til en ny levevis. Vi fornyr hver uge denne genfødsel når vi deltager i nadveren." „Denne ugentlige chance 'giver os liv' ", sagde ældste David B. Haight, „til at opleve et personligt forhold til Gud og øge vor kunskab og vor forståelse om ham og hans enbårne søn" (General Conference apr. 1983).

Hvis vi udvikler et virkeligt forhold til Gud vil Ånden reagere ved at være med os i livet. Ældste Melvin J. Ballard sagde: „Jeg vidner om at når nadveren administreres er der en ånd til stede som varmer sjælen fra isse til fod; vi kan fornemme hvordan åndens sår heles og byrden lettes, når sjælen fyldes med fortrøstning og lykke, det sker når man værdigt og med et inderligt ønske deltager i dette åndelige måltid" (*Crusader for Righteousness*, s. 133. Bookcraft, Salt Lake City, 1966).

Helligåndens gave

Helligånden, Trøstermanden, kan velsigne os med selvtillid når vi respekterer det løfte vi indgår i dåben og under nadveren. Ånden kan gennemsyre vort forhold til andre – specielt i ægteskabet, det helligste af alle forhold. „Hvis vi trofast overholder vore pagter," sagde biskoppen til Phil, „så vil Helligånden vejlede os til at klare vore problemer. Vi kan hver dag påkalde Himlen og få den hjælp vi har brug for til at overvinde vore besværligheder." Når vi rammes af modgang, forvirring og uretfærdighed „er der intet uden Helligåndens vejledning der kan bringe os sikkert igennem", sagde præsident Marion G. Romney. Og uanset hvilket problem vi bliver stillet overfor vil „Helligånden bringe fred til alle, som vil følge den" (Den danske Stjerne, aug. 1980, s. 3, 4).

Når vi kan genkende Åndens hvisken og føle den, lærer vi at opmuntre vores ægtefælle i vanskelige stunder – og vort ægteskab bliver styrket i stedet for truet. „Af alt det, der kan velsigne og berige et ægteskab," har ældste James E. Faust sagt, „er der en ting der mere end nogen anden vil kunne hjælpe en mand og en kvinde til at knytte sig til hinanden på en meget virkelig, hellig og åndelig måde. Det er tilstedeværelsen af det guddommelige i ægteskabet . . . Hvis man lever nær Gud, vil man have den hellige guddom med sig og det er selve kernen til stor lykke i ægteskabet. Åndelig enhed er ankeret" (Den danske Stjerne, apr. 1978, s. 14).

„Men vi får ikke løst alle vore problemer ved at forstå og anvende evangeliets principper og ordinanser," sluttede biskoppen. „Men tro, omvendelse, dåb og Helligåndens gave kan være en stor hjælp for os til at klare dem. Når vi anvender denne hjælp i vort liv vil troen på os selv og vore evner til at klare modgang blive styrket. Og når vi anvender dem i vort ægteskab vil vore forhold blomstre." □

Terry R. Baker der har otte børn er præsident for Unge Mænd i sit ward, Friendswood, Texas. Han har en doktorgrad i familierådgivning.

Lad os tale om det

Når du har læst „Hvordan evangeliets sandheder kan øge vor selvtillid som ægtefælle" får du måske lyst til at drøfte nogle af disse ideer og spørgsmål med din mand eller hustru:

1. Hvorfor er selvtillid så betydningsfuld for et vellykket ægteskab?

2. Hvordan kan „tro på Herren Jesus Kristus" føre til tro på sig selv?

3. Drøft: „Omvendelse hjælper os til at se ærligt på os selv. Det hjælper os til ikke længere at bedrage os selv ved at give andre skylden for vore fejltagelser."

4. Drøft de af åndens frugter som kan overdrages dem der respekterer deres dåbspagter og søger Helligåndens indflydelse. (Se Gal. 5:22-23). Hvordan kan disse frugter berige et ægteskab?

Biskop H. Burke Peterson
Førsterådgiver
i Det præsiderende Biskopråd

Rene tanker, et rent liv

Vi lever i en tid som ikke ligner nogen anden. De af jer som studerer skrifterne ved at vi oplever tidernes tegn omkring os, og at det som fordum blev profeteret har fundet sted eller er ved at finde sted. Dette er dagen som går forud for Mesterens andet komme. Jeg har som medlem af Det præsiderende Biskopråd selv gjort mine iagttagelser om kirkens vækst i mange områder. Kirken har f. eks. i halvfjerdsernes årti bygget omkring 2000 kirkebygninger. Dette er sket i en tiårs periode. Og i årene 1981 og 82, inden for to år, er der bygget næsten endnu 2000 kirkebygninger. Og lige nu har vi over 1000 under opførelse. I har sikkert læst at der alene i 1983 er indviet 6 templer. Jeg tror at der indenfor de næste to år vil blive indviet endnu 5 eller 6 templer forskellige steder i verden. Som I ved vil det store arbejde der skal udføres i tusindårsriget blive udført i templerne. For mig ser det ud som om forberedelserne er i gang.

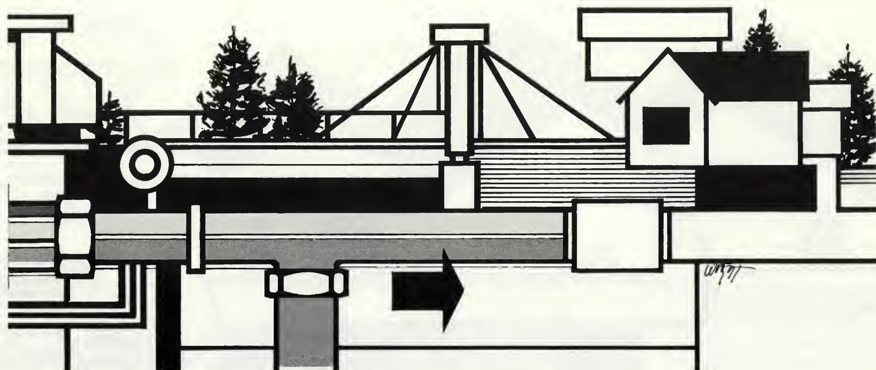
Selv om der sker meget dejligt i vore dage, lever vi også i en farefuld tid. Vi lever i en tid hvor vi må være mere forsigtige end nogen sinde før. Vi lever i en tid hvor vi skal være på vagt fordi det er et tidspunkt hvor „hjertet (skal) synke i livet på menneskene" (L&P 45:26). Det er nu at endog de udvalgte vil blive vildført. Dette er tiden hvor nogle ikke vil have mod til at forsvare det som er ret. Det er nu nogle vil blive selvglade og tage evangeliets principper for givet. Det er nu mange vil udsøge og vælge hvilke bud de vil holde.

Det er nu Satan er usædvanlig listig og virksom, og han vil fange mange af os i sin fælde, somme tider uden at vi ved af det. Det er nu vi alle skal underkastes en prøve.

Troens og vidnesbyrdets stige

Til trods for alt dette er der håb. Jeg er overbevist om at alle har ånbenbaringens Ånd til rådighed og at den kan vejlede os under vore prøvelser. Lad mig foreslå jer noget I skal huske når I møder jeres prøvelser: Når I er i harmoni med Ånden vil I kunne klare ethvert problem. Jeg ønsker ikke I skal tro at de der er i harmoni med Ånden ingen problemer har. Det har enhver. Men når I er i harmoni med Ånden vil I kunne klare situationen. Og er I det ikke vil I i samme grad snuble eller gå op i sømmene og miste fatningen.

Vore vidnesbyrd er til en vis grad forskellige. Vi har ikke alle samme stærke tro og vidnesbyrd. Der er dem der er usædvanligt åndeligt stærke. Andre befinder sig skiftevis oppe og nede på den åndelige stige. Somme

De af jer som studerer skrifterne ved at vi oplever tidernes tegn omkring os.

tider mister vi modet hvis vi ikke synes at vores styrke og tro er som andres. Nogle gange føler vi os mindre betydningsfulde og ikke så dygtige. Jeg vil gerne sige til jer at jeg ikke tror det betyder nær så meget hvor I befinder jer på troens og vidnesbyrdets stige som hvilken vej I bevæger jer på stigen. Der er mange storslåede og vidunderlige mennesker hvis vidnesbyrd kun lige er begyndt at udvikle sig. De befinder sig på stigens nederste trin, men de bevæger sig opefter og det er det vigtigste. Der er andre som er nået højt op og begyndt at gå tilbage og på en måde mister noget af deres tro. Så er det jeg bliver nervøs. Så er det jeg bekymrer mig.

Denne udvikling er en forbedringsproces hvor troen og vidnesbyrdet vokser. Det er en lutring til helliggørelse. Men nu mens nogle af os måske venter på velsignelser, så lad os huske et andet princip. Moroni belærte i Ethers Bog om noget vi ofte glemmer. Der er mennesker som hele tiden venter på noget der skal ske. De venter på velsignelser uden at have forstået hvad det var denne storslåede profet belærte om. Han belærte om at vi først skal bevise vores tro og prøves i den, og så kommer velsignelsen. I henhold til Moroni får vi ikke velsignelser for at få større tro, vi modtager velsignelser på grund af vores tro (se Ether 12). Velsignelsen til de trofaste er evigt liv.

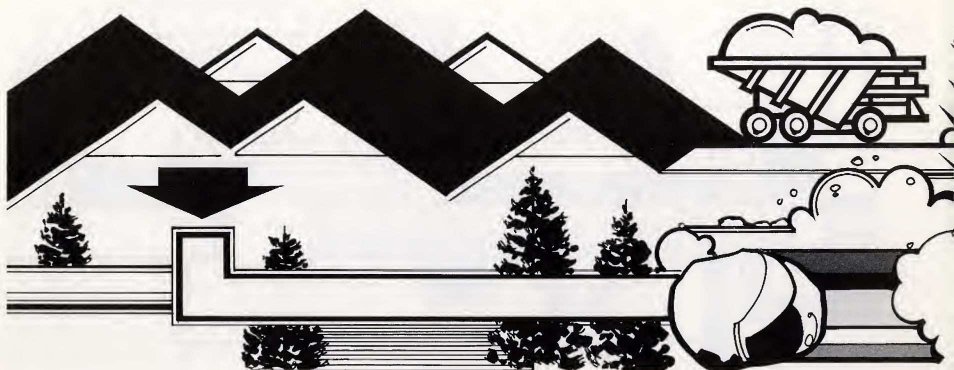
En vigtig og nødvendig del under opbyggelsen af sin tro og i helliggørelsens proces er udviklingen af rene tanker. En tidligere rådgiver i kirkens øverste præsidentskab, George Q. Cannon sagde: „Hvis et menneske har rene tanker vil det også udføre rene gerninger; men hvis et menneske giver sine tanker frit løb om forskellige former for ondskab eller spekulerer over det utilladelige, vil det ikke vare længe før hans fødder betræder disse veje og hans hænder plukker fristelsens bedrageriske frugter. Når først fristeren har fået plads i hjertets indre, så er hans magt meget stor og ingen kan vide hvor mange dumheder og kriminaliteter han kan få sit ulykkelige offer til at begå" (George Q. Cannon: *Gospel Truth, 2. bind,* samlet af Gerald L. Newquist, s. 200. Deseret Book Co., Salt Lake City, 1974).

Satans ødelæggende styrker bliver mere og mere effektive i deres ubarmhjertige jagen efter mænds og kvinders hjerter og sind overalt. Mange af dem der befinder sig i Herrens elitehær er temmelig uskyldigt blevet ført ind i baner der tager kvælertag på dem. Jeg frygter at der er medlemmer som er langt mindre effektive og langt mindre tilfredse med sig selv end de ville være hvis de ikke således var hjemsøgte. Mange af jer kan blive ofre, måske uden af opdage det.

Arizona reservoirer

I det østlige Arizona er der nogle høje og ofte sneklædte bjerge. Vi kalder dem de hvide bjerge. De fleste af de vigtigste vandproducerende strømme der opfylder Central-Arizonas landbrugsmæssige og husholdningsmæssige behov stammer herfra. Fra disse bjerge får hjemmene i byen Phoenix deres vandforsyning. Om vinteren er bjergene dækket med sne der ofte er flere meter dyb. Vandstrømmene der udspringer herfra er kølige og klare, fyldt med herligt, livgivende vand. Vandet flyder mange kilometer i denne uforurenede tilstand, ned ad bjergene og gennem dalene for til sidst at løbe ud i store reservoirer, der er bygget til at opbevare vandet i tørre perioder.

I det østlige Arizona er der også mange rige malmlejre med kobber som et af de vigtigste metaller, og de har været udnyttet i mange år. Nogle af de vandstrømme der kommer fra de hvide bjerge, løber gennem minebyerne, og vandet bruges i minearbejdet. De skadelige affaldsstoffer som udgår ved denne proces finder i

nogle tilfælde vej tilbage til vandstrømmene hvorved vandet misfarves og bliver udrikkeligt for mennesker. Disse vandstrømme løber også ud i de store reservoirer.

På nogle årstider er der skybrud i bjergene og det forårsager at store bunker jord rives løs og at småkrat og somme tider hele træer skylles ned i reservoirerne.

Disse reservoirer beholder alt hvad der fyldes i dem:

Det kølige, rene, klare og herlige vand, der kommer fra den glitrende pakis, såvel som det forurenede vand fra industrierne og det brune, mudrede vand, der er følgen af sommerens tordenbyger. Det hele samler sig bag de store klippe og cementdæmninger.

En del af vandet bag disse dæmninger anvendes i husholdningen hos over en million mennesker. I den tilstand vandet opbevares er det naturligvis udrikkeligt på grund af de urenheder som er tømt ud i det, og derfor skal der være et filtreringssystem.

Først er der store gitre og grove net, der affiltrerer blade, grene og døde dyr. Filtreringssystemet bliver finere og finere efterhånden som det fjerner andre skadelige urenheder. Efter megen omhyggelig opmærksomhed bliver det til sidst lukket ud i byens rørledninger i renset tilstand, parat til at blive brugt af dalens indbyggere.

Tankeforurening

Da vi kom her til jorden var vort sind og vore tanker rene og gode – ubesmittede af skadelige urenheder. I den spæde barndom var vort sind fri for uretfærdige og usunde tanker. Vi var uskyldige og uberørte af de fleste af Satans skadelige indvirkninger. Vort sind, der er som et vældigt reservoir, er modtageligt for alt hvad vi fylder det med – godt og dårligt, retfærdige tanker og oplevelser, såvel som snavs og affald.

Mens vi går gennem livet kan vi blive udsat for historier, billeder, bøger, vittigheder og sprogvendinger der er sjofle og vulgære eller TV udsendelser, video eller film der ikke er gode for os at se eller høre. Vort sind optager det hele. Det har evnen til at oplagre alt hvad vi giver det. Vort sind beholder desværre alt hvad vi giver det – somme tider for altid.

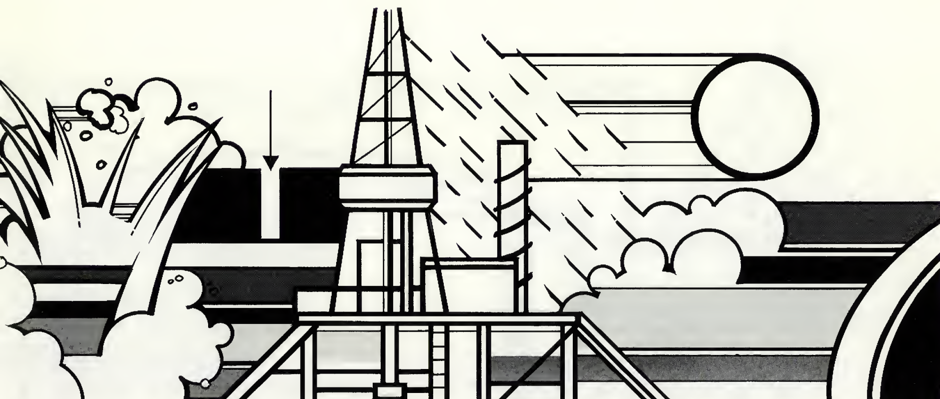
Det er en meget lang proces at rense et sind der er blevet tilsmudset af urene tanker. Somme tider kan vort sind være så fyldt med sjofelheder og snavs at der ikke kan være nogen åndelig styrke for os og vores familie, for slet ikke at tale om menneskeheden i almindelighed. Når vi befinder os i en sådan tilstand kan vi ikke tænke klart og rigtigt. Arbejdet kan virke overvældende, hverdagens problemer bliver vanskeligere at løse. Beslutninger bliver ofte truffet på baggrund af usikre kendsgerniger. Vi siger eller gør ofte ting vi ellers ikke ville tage del i. Vi er ikke så gode som vi kunne være.

Filtrér affaldet fra

Der er to ting vi skal gøre for at undgå en sådan forurening. For det første må vi standse strømmen af de skadelige og usunde oplevelser og tanker som flyder ind i vort sind. Uretfærdige tanker går forud for onde handlinger, og uretfærdige tanker opstår af uartige historier, vittigheder, billeder og samtaler og utallige andre djævelskheder.

Det vulgære viser sig på mange måder. Vi lever i samfund hvor blasfemi og det vulgære accepteres som adfærds- og ytringsmidler, for nogle er det endog en livsform. Ældste Boyd K. Packer har sagt: „Der er ingen grund til at tolerere dårligt sprog selv om det eksisterer . . ." (General Conference, okt. 1967).

Vi er ofre for en dårlig vane. Nogle af ofrene for denne vane tror fejlagtigt at det er en acceptabel opførsel for en hellig, som mener at det ikke øver nogen alvorlig indflydelse. Det vil sige at nogle fejlagtig tror at det vulgære kun finder sted nu og da, når et menneske kommer med oplagte grove og fornærmende udtalelser. Det vulgære er ikke så sjældent som det burde være. Det opretholdes hos den der hele tiden udsætter sig for vulgære og sjofle oplevelser.

Jeg er overbevist om at alle har åbenbaringens ånd til rådighed og den kan vejlede os under vore prøvelser.

Vi kan betragte det vulgære fra flere sider: For det første som et udtryk for personlig svaghed og for det andet som et bidrag til personlig svaghed. Nogle udviser eller giver udtryk for personlig svaghed, når de fortæller vittigheder eller historier om legemet og dets funktioner, når de fortæller vittigheder eller kommer med vovede bemærkninger om kvinder eller piger, og når de er ligegyldige med det der er helligt. Det er vulgært når nogle taler simpelt om legemsdele eller sex. Alt for ofte anvender præstedømmebrødrene såvel som mange af søstrene tarveligt slang, ja selv de laveste udtryk. Ofte giver vi vrede skylden for sådanne udbrud. Det er forkert. Det kommer fra Satan, han er forfatteren. Ingen behøver at bande eller være vulgær på noget tidspunkt.

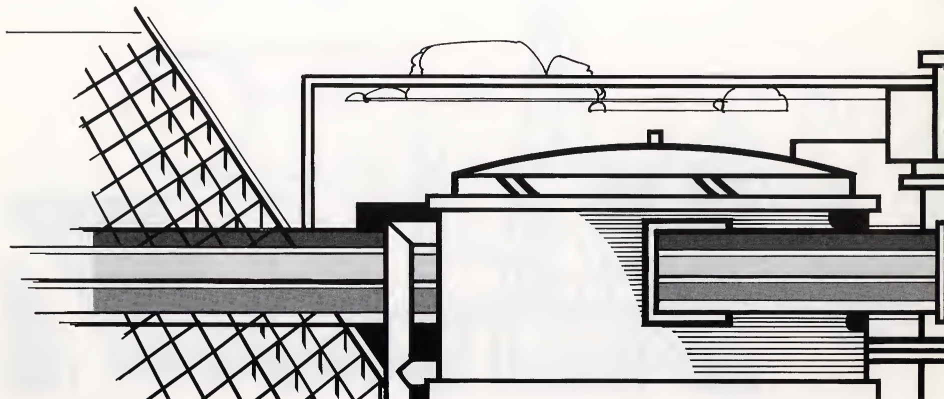
Nogle bidrager selv til denne personlige svaghed ved at læse sjofle blade, se dårlige film, TV-programmer og videooptagelser, eller ved at holde sig til mennesker som drøfter vulgære emner. Nogle ægtepar siger oven i købet vittigheder om sex. Alle sådanne oplevelser vil svække enhver ånd og gøre den mindre modstandsdygtig overfor „den ondes gloende pile" (Ef. 6:16).

Kære søskende, vogt jer for løsslupne tanker. Deres underfundige indflydelse kan afvæbne jer og virke ødelæggende. Uanset hvad andre gør, bør vi ikke se eller tale om vovede film. Afsky dem som pesten. En god film som er lidt vulgær eller viser lidt pornografi, er ingen god film. Hold jer fra pornografiske blade, billeder eller musik – og jeg beder jer indtrængende være forsigtige med musikken – genfortæl heller ikke uartige vittigheder eller simple historier.

En gang imellem bør vi standse op og spørge os selv: „I hvis hær kæmper vi? Hvis kamplinier forsvarer vi? Satans eller Frelserens?" Vi befinder os på den ene eller den anden side, om vi bryder os om det eller ej, vores opførsel viser vor sande troskab. Har I mod til at forlade en underlødig film eller videooptagelse? Eller bliver I siddende og ser, lytter, tager den til jer og siger til jer selv: „Det er snart forbi" eller „alle andre gør det, så må det være acceptabel underholdning"? Har I mod til i jeres eget hjem at udelukke fjernsynsudsendelser og videooptagelser der er fyldt med vovede samtaler om sex, ja endog med billeder? Jeg tror at der er en underlæggende fare i at se de løbende TV-serier. De skildrer, belærer og fremstiller forringelse af moralen og ægteskabet. Har I for nylig tænkt på hvor effektivt sådanne programmer trænger ind i selv den stærkeste ånd? Vi må ikke fylde os med den slags bras. Vi bliver hvad vi tænker, vi tænker på det vi hører og læser og ser.

Lad os sammen gennemgå en øvelse et lille øjeblik. Forestil jer selv på et eller andet trin af den stige vi talte om før, troens og vidnesbyrdets stige. Som jeg sagde betyder det ikke nær så meget hvor lavt eller højt I står på stigen, som det gør at I går opad. Lad os nu sige at I aften eller en anden aften ser en film eller et TV program hvor der forekommer uanstændige samtaler om sex og andet som kan nedbryde moralen. Gør I det vil jeres ånder, efter min mening bevæge sig bare en lille smule nedad efter en sådan oplevelse, uanset hvilket trin I befinder jer på – kun en lille smule – ikke ret meget, men lidt. Eller lad os antage at I samme dag har fortalt en uartig historie I har hørt, så vil jeres ånd gå endnu et trin ned.

For hver gang I har en sådan oplevelse vil jeres ånd bevæge sig nedad lidt efter lidt. Når jeg har gennemgået de retssager der har været i kirken gennem årene har jeg opdaget at de tragedier der forekommer i folks liv ikke sker i en fart fra den ene dag til den anden. De sker trin for trin. Jeg siger ikke at I vil engagere jer i noget umoralsk fordi I ser noget umoralsk i en film. Nogle vil i tidens løb. Men en ting ved jeg: I vil forringe jeres indre

åndelige styrke på længere sigt, selv om I aldrig engagerer jer i noget umoralsk. Hver gang I får noget sådant i hovedet vil jeres retfærdighed og jeres kræfter til at gøre godt, tænke klart og træffe rigtige beslutninger blive forringet.

Filtrér tankernes reservoir

Lad os nu antage at I har afskåret strømmen af snavs (ikke nedbrudt den, men afskåret den), så er det næste I skal gøre at udvikle et filtreringssystem der kan rense sindets store reservoir, således at de tanker der strømmer fra det atter kan være rene og passende til jeres brug og til andres velsignelse. Effektiviteten af jeres filtreringssystem afhænger af jeres livsmønster. Jeres held til at hjælpe jer selv og andre står i forhold til hvor rent jeres sind er. Det er rigtigt at I måske systematisk udfører mange af de opgaver I får tildelt i kirken, såsom at undervise i søndagsskole, hjælpeforening eller præstedømmeklasser, udfylde rapporter, lede møder osv. Men hvis jeres ånd ikke er i harmoni og I ikke taler, underviser og handler under Helligåndens ledelse, udretter I ikke meget af evig værdi.

Hemmeligheden ved at rense sin ånd for urenheder er ikke særlig indviklet. Det begynder med bøn hver morgen og slutter med bøn hver aften. Det er det vigtigste trin i renselsesprocessen jeg kender. Det kan blot være en bøn om styrke til at vænne sig af med dårlige vaner eller en bøn om at synden vil virke ubehageligt på jer, idet I husker at ikke alle bønner besvares samme dag måske heller ikke næste dag. Somme tider tager det lang tid. Jeg har set hundredvis af mirakler ske for dem der tager dette skridt. Uden dette trin vil der fortsat indtræffe skuffelser, sorg, uvirksomhed og fortvivlelse. Hvis I har forsøgt og opgivet igen, så beder jeg jer indtrængende forsøge igen og igen. Vor himmelske Fader vil ikke lade jeres anstrengelser ubesvaret, dersom I er udholdende.

I filtreringsprocessen kan I opnå større ædelhed og mere åndelig modenhed hvis I dagligt studerer skrifterne. I behøver ikke studere ret længe, men I bør gøre det hver dag. Hvis jeg var jer ville jeg læse i skriften i aften og aldrig lade en dag gå uden at læse i den, om det så kun er et par minutter. Den der regelmæssigt læser i skrifterne har fået løfte om mere inspiration.

Fortsæt rengøringen af din ånd ved at gøre noget godt for en som den pågældende ikke har ventet. Det behøver ikke at være noget særligt, men det skal gøres hver dag. Det kan blot være en munter hilsen, en kort, daglig opringning til en sengeliggende ven eller veninde, en tur i kørestolen med en ældre patient, eller et betænksomt kort til en som er syg eller har mistet en ven. Blot det at samle jeres snavsede tøj sammen kan glæde en mor, hustru eller en værelseskammerat, som ikke har ventet noget sådant. I følge skrifterne betjener Frelserens disciple først og fremmest andre (se Matt. 20:27).

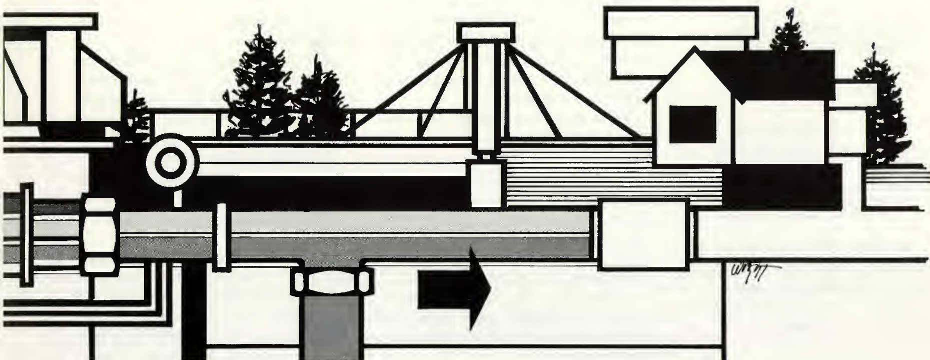
> *I henhold til Moroni får vi ikke velsignelser for at få større tro, vi modtager velsigneler på grund af vores tro.*

Når det er nødvendigt, så få del i den velsignelse der kommer ved at bekende. Alt for mange nærer skyldfølelser på grund af fejltagelser de ikke har omvendt sig fra. Bekendelse hører med til omvendelsesprocessen. Hvis du er en af dem som trænger til dette, så beder jeg dig indtrængende om at gå til din biskop før solnedgang i dag.

Og endelig skal I vælge jer et bud som I stadig kæmper for at adlyde. Giv jer selv en ærlig chance for at blive velsignet i jeres tilværelse.

Filtrering af ånden

Men husk for det første, at I skal være langt mere kritiske med hvilke oplevelser I fylder jeres sinds store reservoir med, for at standse strømmen af urene tanker . For det andet skal I udvikle et effektivt filtrerings-

> *„I hvis hær kæmper vi? Hvis kamplinier forsvarer vi? Satans eller Frelserens?"*

system der kan fjerne urenhederne og rense ånden. Lad jeres ånd øve en magtfuld og god indflydelse. Åndelighed frembringes af retfærdighed, det er ikke en gave der gives ufortjent. Og når I er i åndelig harmoni kan I klare ethvert problem, og så kan I blive helliggjort.

Jeg vidner for jer om at Frelseren står i spidsen for det værk som I og jeg har ansvar for. Jeg beder yderligere også om at vi hver især vil blive fundet trofaste i de opgaver vi er blevet betroet. For Herren har sagt: „Se derfor til, o, I, der indtræder i Guds tjeneste, at I tjener ham af jeres hele hjerte, sjæl, sind og styrke, så I kan stå ulastelige for Gud på den yderste dag" (L&P 4:2).

En af hemmelighederne ved et lykkeligt og produktivt liv og midlet til en kærlig himmelsk Faders belønning, er rene tanker. □

Lad os tale om det

Når I har læst „Rene tanker, et rent liv" får I måske lyst til at drøfte følgende spørgsmål og ideer.

1. Hvad er det som muligvis kan forurene tanker i jeres livsførelse? Hvilke skridt kan I tage for at fjerne denne indflydelse på jeres tanker?

2. Bedøm jeres nuværende åndelige stade. Find frem til svagheder der kunne være årsag til en forringelse af jeres åndelige styrke.

3. Beslut jer til at anvende en bestemt handlingsplan for at øge jeres åndelighed, idet I husker at „retfærdighed er et produkt af åndelighed".

Min søster, en mission og mig

Tory C. Anderson

„Det er godt for nogle mennesker at komme på mission, biskop, men ikke for mig. Jeg har været ude sammen med missionærerne og det eneste vi gjorde var at give folk afløb for deres skuffelser ved at lade dem smække døren for næsen af os eller kaste øldåser efter os. Hvad godt kan det gøre? Og hvis du spørger mig, biskop, vil jeg hjælpe verden en hel del mere når jeg fortsætter min skoleuddannelse så jeg kan blive læge. Hvis jeg tog på mission ville jeg desuden miste mit stipendium."

Biskoppen så roligt på mig under hele min tale. Jeg forstår ikke hvordan han kunne være så rolig for han havde hørt mig sige dette to gange før. Han lænede sig bare tilbage i stolen, sukkede stille og sagde godmodigt: „Du er stædig, er du ikke? Nå, nu har jeg gjort alt hvad jeg kunne for at hjælpe dig til at forstå hvor vigtig en mission er, men den endelige afgørelse er din og jeg tror du har truffet den. Hvis du ændrer mening," tilføjede han med et smil, „må du endelig fortælle mig det."

„Hvis noget kan ændre min mening, vil du være den første der får det at vide."

Da jeg kom ud så jeg min ven Ted sidde under et træ på kirkens græsplæne. Jeg gik hen til ham og satte mig ved siden af. Ingen af os sagde noget lige med det samme, men så sagde Ted: „Nå, hvad skete der så?"

„Det var bare det samme vi sagde begge to. Han sagde at jeg skulle lade ham vide hvis jeg ændrede mening," sagde jeg og lo.

„Det gør du måske."

„Nej, tænk dig nu om Ted. Det kender du mig for godt til. Der er intet der kan ændre min mening."

„Jeg ved kun at biskoppen somme tider er ret inspireret."

„Vi får se," sagde jeg selvsikkert. „Kom nu, lad os gå hjem."

Den tidlige forårsluft var stadig lidt kold, men jeg nød at vinden blæste igennem mit hår. Ahorntræerne, der stod i knop ved vejsiden forsvandt bag os et efter et, da vi kørte forbi.

Ted og jeg var vokset op sammen. Vi boede med kun et par huses afstand på samme vej. Han havde netop for nylig besluttet sig til at tage på mission. Han ville rejse efter sin eksamen om et par måneder. Jeg var virkelig ked af at vi ikke kunne dele værelse på kollegiet sådan som vi havde planlagt.

Da vi kom til Teds hus satte vi os sammen på trappen til deres veranda et øjeblik.

„Du, Ted," sagde jeg, „når vi nu har spist går du så med ned til bækken og ser om nogle af de små slanger der lever i vandet er ved at komme op, ligesom vi gjorde i gamle dage?"

„Jeg ville mægtig gerne, men jeg skal ud som hjemmelærer når vi har spist."

„Nå, men så ses vi vel i skolen i morgen."

Jeg luntede hjem og løb lige ind i køkkenet i rette tid til at høre at der blev sagt amen efter at maden var velsignet. Min mor og far og lillesøster sagde goddag til mig idet jeg satte mig. Jeg vidste at de alle var spændt

på hvordan min samtale med biskoppen var gået. Jeg havde naturligvis talt med mine forældre om det før. De havde stærkt opfordret mig til at tage på mission, men altid ladet mig vide at beslutningen var min. Derfor ville de heller ikke stille mig nogle ubehagelige spørgsmål her ved middagen, så jeg gav en antydning af hvad der var sket ved at komme med en bemærkning om at jeg ville savne min mors mad når jeg flyttede på kollegiet. Jeg ved at de blev skuffede, men biskoppen havde ret i at jeg var stædig.

Efter middagen hjalp jeg min mor med at vaske op. Gennem køkkenvinduet kunne jeg se markerne med hø bag huset og bækken som lå bagved igen. Det så så dejligt ud at jeg syntes jeg ville gå ned til bækken selv om Ted ikke ville gå med. Da vi var færdige med opvasken tog jeg noget andet tøj på og begyndte at gå tværs over de tomme marker. Solen varmede mig på ryggen og luften var kølig og ren. Jeg følte mig virkelig godt tilpas. Da jeg kom ned til bækken lagde jeg mig på maven i det høje græs. Jeg lå ved vandkanten som var ca. en meter højere end selve bækken, og den var temmelig undermineret. Jeg lå lige så stille og lod solen bage mig mens jeg lyttede til duernes ynkelige kurren. Vandets klukken fik mig til at glemme biskoppen og tankerne om en mission. Jeg havde næsten glemt min oprindelige tanke om at gå en tur langs bækken og se efter de små slanger og var lige ved at falde i søvn da jeg følte noget vådt og slimet trække op i mit bukseben. Nu ved jeg godt at det ikke er mandigt at skrige, men jeg er ingen helt så jeg gav et skrig fra mig og sprang op. Den underminerede vandkant gav efter og jeg skvattede ned i bækken. Vandet var temmelig koldt. Jeg havde ikke lyst til at komme ned til slangerne så jeg skyndte mig at klatre op på sikker grund. Jeg blev overrasket over at se en pige på min egen alder der med bekymring iagttog mig. „Skete der noget? Her tag min jakke. Du må da fryse."

Jeg tog tøvende hendes jakke, svøbte mig ind i den og satte mig i solen for at hvile og tørre lidt.

„Jeg håber du vil tilgive mig. Det var ikke min mening at forskrække dig så voldsomt."

Hun kunne sikkert se på mit for-

bavsede ansigt at jeg ikke vidste hvad hun talte om, så hun fortsatte med at forklare.

„Jeg så dig ligge der og jeg ville gerne tale med dig, men jeg vidste ikke om du sov, så jeg rørte ved dit ben med denne her pind som jeg trak op af bækken. Og så vågnede du," sagde hun og lo.

Jeg blev rød i hovedet. „Jeg troede det var en slange. Ser du der er en masse her omkring. Forresten, hvem er du?"

„Jeg hedder Susan Ward. Min far og jeg flyttede i går ind i det røde hus ca. en halv kilometer oppe ad vejen."

„Kun du og din far?"

„Min mor døde efter en bilulykke for et par måneder siden. Der var alt for mange minder om hende i det gamle hus, så vi flyttede."

„Det gør mig ondt," sagde jeg. Vi sad begge stille et øjeblik. Jeg smed et par sten i bækken. Så skiftede vi emne.

„Går du i gymnasiet?"

„Ja, jeg går i første G i år. Jeg er lidt nervøs for at gå i skole i morgen. Jeg kender ingen der."

„Det kan jeg godt forstå." Jeg tænkte mig om et øjeblik og sagde så: „Jeg vil ikke trænge mig på, men jeg vil med glæde komme og hente dig, så kan vi følges ad i skole i morgen, og jeg kan vise dig rundt i klasserne. Så tilføjede jeg: „Du må bare ikke sige til nogen hvordan vi mødtes." Hun smilede. „Det ville være dejligt og jeg skal ikke sige et ord."

„Så kommer jeg og henter dig ved ottetiden."

Vi talte sammen lidt længere og så besluttede jeg mig til at gå hjem og skifte tøj, fordi jeg rystede af kulde, så sagde vi farvel og gik hver sin vej.

Min familie fik vældig travlt med at gætte på hvordan jeg var blevet så våd og pløret. Da de endelig fik sandheden ud af mig fik de sig en god latter.

Da jeg senere på aftenen lå i min seng og læste, kom min lillesøster listende ind på mit værelse.

„Hej, Chad."

„Hej, Sara. Hvordan kan det være du er vågen endnu?"

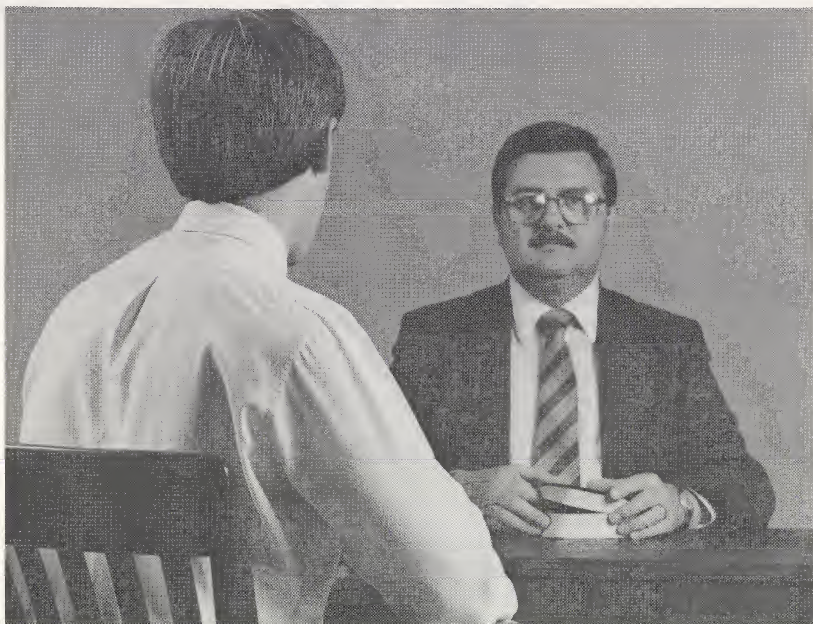
Sara er otte år. Hun har lyst hår og brune øjne. Og hun og jeg er meget fine venner.

„Jeg kunne ikke sove. Desuden vil jeg gerne tale med dig."

„Nå, hvad tænker du på?"
„Blev du forkølet eller slog du dig da du faldt i bækken?"
„Næ, jeg har det godt."
Sara satte sig og legede med sine tæer et øjeblik. Så så hun på mig og spurgte: „Hvordan ser Susan ud?"
Jeg lænede mig tilbage og tænkte mig om et øjeblik, mens jeg i tankerne forsøgte at forestille mig hende.
„Nå, Susan er ikke nær så høj som jeg er. Hun er lille, har brunt hår med rødlige striber i. Hun har store brune øjne og en sød lille næse."
„Det lyder som om hun er smuk."
„Det er hun. Og også mægtig modig," tilføjede jeg med omtanke.
„Er Susan mormon?"
„Det tror jeg ikke."
„Men skal du så omvende hende?"
Sara kiggede mig lige ind i øjnene da hun stillede mig dette spørgsmål. Jeg tror ikke jeg ville have følt mig mere ubehagelig til mode dersom en af generalautoriteterne havde stillet mig dette spørgsmål.
„Å ja, måske. Hvad får dig til at tro at Susan skulle være interesseret i kirken?" Jeg prøvede om jeg kunne få Sara til at føle sig lige så ubehagelig tilpas som hun havde fået mig til at føle, men hun svarede hurtigt og oprigtigt.
„Tror du ikke at hun godt kunne tænke sig at bo sammen med sin familie og vor himmelske Fader i al evighed, ligesom du og jeg?"
Nu havde min biskop givet mig alle mulige grunde til at jeg skulle være missionær og det var altid lykkedes mig at komme med undskyldninger, men det var anderledes når det var min lillesøster der kom med dem. Det eneste jeg kunne svare hende var: „Jo, det tror jeg nok hun ville."
„Nå, jeg er træt nu. Jeg må hellere gå i seng." Og dermed lænede hun sig fremover og gav mig et knus, hvorpå hun forsvandt ud af døren til mit værelse.
Jeg havde overladt det til min lillesøster at gøre opmærksom på min samvittighed. Hun havde på sin enkle måde fået missonærarbejdet til at lyde betydningsfuldt. Jeg sov ikke særlig godt den nat.
Tidligt næste morgen tog jeg hen og hentede Susan, så jeg kunne få tid til at vise hende hvor hendes klasseværelse lå. Det endte med at hun kom i min kemiklasse. I sidste time havde jeg seminar i seminarbygningen på den anden side af vejen. Susan må have set mig komme ud efter klassetiden, for da vi fulgtes ad hjem, spurgte hun mig hvilke fag jeg havde haft i den bygning. Jeg fortalte hende at jeg havde været til seminar som er en religionstime i min kirke. Da jeg fortalte hende dette kom jeg i tanke om samtalen jeg havde med Sara aftenen før og tænkte: „Her har du chancen til at blive klar over om Susan ønsker at vide noget om kirken." Det tog mig et minut at samle mod til mig, men omsider spurgte jeg: „Er du i det hele taget interesseret i religion?" Susan stivnede en lille smule da jeg stillede hende det spørgsmål. Så svarede hun studs: „Nej, det er jeg ikke. Jeg troede på Gud lige til han tog min mor fra os. Men nu gør jeg det ikke mere."
Jeg blev pinligt berørt og bange for at sige mere. Hver eneste gang jeg forsøger at bringe folk evangeliet, bliver de vrede. Det er godt jeg ikke skal på mission, tænkte jeg.
Jeg hentede fortsat Susan og vi fulgtes ad i skole i en hel uge. Men så fik hun nogle veninder og de overtog jobbet. Efter den tid så jeg ikke meget til Susan, undtagen i kemitimerne. Vi arbejdede sammen og vi havde det mægtig sjovt imens. Hun lod mig aldrig glemme slangen og bækken. Jeg glemte heller aldrig den samtale vi havde haft om religion, men jeg nævnede det ikke igen.
Det var kun kort efter denne lille samtale at Sara spurgte om jeg ikke havde fortalt Susan om kirken endnu. Jeg fortalte hende hvad der var sket. Og mente at hun ville være tilfreds med mit forsøg. Det eneste hun sagde var: „Du gjorde det ikke på den rigtige måde."
Jeg var lidt irriteret over at Sara troede hun vidste mere end jeg. „Så vis mig hvordan man skal gøre det," sagde jeg.
„Ok" sagde hun og gik hen til telefonen. „Sig mig hendes nummer så skal jeg vise dig det."
Hendes alvor overraskede mig. „Nej jeg vil ikke. Du skal bare fortælle mig hvordan du ville gøre det."
„Du er bare bange," beskyldte hun mig. Og derpå skred hun ud af værelset. Jeg ville gerne have talt lidt mere med hende, jeg vidste hun havde ret. Jeg var en bangebuks. Ca. tre uger før eksamen besluttede Ted og jeg os til at lave et selskab hjemme hos mig. Vi inviterede ti af vores venner og sagde at de selv skulle tage en pige med. Jeg havde svært ved at finde en pige. Jeg ringede til et par piger fra mit ward. Men de var begge travlt optaget den aften. Jeg vidste ikke at min lillesøster sad uden for døren til mit værelse og lyttede mens jeg forsøgte at finde en pige. Efter det andet afslag stak hun hovedet ind gennem døren og sagde: „Spørg Susan."
Jeg plejede at være efter Sara når hun lyttede når jeg talte i telefon, men denne gang var det hendes forslag der først optog mig. „Jo, det kunne jeg jo godt."
„Gør det. Så kunne du måske tale med hende om kirken igen."
„Sara, det er en fest og ikke en søndagsskole."
„Jamen du kan aldrig vide hvornår I kommer ind på emnet . . ."
Jeg afbrød hende: „Måske, men jeg vil ikke have at du siger noget som helst om religion med mindre hun spørger. Er det i orden?" Det sagde jeg fordi jeg vidste at Susan ikke ville spørge.
„Ok," sagde min søster og trak på skulderen.
Jeg stolede ikke på hende.
Jeg ringede til Susan og blev glad da hun sagde at hun gerne ville komme.
Vi nåede festaftenen og alle mine venner og deres piger kom. Vi grillede i baghaven og bagefter gik vi ind i dagligstuen og legede nogle lege. Derefter gik Susan og nogle af pigerne ud i køkkenet for at lave forfriskninger. Eftersom jeg var værten gik jeg ud til dem for at se om de kunne finde alt hvad de skulle bruge. Da jeg kom ud i køkkenet opdagede jeg at alle pigerne var der undtagen Susan. „Hvor er Susan?" spurgte jeg. „Jeg tror hun sidder ude i entreen sammen med din lillesøster," svarede en af pigerne.
„Åh nej,„ tænkte jeg og gik ud entreen. Ganske rigtigt, der sad Susan ved siden af min lillesøster, som var i nattøj. De sad med en stor bog med templerne i skødet. Jeg skulle lige til at sende min søster det blik der siger: „Nu kommer du i vanskeligheder min ven," da Susan alvorligt sagde: „Jeg spurgte din lillesøster hvad det var for et korsstingsbroderi I har på

væggen, hvorpå der står ‚Familier er evige', og så ville hun bare vise mig de her templer og fortælle mig hvordan familier kan blive evige."

Sara smilede bare til mig.

„Din søster var ved at fortælle mig at jeg kunne være sammen med min mor igen en dag. Er det rigtigt?"

„Ja, det er det," lykkedes det mig at sige.

Susan sad lige så stille og tænkte og jeg stod lige så stille og spekulerede på hvad jeg dernæst skulle sige, da Sara sagde: „Missionærerne."

Jeg ved ikke hvordan jeg gjorde det, men jeg hørte pludselig mig selv sige: „Kunne du ikke tænke dig at komme igen i morgen aften og tale med et par unge mænd som kan fortælle dig meget mere om hvordan familier kan blive evige?"

Jeg var forberedt på at blive afvist endnu engang da Susan begejstret svarede: „Jo, jeg kunne, må min far også komme med?"

Jeg blev alt for chokeret over det svar, men min søster hævede stemmen: „Jo, det ville være mægtigt!" Jeg kunne næsten ikke tro det var sandt. Jeg husker ikke hvad der skete resten af aftenen undtagen at da jeg kom hjem efter at have fulgt Susan hjem, fandt jeg Sara som lå og sov på min seng. Jeg løftede hende forsigtigt op og bar hende ind på sit værelse. Idet jeg lagde hende i seng tænkte jeg på skriftstedet: „Hvis I ikke . . . bliver som små børn, kommer I slet ikke ind i himmeriget" (Matt. 18:3).

Jeg havde mest lyst til at vække Sara og sige undskyld til hende fordi jeg havde været bange for at være missionær, men i stedet kyssede jeg hende på kinden og gik ind på mit eget værelse.

Tre uger efter at Susan og hendes far havde fået deres første lektie blev de døbt. Jeg fik den ære og det privilegium at døbe Susan, og min far døbte hendes far. Jeg ændrede mig meget på disse tre uger. Jeg tror at Ånden også arbejdede lidt med mig samtidig med at den omvendte Susan og hendes far. Det var først da jeg hørte Susans far bære vidnesbyrd efter sin dåb at jeg havde forandret mig helt. Han sagde bl. a.: „Der kunne ikke hænde mig noget større, om jeg så skulle blive millionær eller berømt, end at have Jesu Kristi evangelium i sin fylde og vide at jeg har mulighed for at være sammen med min himmelske Fader og min familie i al evighed."

Da forstod jeg fuldt ud hvordan 18 måneders mission kunne gøre mere godt end 50 år som læge. Efter afslutningsbønnen kom min lillesøster hen til mig, gav mig et stort knus og sagde: „Det er det hele værd at udføre missionærarbejde, er det ikke?" Der trillede en lille tåre ned ad min kind da jeg nikkede. Og så sagde jeg: „Lad os finde biskoppen. Jeg har noget at fortælle ham." □

Fotografi af Grant Heaton.

Steven R. Affleck

Et flystyrt!

Jeg ved ikke hvor længe jeg havde sovet men jeg vågnede pludselig ved at vores lille tomotorers flyvemaskine blev rystet af en kraftig luftstrøm og aftenluften der hidtil havde været klar blev pludselig skyet. Da jeg kiggede hen på piloten, Mike, kunne jeg se at han var bekymret. Han var ved at indstille styringen og kontrollere flyinstrumenterne. Maskinens rytmiske lyd havde ændret sig og lød disharmonisk, så selv jeg med mine begrænsede erfaringer for flyvning følte mig utilpas. Jeg blev klar over at alt ikke var som det skulle være. Endnu et blik på Mike bekræftede min frygt.

Mike kaldte Salt Lake Citys radarcenter over radioen. Han forklarede at lufttrykket var gået enormt ned og at vi tabte højde. Jeg sagde ikke noget. I det øjeblik var jeg ikke særlig bekymret. Jeg ville ikke beskæftige mig med om vi var i virkelig fare. Mike talte med Salt Lake radarcenter igen. „Jeg tror der danner sig is i karburatoren" sagde han, „vi falder som en sten."

Jeg kunne mærke hvordan adrenalinet for igennem mig. Sov jeg endnu? Jeg var lamslået. Jeg kunne stadig mærke den kraftige luftstrøm og når jeg samtidig så hvordan højdemålerens tal gik nedad, blev jeg snart overbevist om at det ikke kun var en drøm. Mike og jeg var tidligere på aftenen fløjet fra Las Vegas i Nevada for at vende hjem til Salt Lake City i Utah. Vi havde været på forretningsrejse til Phoenix i Arizona. Da maskinen var kommet op i 4500 m højde slappede jeg af og var glad for at denne uges forretningsrejse lå bag mig og tænkte på hvor dejligt det ville være at overraske min hustru, Karin, som ikke ventede mig hjem før engang i løbet af fredag formiddag.

Mike og jeg havde tit fløjet sammen. Han var en af mine nære venner og en meget forsigtig og omhyggelig pilot, så jeg satte mig trygt tilrette for at nyde turen til Salt Lake City. Jeg lagde mærke til hvor smuk aftenhimlen var da vi fløj afsted. Jeg følte mig meget nær Gud da jeg så jorden under os og hans skaberværk over os. Jeg har ofte spekuleret på hvordan Gud kunne være så hensynsfuld overfor alle sine skabninger. Hvordan kan han høre alle sine børns bønner og vise interesse for hver enkelt? Disse tanker og maskinens rytmiske lyd lullede mig i søvn. Nu sov jeg ikke længere, tværtimod med stigende ængstelse så jeg hvordan Mike kæmpede for at få herredømmet over maskinen.

Efterhånden som minutterne gik stod det mig stadig mere klart at vi ikke ville kunne nå det sted hvor vi kunne lande sikkert. Vi faldt hurtigt mens vi bevægede os ind i det barske bjergterræn. Alt var mørke omkring os og det eneste vi kunne høre var maskinens afskrækkende lyd, som et varsel om at vor hastighed var dalet så meget at vi ikke længere kunne flyve sikkert. Jeg blev grebet af en hjælpeløshed som jeg umuligt kan beskrive.

Pludselig blev jeg slået af den barske virkelighed om at tyngdelovens og aerodynamikens naturlove ikke har personsanseelse. Elementerne ser ikke på hvad der er retfærdigt eller at livet i familien og for dem man holder af ville ændres dramatisk hvis Mike og jeg blev dræbt. Jeg spurgte om der var nogen chancer for at vi kunne nå Salt Lake City. Han sagde: „Nej, vi er på vej nedad." Han tilføjede at vi ikke ville mærke noget som helst. Døden ville indtræffe omgående.

Jeg havde ofte spekuleret på hvad folk gjorde når de uundgåeligt står overfor døden. Jeg spekulerede på om deres liv ville passere revy for dem. Jeg spekulerede på om de ville blive panikslagne.

Mine tanker var hos min familie. Jeg så mine otte børn tydeligt for mig – syv dejlige sønner og en enkelt datter. Hvordan kunne dette ske? De havde brug for deres far. Jeg havde brug for dem. Jeg tænkte på min intetanende hustru, som ville være stærk men tung om hjertet. Min sorg gjaldt hende og den ensomhed hun ville føle. Jeg så for mig min engel af en mor

Illustreret af Richard Brown

og følte hendes sorg. Jeg så for mig min far i færd med at trøste dem allesammen. Jeg husker at jeg syntes det var mærkeligt, ja overraskende at jeg

ikke var bange og panikslagen på grund af mig selv, men at jeg derimod følte sorg for dem som jeg skulle forlade. Jeg tænkte på mål som jeg endnu ikke havde nået og løfter jeg endnu ikke havde efterkommet. Alle disse tanker og endnu flere koncentreredes på kun få sekunder, som om tiden stod stille et kort øjeblik, så jeg kunne tænke dem igennem.

Jeg så på Mike og lagde igen mærke til hvor intenst han koncentrerede sig. Han sagde: „Bed for os, Steve." Jeg havde bedt, men da Mike bad mig om at bede, blev jeg pludselig i højere grad opmærksom på at hele hans pilotuddannelse og erfaring ikke kunne redde os. Han gav mig ansvaret for at påkalde himlens kræfter. Han blev klar over at den eneste som kunne gribe ind og overtage herredømmet over vores skæbne, var Herren. Mike kunne kun være et redskab i hans hænder.

Jeg bad igen, denne gang koncentrerede jeg mig mere intenst om en bøn end jeg nogen sinde før havde gjort. Jeg vidste at kun Gud kunne skænke os livet. Jeg følte mig tilskyndet til at påkalde præstedømmets magt, så i min bøn befalede jeg maskinen, med det hellige præstedømmes magt, ikke at gå i stykker, så den kunne beskytte os. Jeg var lidt overrasket over mit mod, men jeg følte en bekræftende fred. Jeg vidste at jeg nu måtte udøve den nødvendige tro. Vi havde ikke på noget tidspunkt følt panik, men nu følte vi Åndens trøst.

Da jeg var færdig med at bede og så ud af vinduet var der intet at se. Motorerne lød endnu værre. Vi tabte højde i et faretruende tempo og motorernes lyd var os en stadig advarsel. Vi kaldte Salt Lake City radartårn over radioen for sidste gang, for at nævne vores position og højde. De oplyste os om at vi var et godt stykke under sikker højde i dette område. Bjergtoppene lå faktisk over os.

Mike spurgte om jeg var bange. Jeg sagde at jeg kun var bedrøvet på Karins og børnenes vegne. Han gav udtryk for lignende følelser for sin familie. Vi gav udtryk for vor påskønnelse af det nære venskab vi havde haft. Og så ventede vi. Jeg så ud af vinduet, mine øjne søgte jorden men jeg kunne intet se. I samme øjeblik ramte en lysstribe vingespidsen, og jeg så en skarp bjergtop et par meter fra vingespidsen. Maskinen drejede til venstre. Idet Mike ændrede vingernes position så jeg ned og fik øje på jorden. Jeg blev forskrækket da jeg kunne se hvor hurtigt vi bevægede os fremefter. Nu var vi kun et par meter fra at ramme jorden.

Det næste jeg husker var den lyd det gav og den kraft hvormed maskinen ramte jorden. Ved det første enorme stød blev jeg kastet fremad. Jeg ramte panden imod noget, men jeg kunne stadig tænke og følte ingen smerte. Vi gled nu fremefter i fuldstændig mørke. Det var som at løbe med bind for øjenene gennem et fremmed hus og hvert øjeblik forvente at falde over noget eller ramle ind i en væg.

Maskinen gled stadig. Hvor længe ville det vare før vi ramlede ind i en klippe eller et træ eller en bjergside? Jeg forventede endnu et brag, men det kom ikke. I stedet for standsede maskinen. Så var der fuldstændig stilhed.

Vi fik vældig travlt med at komme ud idet vi frygtede en eksplosion. Jeg åbnede døren og vi tumlede ud i mørket, væk fra maskinen. Jeg var ikke klar over at jeg var kommet til skade. Jeg mistede en masse blod gennem et sår i min pande, men jeg levede! Jeg vidste at Herren havde beskyttet os.

Mike var ikke kommet til skade. Han spildte ikke tiden men skyndte sig at yde mig førstehjælp. Jeg kunne mærke hvordan blodet løb fra mit hoved og nu kunne jeg mærke at det gjorde ondt, men på en eller anden måde gav smerten mig tryghed. Vi takkede begge to vor Fader i Himlen fordi vi var i live.

Da vi havde bedømt situationen mente Mike at vi måtte søge hjælp hurtigt. Han var bange for at jeg skulle forbløde indvendigt, fordi mit syn var sløret. Han vidste at tiden i så fald var kritisk. Da Mike havde undersøgt flyet for at se om der slap benzin ud nogen steder og blev klar over at der ikke var fare for brand, hjalp han mig tilbage i maskinen, gav mig nogle tæpper og en sovepose.

Jeg vidste ikke hvor meget blod jeg havde mistet og turde ikke lægge mig til at sove mens Mike var væk. Jeg satte mit ur til at vække mig hvert kvarter, så jeg kunne bevare min bevidsthed. Jeg huskede at jeg i min mappe havde min personlige mindebog, og at der også var et billede af min familie. Jeg fik fat i mappen, lukkede den op og fandt frem til min mindebog. Jeg holdt mig vågen ved hvert kvarter at se på billedet af min familie og gøre nogle bemærkninger i min mindebog. Mike havde forladt mig klokken 23.30. Hele natten ængtstedes jeg for hans sikkerhed og bad for ham.

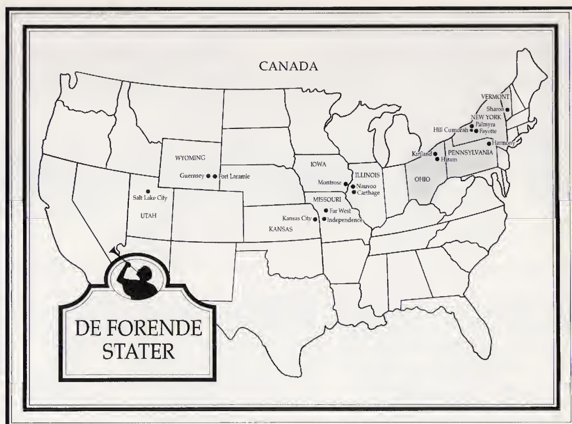
Klokken ca. 3 om morgenen kunne jeg høre motorerne fra eftersøgningsmaskinerne, men det var først klokken 5 de kom så nær vraget at de kunne se signalerne fra min lommelygte. Piloten tippede med vingen som tegn på at han havde set mit signal. Nu var jeg sikker på at blive reddet. Det var selvfølgelig Mike der havde fundet hjælp. Der gik endnu fire timer før et redningshold og en helikopter kunne komme til ulykkesstedet. De havde hverken hørt eller set noget til Mike. Først klokken elleve om formiddagen fandt han en motorvej og blev taget op, hvorpå han blev bragt til et hospital hvor vi havde en lykkelig genforening. Han havde travet og løbet rundt hele natten, i håb om at få hjælp til ulykkesstedet uden at vide hvordan jeg befandt mig. Hans gerning udsprang af ægte broderkærlighed og mod.

Nogle sagde at vi var heldige – en chance ud af en million. Men jeg er ikke i tvivl om at det ikke var et spørgsmål om held. Vi blev reddet af vor himmelske Fader.

Jeg har siden spurgt mig selv hvorfor han greb ind. Mange er døde under lignende omstændigheder. Jeg er sikker på at de har bedt og ønsket at leve. Hvorfor viste Herren så meget hensyn til os? Hele natten i flyvemaskinens vrag spekulerede jeg over dette. Jeg fornemmede en sikker bekræftelse på at vor levetid bliver udmålt af en kraft der er større end vor egen. Mike og jeg havde endnu ikke fuldført vores mission – vi var ikke udpeget til at dø. I de ca. ti timer før jeg blev reddet, takkede jeg Herren og lovede ham at jeg ville anvende dette livs gave til først og fremmest at velsigne tilværelsen for min familie og dernæst til at tjene andre hvor som helst han ønsker jeg skal gøre det. □

Steven R. Affleck som er højrådsmedlem i Sandy stav i Utah, er salgskonsulent og har otte børn.

Som det ser ud i dag

På kamerajagt til kirkens historiske steder

Fra og med dette nummer af Den danske Stjerne vil der blive vist en række fotografier af kirkens historiske steder, som de ser ud i dag. Vi vil rejse rundt til de betydningsfulde steder og se hvordan kirken er vokset og har udviklet sig, hvor de hellige boede og hvor profeten Joseph talte – og døde. I dette nummer vil vi specielt se på de historiske steder i New York, Pennsylvania, Vermont og Ohio. I fremtidige numre vil vort kamera følge i de helliges fodspor på deres tur gennem Missouri, Illinois og tværs over sletterne til den store Salt Lake dal. Billederne er taget af Jed A. Clark og Longin Lonczyna jun.

Luftfoto af Cumorahhøjen i New York. Monumentet på Cumorahhøj står mellem en klynge træer i midten til venstre på billedet. Kirkens besøgscenter ligger til højre for træerne neden for bakken, ved hovedvejen.

Øverst: Hovedgaden i Palmyra, New York, hvor den første udgave af Mormons Bog blev trykt i bygningen med det hvide tag, midt i billedet. Bygningen med de tolv vinduer, med de hvide vindueskarme, blev brugt til Egbert B. Grandins trykkeri der lå på trediesalen. Den håndpresse som Mormons Bog blev trykt på er nu I kirkens besiddelse. **Nederst:** Udsigt over Joseph Smiths mindesmærke i Sharon, Vermont, hvor man kan se vandet i et bassin spejle sig mellem to bygninger hvor besøgscentret og missionærerne har til huse.

Øverst til venstre: En moderne kopi af Peter Whitmer sen. hus i Fayette, Seneca County, New York, hvor kirken blev organiseret den 6. april 1830. **Øverst til højre:** Skiffergravstenen på Joseph og Emma Smiths spæde søns grav er sat på en stor granitmindesten. Af deres Ni børn døde fem af dem som spæde. **Nederst:** Et billede af landskabet udenfor Harmony Township i Pennsylvania, hvor profeten og Emma Smith boede, hvor det meste af Mormons Bog blev oversat og hvor 15. afsnit af Lære og Pagter blev åbenbaret. Deres hus ligger til venstre for den grå parkeringsplads ved vejen til højre.

Øverst: Der bor nu missionærer i Newel K. Whitneys butik i Kirtland, Ohio. Huset blev bygget i 1823 og her boede profeten og hans familie i mere end et år. Da Brigham Young mødte Joseph Smith første gang stod han og huggede brænde bag butikken.

Nederst: Dette smukke hus tilhørte Joseph Smith sen. og hans hustru, Lucy Mack Smith, og det gav dem ly i deres sidste år i Kirtland, Ohio. Noget af det fine, oprindelige træarbejde er stadig intakt.

Til venstre: Andensalen i Newel K. Whitneys forretning i Kirtland, Ohio. Døren umiddelbart til venstre fører ind til familien Smiths bolig og til det værelse hvor Joseph formodentlig sad og oversatte. Lige foran ligger skolen med profeternes lokale hvor der blev givet store, åndelige tilkendegivelser, hvor bl. a. Frelseren viste sig. **Øverst til højre:** Forhallen til John Johnsons familiens hus i Hiram, Ohio, hvor Joseph og Emma boede mens profeten arbejdede på den nye oversættelse af Bibelen. Det var i dette hus profeten blev hentet af en pøbelhob og trukket gennem tjære og fjer.
Næste side: Kirtland templet set fra øst.

Mine besøgsnaboer

Nonie Gilbert

Illustreret af Dilleen Marsh

Jeg vil gerne fortælle jer en kærlighedshistorie.

Jeg er ikke medlem af Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, men jeg betragter kvinderne i jeres kirke som mine søstre. De to store grunde til at jeg har det således hedder Leora Duke og Loraine Stoddard.

Kort efter at min mand og jeg var flyttet til Farmington, Utah, for et par år siden, kom disse to damer og besøgte mig. De sagde følgende i én vejrtrækning, dersom jeg husker rigtigt: „Hej! Vi er Loraine og Leora, dine naboer og besøgslærerinder fra Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige. Vi vil gerne besøge dig hver måned og give dig et åndeligt budskab, hvis du bryder dig om det, ellers vil vi ikke gøre det – men vi vil *meget gerne* komme for at sikre os at du og din familie har det godt."

Indtil da var min erfaring med enhver form for besøgende mormoner alt andet end positive. Da jeg var ung og på en måde intolerant, syntes jeg at mormonerne var stivsindede og påtrængende, så de der tidligere havde besøgt mig blev aldrig inviteret til at komme mere.

Men pludselig stod to sidste dages hellige kvinder foran mig og udstrålede fuldkommen varme, kærlighed, godkendelse og omsorg. Enhver kunne se at de var oprigtige. Jeg forstod overhovedet intet. Hvorfor skulle de interessere sig for mig og min familie?

Alligevel *interesserede* Loraine og Leora sig virkelig, for de blev ved med at komme igen. Jeg var helt sikker på at de ville miste interessen. Det var ikke nemt for dem at finde mig hjemme. Jeg havde et meget travlt skema som ikke kunne forudsiges. Men deres anstrengelser og den måde de fuldstændig accepterede mig på fik mig til at glæde mig til deres besøg.

Da Leora og Loraine begyndte at besøge mig drak jeg temmelig meget, uden at være klar over at jeg havde denne svaghed. De bad med mig og for mig, gennem de lange måneder hvor jeg kæmpede for at overvinde min afhængighed til spiritus og omsider begyndte det at gå helt godt. Og de bevarede min situation fuldstændig fortroligt.

Uden at kommentere eller bedømme udholdt de mine spiritusvaner, min cigaretrøg, mit dårlige sprog og mine meninger, som meget vel kunne have fornærmet dem. De overvandt min snæversynede indstilling til mormonerne med stor kærlighed, der helt sikkert må være inspireret af Gud. Jeg begyndte at føle mig som et accepteret medlem af mit store sidste dages hellige samfund. Nu havde jeg naboer og venner, som tilfældigvis var mine besøgslærerinder.

Hvis Loraine eller Leora under deres første besøg eller senere havde virket det mindste uoprigtige, kan jeg forsikre jer for at de ikke var kommet på besøg hos mig mere. Jeg har ikke en eneste gang følt at de kun kom for at opfylde en forpligtelse.

Det er nu nogle år siden Leora og Loraine var mine besøgslærerinder og det er efterhånden også nogle år siden at jeg har været afhængig af spiritus. Men jeg vil altid huske den hjælp som begge disse to søstre var for mig i min helbredelse. De er stadig mine venner.

De dømte mig aldrig. De fordømte mig aldrig. De forrådte mig aldrig ved at sladre. De respekterede altid mit krav om ikke at give mig det åndelige budskab, og de accepterede den kendsgerning at jeg var helt tilfreds med at være medlem af en anden kirke.

Det eneste de i virkeligheden gjorde var at de holdt af mig og accepterede mig.

Gennem Loraine og Leora begyndte jeg at lære tolerance. Jeg er glad fordi jeg er sluppet af med min tendens til at dømme enhver indenfor det første halve minut.

Så til trods for at jeg afviser deres officielle besøgslærerindelektie, så har jeg gennem deres eksempel lært en endnu større lektie om kærlighed, tolerance og accept. □

Nonie Gilbert der er free-lance skribent og mor til fire, er Public Relations leder ved Utah Alcoholism Foundation.

